МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА НАУКОВА
БІБЛІОТЕКА ім. В. Г. КОРОЛЕНКА»

СТО КРАЄЗНАВЧИХ ЧИТАНЬ

(Хроніка та зміст)

Вип. 4

Харків 2011

ББК 78.38
УДК 024
С 81

Сто краєзнавчих читань : (хроніка та зміст). Вип. 4 / Держ. закл. «Харк. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка» ; [уклад.: В. О. Ярошик, О. М. Дмитрієва]. – Х., 2011. – 128 с.

Видання містить тематику ста засідань клубу «Краєзнавець», що відбулися протягом грудня 2002–2009 рр. Вміщено стислі біографічні дані про активних членів клубу та бібліографічні відомості про їх творчий доробок.

Укладачі: В. О. Ярошик, засл. працівник культури України
О. М. Дмитрієва

ПЕРЕДМОВА

Видання продовжує серію випусків[1], присвячених одній із форм роботи ХДНБ ім. В. Г. Короленка – краєзнавчим читанням, що проводяться громадським клубом «Краєзнавець».

Цей випуск охоплює сто засідань клубу, що відбулися протягом грудня 2002 – 2009 рр. Основою для його укладання, як і для попередніх випусків, слугували протоколи проведених краєзнавчих читань.

Передує матеріалам вступна стаття. У першому розділі за прямою хронологією подано теми краєзнавчих читань; іменний покажчик до нього містить прізвища учасників заходів і осіб, яким вони були присвячені, з короткими анотаціями та посиланнями на номери краєзнавчих читань. До другого розділу включено стислі біографічні відомості про членів клубу, які виступали на його засіданнях або мають публікації краєзнавчої тематики, а також відомості про фахівців, які підтримують з клубом творчий зв'язок. У третьому розділі зібрано бібліографічні матеріали про роботу клубу, творчий доробок його членів за 2003–2009 рр. Розділ має іменний покажчик. Матеріали розділу «Бібліографія» не містять вичерпну інформацію: деякі публікації краєзнавців представлені у бібліографічних покажчиках серії «Краєзнавці Слобожанщини», праці співробітників ХДНБ ім. В. Г. Короленка в повному обсязі увійшли до каталогу «Харківська державна наукова бібліотека імені В. Г. Короленка», присвяченого 125-річчю Бібліотеки. Наприкінці видання надано інформацію про веб-сторінку клубу «Краєзнавець» на сайті Бібліотеки.

Нумерація засідань продовжує попередні випуски. Більш докладні відомості про краєзнавчі читання містяться у протоколах і додатках до них, які зберігаються у відділі «Україніка», а також частково розміщені на веб-сторінці клубу і в разі потреби можуть бути використані читачами. Видання розраховане на істориків, екскурсоводів, краєзнавців та широкий загал читачів.

---

[1] Сто краеведческих чтений : (хроника и содержание). [Вып. 1] / Харьк. гос. науч. б-ка им. В. Г. Короленко ; [сост.: Т. Г. Шерстюк, В. А. Ярошик]. – Х., 1988. – 39 с.; Сто краєзнавчих читань : (хроніка та зміст). Вип. 2 / Харк. держ наук. б-ка ім. В. Г. Короленка ; [уклад.: Т. Г. Шерстюк, В. О. Ярошик]. – Х., 1997. – 63 с.; Сто краєзнавчих читань : (хроніка та зміст). Вип. 3 / Харк. держ наук. б-ка ім. В. Г. Короленка ; [уклад.: В. О. Ярошик, Т. Г. Шерстюк]. – Х., 2003. – 92 с.

ОБ'ЄДНАНІ ЛЮБОВ'Ю ДО ХАРКІВЩИНИ

Далеко не кожна наука здатна так органічно поєднати минуле, сучасне і майбутнє, відкривати нове у давно відомому, промовляти до сердець... Її об'єднуючий потенціал майже безмежний. І сивочолі академіки, і школярі із захопленням займаються дослідженням витоків історії рідного краю.

П. Т. Тронько,
голова Національної спілки краєзнавців України

Краєзнавство Харківщини має міцне коріння і давні традиції. Саме в Харкові 1925 р. відбулася Перша всеукраїнська краєзнавча конференція, і рух краєзнавців отримав організаційне оформлення: було створено Всеукраїнський краєзнавчий комітет – попередник сучасної Національної спілки краєзнавців України (НСКУ) (з жовтня 2008 р.). У 1967 р. першим із двадцятишеститомного видання «Історія міст і сіл Української РСР» побачив світ саме Харківський том. Пізніше, наприкінці 1970-х, вперше в Україні в Харківському інституті культури введено спеціальність бібліографа-краєзнавця. І, врешті-решт, саме на Харківщині народився голова НСКУ, академік НАНУ, Герой України Петро Тимофійович Тронько.

Писати про клуб «Краєзнавець», який працює при Харківській державній науковій бібліотеці ім. В. Г. Короленка, легко і складно водночас. Діяльність клубу відома не тільки на Харківщині, а й в усій Україні. І це не дивно, адже клуб є однією з найстаріших громадських краєзнавчих організацій країни. Він створений у 1978 р., а більшість краєзнавчих клубів України (до речі, й більшості колишніх республік СРСР) виникли на межі 80–90-х років минулого століття, на хвилі перебудови та здобуття незалежності, коли змінилися умови роботи істориків і краєзнавців-аматорів, спростився доступ до багатьох документів і матеріалів, розширилося коло тем і персон для дослідження. За майже 35 років існування клубу публікації про нього, статті його членів друкувалися в місцевій і центральній пресі, а також у головному друкованому органі українських краєзнавців – журналі «Краєзнавство». Діяльність клубу вивчалася при дослідженні історії краєзнавчого руху.

Тобто браку друкованої інформації про клуб не відчувається; тому складно знайти нові слова, щоб цікаво розповісти про його минуле та сьогодення.

Клуб був заснований при секторі краєзнавчої роботи науково-бібліографічного відділу ХДНБ ім. В. Г. Короленка. Ініціаторами його створення були співробітники відділу Г. М. Каширіна, В. О. Ярошик, Т. Г. Шерстюк і читачі Бібліотеки Л. М. Строковський, І. Ю. Саратов, І. Й. Марченко, Б. В. Заскальков. Перше засідання відбулося у травні 1978 р., на якому обговорювалися організаційні питання – періодичність зустрічей, тематика виступів, залучення фахівців і громадськості тощо. На другому засіданні заслухали два повідомлення – журналіста Л. М. Строковського «Михайло Свєтлов у Харкові» і науковця І. Й. Марченка «Лев Толстой і харків'яни». Так було покладено початок основній формі роботи клубу – краєзнавчим читанням. Нині їх проведено вже понад 400, про що й інформує це видання – своєрідний ключ до протоколів засідань клубу.

Протоколи, що зберігаються у відділі «Україніка», містять списки присутніх, конспекти або повні тексти виступів, інколи – публікації про читання, листи, ілюстративні матеріали до виступів. Наприклад, до протоколу читань, присвячених Г. П. Данилевському, додаються фотографія могили письменника у с. Пришиб Балаклійського району та його родовід. Це робить протоколи важливим джерелом краєзнавчої інформації, яке в разі потреби надається користувачам відділу.

У протоколах часто зафіксовані запитання слухачів і відповіді на них, оскільки такі зустрічі, на відміну від читання, – це можливість особисто поспілкуватися з людиною, обізнаною з якоюсь темою. Гостями краєзнавців були родичі та близькі багатьох видатних харків’ян, зокрема: Ф. С. Рофе-Бекетов – онук архітектора О. М. Бекетова, О. Ю. Багалій – правнучка історика Д. І. Багалія та її мати Є. М. Багалій-Екелова, Б. В. Бішеф – онук фольклориста М. Ф. Сумцова і Г. О. Хіріна – правнучка вченого, В. М. Кошкіна – удова конструктора танків М. І. Кошкіна, Марія та Єлизавета Мещанінови – доньки хірурга О. І. Мещанінова, О. В. Кульчицька – сестра поета М. В. Кульчицького, Г. С. Дрімцова – донька композитора С. П. Дрімцова, Н. В. Кочіна-Трублаїні – удова письменника М. П. Трублаїні, В. В. Хоткевич – онук письменника Г. М. Хоткевича, О. І. Муратов – син поета І. Л. Муратова. Перед краєзнавцями виступали народні артисти України Л. Сердюк та Л. Тарабаринов, заслужений артист України Р. Черкашин. У 1983 р. до

краєзнавців завітала відома письменниця І. Гофф, уродженка Харкова, яка перебувала в місті у відрядженні. Вона розповіла членам клубу про свої останні праці і творчі плани, а також попросила їх допомогти зібрати матеріал про зв’язки з Харковом письменника І. О. Буніна.

Серед учасників краєзнавчих читань – багато провідних учених Харкова, переважно істориків, філологів, мистецтвознавців, архітекторів. Виступи перед краєзнавцями – це своєрідний тренувальний майданчик для молодих дослідників. Тут вони набувають досвіду публічних виступів, вчаться відповідати на інколи зовсім несподівані запитання. Тож не дивно, що науковці Харкова часто рекомендують виступити на краєзнавчих читаннях своїм студентам-дипломникам та аспірантам.

Часто на засідання клубу приходять працівники музеїв, громадські діячі, видавці, які популяризують діяльність своїх установ. Серед останніх – представники видавництв «Прапор», «Сага» і «Курсор», рекламної агенції «Іріс», приватний видавець Л. І. Мачулін. А наслідком такої зустрічі може стати видання нової книги, тому що серед членів клубу багато людей, які присвятили себе дослідницькій роботі не за фахом, а за покликанням.

Усе життя досліджує зв'язки поета Сергія Єсеніна з Харковом краєзнавець Владислав Андрійович Божко, член Міжнародного Єсенінського товариства «Радуница» (Москва), учасник багатьох Єсенінських читань, лауреат муніципальної премії в галузі краєзнавства за підготовку книги «Сергей Есенин в Харькове» (Х., 2008). Лауреатом муніципальної премії в галузі краєзнавства за книгу «Іван Сірко» (Х., 1998), а також автором книг про походження назви «Харків» та про герби міста є незмінний голова клубу, один із його засновників Іван Юхимович Саратов. Валерій Давидович Берлін, який багато років вивчає маловідомі сторінки історії культурного життя Харкова, має п'ять окремо виданих досліджень про зв'язки з Харківщиною Ф. І. Шаляпіна, С. І. Рахманінова, І. Й. Дунаєвського, Е. Г. Казакевича, К. І. Шульженко, М. М. Синельникова та багатьох інших діячів культури. Авторами книг з історії своїх населених пунктів є члени клубу Тетяна Миколаївна Безрукова, Ростислав Кирилович Рибальченко, Віталій Олександрович Черноморець (за що місцевою громадою удостоєні звання Почесних громадян). Багато публікацій, присвячених Харківщині, мають Ганна Петрівна Столярова, Марія Семенівна Васильєва, Вікентій Вікторович

Пухарєв, Леонід Вадимович Раєнко, Ніна Михайлівна Хоперська, Галина Миколаївна Каширіна та інші краєзнавці.

Деякі члени клубу займаються краєзнавством абсолютно фахово. Наталя Петрівна Тріпутіна, завідувачка сектору виховної роботи бібліотеки Академії міського господарства, кілька років за дорученням ректорату досліджує історію комунального господарства Харкова; їй належить кілька десятків публікацій за цією темою, підготовлених у співавторстві та самостійно. Старший науковий редактор редакційно-видавничої групи «Реабілітовані історією», історик Ігор Володимирович Шуйський досліджує політичні репресії на Харківщині 1920–30-х років. Павло Олексійович Черномаз, кандидат географічних наук, є автором статей з історії географічних досліджень на Харківщині, співавтором концепції єврорегіону «Слобожанщина». Кандидат філологічних наук Михайло Михайлович Красиков – знаний фахівець у галузі літературного краєзнавства, етнографії та фольклору Слобожанщини. А члени клубу В. О. Ярошик, Н. І. Полянська, Т. О. Сосновська і О. М. Дмитрієва – співробітники ХДНБ ім. В. Г. Короленка – є авторами численних статей з бібліотечного краєзнавства та історії бібліотечної справи на Харківщині.

Втім, набагато більше відомостей про членів клубу та коло їх інтересів можна отримати з розділу «Біографічні довідки про краєзнавців», а про їхні публікації – з розділу «Бібліографія». З метою популяризації діяльності дослідників краю в 1999 р. відділ «Україніка» ХДНБ ім. В. Г. Короленка започаткував серію біобібліографічних посібників «Краєзнавці Слобожанщини», в якій на сьогодні вийшло друком вісім видань.

Члени клубу, крім дослідництва, активно займаються громадською діяльністю. У різний час вони порушували багато питань, які на сьогодні є вирішеними, як то: створення при міськвиконкомі комісії з питань топоніміки, перевидання книги Д. І. Багалія і Д. П. Міллера «История города Харькова за 250 лет его существования», встановлення меморіальних дощок (Д. І. Багалію, С. І. Васильківському), створення в Харкові літературного музею. Інколи до краєзнавців по допомогу звертаються представники громадських рухів, наприклад, громадянської кампанії на захист кінотеатру «Врятувати "Боммеръ"». Дехто з членів клубу є громадськими інспекторами з охорони пам'яток історії та культури Харківської області, а І. Ю. Саратов, Н. І. Полянська, С. М. Куделко і в недавньому минулому В. О. Ярошик – члени міської комісії з питань

топоніміки та охорони історико-культурного середовища. До речі, з приводу рішень цієї комісії серед членів клубу інколи трапляються запеклі дискусії, наприклад, щодо вибору місця для встановлення пам'ятника Валентині Гризодубовій.

Така праця й активна громадянська позиція членів клубу не залишаються без відзнак. Понад двадцяти краєзнавцям у різні роки було присвоєне звання Почесного члена Всеукраїнської спілки краєзнавців, близько десяти є лауреатами творчих премій Харківського міськвиконкому, багато членів клубу удостоєно Подяки спілки краєзнавців та Подяки Харківського міського голови за особистий внесок у розвиток краєзнавства Харкова, п'ятеро – заслужені працівники культури України, а Микола Олександрович Корж, який нещодавно пішов із життя, був удостоєний звання Почесного громадянина Харківської області.

Протоколи засідань клубу і чотири випуски «Ста краєзнавчих читань» – це не тільки джерело краєзнавчої інформації. У них зафіксована біографія клубу, безліч цікавих фактів із його життя. Ось лише два з них.

У 1981 р. Харківська обласна організація Українського товариства охорони пам'яток історії та культури відзначила пам'яткоохоронну діяльність краєзнавців, перерахувавши на рахунок ХДНБ ім. В.Г. Короленка 350 крб на потреби клубу (для порівняння – середньомісячна заробітна плата в Україні становила тоді 155 крб). На той момент відбулося всього 20 засідань. Кошти було витрачено на придбання цінних книг для нагородження членів клубу.

Літературний твір, якому найчастіше присвячувалися краєзнавчі читання – це «Слово о полку Ігоревім». Протягом існування клубу відбулося сім засідань, тематика яких тим чи іншим чином стосувалася «Слова» – відображених у ньому подій, маршруту князя Ігоря на території краю, топонімів Харківщини, пов'язаних з твором тощо.

Члени клубу «Краєзнавець» цікавляться досвідом колег і діляться своїм. Вони спілкувалися з краєзнавцями Саратова, Челябінська, Москви, Кірова, Воронежа, Дніпропетровська, Чернігова. У 1988 р. на запрошення членів клубу приїжджала і виступала на читаннях московська художниця Наталя Мєшкова-Малиновська, правнучка першого директора Царскосельського ліцею В. Ф. Малиновського. Тричі перед краєзнавцями виступав дослідник із Санкт-Петербурга Р. Ф. Бюрик. В архіві клубу зберігаються листи від краєзнавців з інших міст. В одному з них (1987 р.) саратовський краєзнавець Б. Донецький дякує голові харківського клубу І. Ю. Саратову

за поради щодо організації діяльності краєзнавчого товариства. Науковець із Челябінська, нині доктор геолого-мінералогічних наук, фахівець у галузі металогенії В. В. Зайков у 1988 р. порушував питання про можливість законодавчого закріплення пріоритету будівництва екологічних об'єктів перед виробничими і цікавився досвідом харківських краєзнавців; він надіслав вирізки газетних статей про роботу краєзнавчого клубу «Міасс». І сьогодні члени клубу спілкуються з колегами з інших міст України та Російської Федерації, надають допомогу в дослідженнях. Підтримують дружні зв'язки з іншими краєзнавчими клубами, краєзнавцями Харківщини, зокрема Зміївського, Валківського, Харківського, Зачепилівського, Богодухівського, Дергачівського районів.

Зберігаючи кращі традиції, краєзнавці намагаються впроваджувати нове, крокувати в ногу з часом. У 2009 р. на сайті ХДНБ ім. В. Г. Короленка, в розділі «Краєзнавство», з'явилася сторінка клубу «Краєзнавець» – спроба наблизити до спільноти надбання краєзнавців, розповісти про минуле і сьогодення клубу, оперативно інформувати про події, що плануються або відбулися. На сторінці можна знайти повні тексти деяких доповідей і публікацій, тексти покажчиків у серії «Краєзнавці Слобожанщини», випусків видання «Сто краєзнавчих читань: хроніка і зміст», персональні сторінки краєзнавців та інші матеріали.

Клуб «Краєзнавець» провів понад 400 краєзнавчих читань. Робота триває. Запрошуємо й вас на засідання. З програмою читань на рік можна ознайомитися у відділі «Україніка» ХДНБ ім. В. Г. Короленка або на сайті Бібліотеки (http://korolenko.kharkov.com) у розділі «Краєзнавство»; оголошення про наступні читання або зміни в програмі розміщуються на головній сторінці сайту. Якщо ви хочете отримувати електронною поштою інформацію про події у діяльності клубу, надішліть заявку на адресу ukr.hdnb@yandex.ua або ukr@korolenko.kharkov.com. До зустрічі?

О. М. Дмитрієва,
головний бібліотекар відділу «Україніка»
ХДНБ ім. В. Г. Короленка

I КРАЄЗНАВЧІ ЧИТАННЯ. ХРОНІКА

2002 рік

№ 301 18 грудня
З історії літературного життя

1. Г. С. Сковорода в колі харківських друзів та знайомих.
   Доповідь *Г. П. Столярової.*
   Виступили: *М. О. Корж, І. О. Белебеха, Н. М. Хоперська.*
2. Огляд літератури про життя і діяльність Г. С. Сковороди.
   В. О. Ярошик.
3. Різне: план роботи клубу на 2003 р. (*В. О. Ярошик*); перевидання книги Л. В. Ілляшевича «Краткий очерк истории харьковского дворянства»; вихід з друку книги Н. М. Дукиної «На добрий спомин», присвяченої пам'яті батька, письменника М. Дукина (*Н. І. Полянська*).

2003 рік

№ 302 31 січня
З історії архітектури

1. Харків очима архітектора.
   Доповідь *І. М. Лаврентьєва.*
   Виступили: *І. Ю. Саратов, О. О. Сошина.*
2. Демонстрація колекції слайдів «Пам'ятки архітектури Харкова»
3. Огляд літератури про архітектуру Харкова.
   О. М. Дмитрієва, Л. М. Літвякова.
4. Різне: підготовка фотовиставки до 350-річчя Харкова (*О. О. Іваницький*); підсумки роботи клубу за 2002 р. (*В. О. Ярошик*).

№ 303 14 лютого
З історії Слобожанщини

1. Голодомор 1932–1933 рр. на Слобожанщині
   Доповідь *Л. Б. Лехан.*
   Виступили: *П. В. Губський, М. О. Корж.*
2. Огляд публікацій про голод 1932–1933 рр. на Слобожанщині.
   В. О. Ярошик.
3. Виставка-перегляд видань за темою читань.

4. Різне: підготовка до святкування 25-річчя клубу «Краєзнавець» (*Н. І. Полянська*).

№ 304 28 лютого
З історії населених пунктів Харківщини

1. Селище Рай-Оленівка Харківського району: сторінки історії.
Повідомлення *В. О. Черноморця.*
Виступили: *О. Б. Довженко, О. О. Сошина.*
2. Огляд літератури з історії міст і сіл Харківської області.
Л. М. Літвякова.

№ 305 19 березня
З історії літературного життя
(У циклі «Літературно-мистецька вітальня»)

1. Ім'я Т. Г. Шевченка в історії міста Харкова.
Доповідь *Л. П. Осінцевої.*
2. Погляд на оперу Л. М. Колодуба «Поет», присвячену Т. Г. Шевченкові.
Виступ *М. Г. Корнющенко.*
3. Музичні твори на слова Т. Г. Шевченка.
Виконавці: *Н. Сидоренко, Т. Гармаш.*
4. Виставка-перегляд літератури.
5. Різне: національний музей Тараса Шевченка в Києві (*Т. І. Мизгіна*), музей Т. Г. Шевченка при Харківській ЗОШ № 96 (*В. А. Божко*), діяльність Інституту козацтва при ХНПУ ім. Г. С. Сковороди (*С. К. Стефанюк*).

№ 306 31 березня
З історії освіти

1. Викладання богослов'я та церковної історії в Харківському університеті (1805–1919 рр.).
Доповідь *І. М. Денисенка.*
2. Інформаційне наповнення розділу «Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна» краєзнавчого каталогу ХДНБ ім. В. Г. Короленка.
Інформація *О. М. Дмитрієвої.*

3. Огляд літератури, виданої до 200-річчя Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна.
   Н. І. Полянська.
4. Виставка-перегляд видань з історії ХНУ ім. В. Н. Каразіна.

№ 307 9 квітня

З історії образотворчого мистецтва

(У циклі «Презентація нових видань»)

1. М. Бойчук та бойчукісти.
   Доповідь *Л. Д. Соколюк.*
2. Презентація книги Л. Д. Соколюк «Графіка бойчукістів».
   Виступили: *Л. Д. Соколюк, Т. Б. Бахмет, І. Д. Мироненко, Л. В. Раєнко, О. С. Рябцева.*
3. Огляд літератури про М. Бойчука та його школу.
   О. С. Рябцева.
4. Виставка-перегляд видань з історії харківської графіки.

№ 308 23 квітня

З історії бібліотечної справи

1. Історія відділу рідкісних видань і рукописів ХДНБ ім. В. Г. Короленка: до 100-річчя заснування.
   Доповідь *С. Б. Шоломової*
   Виступили: *Р. К. Рибальченко, С. А. Бахтіна, Н. П. Акимова, В. О. Ярошик.*
2. Огляд видань і публікацій з історії ХДНБ ім. В. Г. Короленка.
   Л. М. Літвякова.
3. Різне: підготовка до святкування 25-річчя клубу «Краєзнавець» (*В. О. Ярошик*), необхідність встановлення в Харкові пам'ятника або меморіальної дошки на честь С. О. Єсеніна (*В. А. Божко*).

№ 309 21 травня

Краєзнавство Харківщини

Урочисте засідання з нагоди 25-річчя клубу «Краєзнавець»

1. Вітальні слова: *Л. П. Незнамова, М. В. Жарова, В. М. Семелінська, протоієрей Володимир (Швець), П. Т. Тронько* (зачитав *В. В. Скирда*), *В. І. Астахова, Н. Шубенко.*

2. Музичне вітання.
   Дитячий фольклорний гурт «Мережка» (кер. М. О. Семенова).
3. Доповіді:
   Індивідуалізуюча історія і краєзнавство: до питання про залучення архівних матеріалів у краєзнавчих студіях.
   С. М. Куделко.

Клубу «Краєзнавець» – 25 років.
   В. О. Ярошик.

Патріарх краєзнавства Слобожанщини: пам’яті О. Ю. Лейбфрейда.
   С. О. Смоленська.

4. Повідомлення про дослідження членів клубу.
   І. Ю. Саратов, Ю. М. Ранюк, О. В. Парщик.
5. Презентація бібліографічних посібників «Валерій Берлін» (серія «Краєзнавці Слобожанщини») і «Сто краєзнавчих читань» (вип. 3).
   Н. І. Полянська, В. О. Ярошик.
6. Вручення грамот і подяк від Всеукраїнської спілки краєзнавців, облдержадміністрації, міськвиконкому, Харківської єпархії, закладів освіти та культури.
7. Виставка-перегляд літератури «Розвиток краєзнавства на Слобожанщині»

№ 310 30 травня
З історії літературного життя
(У циклі «Літературно-мистецька вітальня»)

1. Видатний український письменник І. П. Котляревський.
   Вступне слово *Н. І. Полянської.*
2. Пам’ятник І. П. Котляревському в Полтаві та участь харків’ян у його створенні: до 100-річчя відкриття.
   Повідомлення *Г. П. Столярової.*
3. Прослуховування аудіозаписів арій з опери «Наталка Полтавка».

№ 311 25 червня
З історії виробництва

1. Історія харківського скла.
   Доповідь *В. С. Коваля.*
   Виступили: *Р. К. Рибальченко, М. О. Корж, І. Ю. Саратов.*

2. Огляд джерел до вивчення історії виробництва на Слобожанщині.
   Н. І. Полянська
3. Виставка-перегляд літератури за темою читань.
4. Різне: нові надходження краєзнавчої літератури (*Л. М. Літвякова*).

№ 312 10 липня
Краєзнавство Харківщини
Поезія краєзнавців
(У циклі «Літературно-мистецька вітальня»)

Виступили *Л. П. Осінцева, І. І. Смольянінов, В. А. Божко, Н. П. Акимова.*

№ 313 25 липня
З історії театрального мистецтва

1. Театральне життя Харкова у другій половині XIX — на початку XX ст.
   Доповідь *В. Л. Голохи.*
   Виступила *Л. П. Осінцева.*
2. Демонстрація фотографій з історії театру в Харкові.
3. Огляд літератури з історії театрального життя Харкова.
   В. О. Ярошик.
4. Різне: 100-річчя від дня народження співака Б. Гмирі (*Л. П. Осінцева*).

№ 314 29 серпня
З історії Харківщини

1. «Вогненна дуга»: до 60-річчя визволення Харківщини від німецько-фашистських загарбників.
   Доповіді *П. Ф. Бочкова, О. О. Сошиної.*
   Виступили: *М. О. Корж, О. В. Дьякова.*
2. Огляд публікацій у пресі, присвячених 60-річчю визволення Харківщини.
   Н. І. Полянська.
3. Різне: робота над створенням енциклопедичного словника «Харків» (*В. О. Соловйов, Л. В. Раєнко*); діяльність видавництва «Курсор», зокрема видання матеріалів конференції «Слобожанські читання» (*О. П. Кускова*).

№ 315 30 вересня
З історії образотворчого мистецтва

1. Творчість художника Г. І. Семирадського.
   Доповідь *О. Й. Денисенко.*
   Виступили: *І. Ю. Саратов, М. С. Васильєва.*
2. Виставка-перегляд образотворчих видань з репродукціями творів Г. І. Семирадського.
3. Різне: вітання працівників відділу «Україніка» з нагоди Всеукраїнського дня бібліотек (*І. Ю. Саратов* від імені членів клубу «Краєзнавець»), дарування до фонду ХДНБ ім. В. Г. Короленка книги «Злочин» (Мельбурн; Київ, 2003) від Всеукраїнського жіночого товариства ім. О. Теліги (*О. Л. Рябченко*).

№ 316 31 жовтня
З історії національних меншин на Харківщині

1. Німці в Харкові.
   Доповідь *Д. С. Ципіної.*
   Виступили: *Л. Р. Алксніс, М. О. Корж, П. П. Мороз, Р. К. Рибальченко.*
2. Відображення в краєзнавчому каталозі ХДНБ ім. В. Г. Короленка матеріалів про національні меншини, які проживають на Харківщині.
   Інформація *О. М. Дмитрієвої.*
3. Виставка-перегляд видань про національні меншини Харківщини.

№ 317 28 листопада
З історії транспорту

1. Історія Курсько-Харківсько-Азовської залізниці.
   Доповідь *Р. К. Рибальченка.*
   Виступили: *В. О. Черноморець, М. О. Корж, О. О. Іваницький.*
2. Огляд літератури з історії Південної залізниці.
   Н. І. Полянська.
3. Різне: презентація бібліографічного покажчика «Харків XX століття» (*В. О. Ярошик, Н. І. Полянська*).

№ 318 17 грудня
З історії Харкова
(У циклі «Презентація нових видань»)

1. Версії походження назви «Харків».
   Доповідь *І. Ю. Саратова.*
2. Презентація книги І. Ю. Саратова «Харків, звідки ім'я твоє?».
   Виступили: *І. Ю. Саратов, Н. П. Акимова, М. В. Вярвільський, М. О. Корж, В. О. Ярошик.*
3. Виставка-перегляд літератури з топоніміки Слобожанщини.
4. Різне: план роботи клубу на 2004 р. (*Н. І. Полянська*)

2004 рік

№ 319 30 січня
З історії населених пунктів Харківщини

1. Сторінки історії Люботина: від давнини до сучасності.
   Доповідь *В. В. Стрільця.*
2. Бібліографічні видання на допомогу в дослідженні історії міст і сіл Харківщини.
   Повідомлення *Н. І. Полянської.*
3. Виставка-перегляд видань і публікацій з історії м. Люботина.
4. Різне: підсумки роботи клубу за 2003 р. (*В. О. Ярошик*).

№ 320 4 лютого
З історії Слобожанщини
(У циклі «Презентація нових видань»)

1. Харитоненки – династія слобожанських підприємців і благодійників.
   Доповідь *І. О. Шудрика.*
2. Презентація книги І. О. Шудрика «Династія Харитоненків».
   Виступили: *О. В. Дьякова, О. О. Сошина, В. О. Ярошик, М. О. Корж.*
3. Виставка-перегляд літератури, присвяченої династії Харитоненків.

№ 321 27 лютого
З історії Харкова
(У циклі «Харкову – 350 років»)

1. Харківський купець Йозеф Суханек.
   Доповідь *В. П. Титаря.*
   Виступили: *М. Є. Жур, І. Ю. Саратов.*
2. Огляд джерел до вивчення історії харківського купецтва.
   Н. І. Полянська.

№ 322 31 березня
З історії літературного життя

1. Слобожанський уклін Тарасові Шевченку: зв'язки поета з Харківщиною.
   Доповідь *Г. П. Столярової.*
2. Ім'я Т. Г. Шевченка на карті Харкова.
   Повідомлення *О. В. Дьякової.*
   Виступили: *М. О. Корж, В. А. Божко, С. Б. Шоломова.*
3. Виставка-перегляд літератури за темою читань.
4. Різне: звернення до краєзнавців з приводу написання спогадів про організатора Пархомівського історико-художнього музею С. А. Луньова для видання, що готується до друку в ХНУ ім. В. Н. Каразіна (*О. Г. Павлова*); про діяльність Клубу утвердження і збереження тверезості «Тверезий Харків» (*О. Ю. Дроздов*).

№ 323 28 квітня
З історії релігійного життя

1. Покровителі Слобідського краю.
   Доповідь *В. Л. Голохи, Л. А. Петрової.*
2. Репресовані харківські священики.
   Повідомлення *С. Б. Шоломової.*
3. Відображення в краєзнавчому каталозі ХДНБ ім. В. Г. Короленка матеріалів з історії релігійного життя Харківщини.
   Інформація *О. М. Дмитрієвої.*

№ 324 26 травня

З історії музичного життя

1. І. І. Слатін і Харківське музичне училище: до 120-річчя заснування закладу.

   Доповідь *О. Ю. Новікової.*

   Виступили: *Ю. Л. Щербінін, М. В. Вярвільський, Н. П. Акимова.*
2. Виставка-перегляд літератури з історії музичного життя на Харківщині.

№ 325 9 червня 2004

Краєзнавство Харківщини

Урочистий вечір з нагоди 85-річчя члена клубу «Краєзнавець» М. О. Коржа

Виступили: *І. Ю. Саратов, В. О. Ярошик, Н. І. Полянська, М. М. Зубов, О. М. Дмитрієва.*

№ 326 30 червня

З історії Харкова

(У циклі «Харкову – 350 років»)

1. Станція Основа: минуле і сьогодення.

   Доповідь *М. С. Васильєвої.*

   Виступили: *Г. П. Столярова, Г. Р. Гуріна, О. О. Сошина.*
2. Огляд літератури про видатного уродженця Основи письменника Г. Ф. Квітку-Основ'яненка.

   О. М. Дмитрієва.
3. Різне: виставка фотографій на тканині О. А. Горбова «Старий Харків» у відділі «Україніка» (*Н. І. Полянська*).

№ 327 30 липня

З історії виробництва

1. Харківська ТЕЦ-3: до 75-річчя відкриття.

   Доповідь *М. О. Коржа.*
2. Відображення матеріалів про підприємства Харківщини в краєзнавчому каталозі ХДНБ ім. В. Г. Короленка.

   Інформація *О. М. Дмитрієвої.*
3. Виставка літератури з історії харківських підприємств.
4. Різне: вручення М. О. Коржу почесних грамот з нагоди ювілею (*В. О. Ярошик*); екскурсія до Красноградського краєзнавчого музею

(*Г. П. Столярова*); вихід книги І. Ю. Саратова «Харків, звідки ім'я твоє?» українською мовою (*Н. І. Полянська*); святкування 80-річчя постановки опери «Тарас Бульба» в ХАТОБі (*Л. П. Осінцева*); встановлення на Павловому Полі пам'ятної дошки С. О. Єсеніну (*В. А. Божко*).

№ 328 31 серпня
З історії Харкова
(У циклі «Харкову – 350 років»)

1. Район Холодної гори: з історії вулиць.
   Доповідь *О. В. Хорошковатого.*
   Виступили: *І. Ю. Саратов, М. О. Корж, Н. П. Акимова.*
2. Огляд літератури про райони, вулиці та площі Харкова.
   Н. І. Полянська.
3. Різне: презентація нових видань до ювілею міста – фільмобіографічного довідника «Харьков и кино» (*В. Міславський*) та збірки сценаріїв відеоканалу «Первая столица» «100 знаменитых харьковчан» (*І. Ю. Можейко*).

№ 329 15 вересня
З історії музичного життя
(У циклі «Літературно-мистецька вітальня»)

1. Майстри оперного мистецтва на харківській сцені.
   Доповідь *Л. П. Осінцевої.*
   Виступили: *О. Ю. Новікова, Н. П. Акимова.*
2. Прослуховування аудіозаписів оперних партій.
3. Виставка-перегляд літератури про оперних співаків Харківщини.
4. Різне: нові надходження краєзнавчої літератури (*В. О. Ярошик*).

№ 330 30 вересня
З історії міського господарства
(Виїзне засідання в музейному комплексі ХНАМГ)

1. Сторінками історії комунального господарства Харкова.
   Доповідь *Н. П. Тріпутіної.*
2. З історії благоустрою Харкова: озеленення міста.
   Повідомлення *Г. Шмельової.*

3. Презентація книги «Харків–350: Історія, сучасність, стратегія розвитку».

    Повідомлення *О. М. Дудки.*

    Виступили: *Н. П. Тріпутіна, Т. П. Єлісеєва, І. Ю. Саратов, В. О. Ярошик, М. О. Корж.*
4. Демонстрація фільму «Історія музейного комплексу Харківської національної академії міського господарства».

№ 331 29 жовтня

З історії науки та культури

1. Родинні альбоми харків'ян: сім'я Остащенко-Кудрявцевих.

    Доповідь *Н. П. Тріпутіної.* Адреса доповіді на сайті ХДНБ ім. В. Г. Короленка http://korolenko.kharkov.com/kray/Triputina1.htm.
2. Спогади про члена клубу «Краєзнавець» З. Б. Остащенко-Кудрявцеву.

    Виступили: *М. О. Корж, Н. М. Хоперська, І. Ю. Саратов, В. О. Ярошик.*
3. Виставка-перегляд літератури про астронома Б. П. Остащенка, скульптора О. М. Кудрявцеву, архітектора і краєзнавця З. Б. Остащенко-Кудрявцеву.

№ 332 30 листопада

З історії літературного життя

1. Пантелеймон Куліш і Харків.

    Доповідь *М. М. Зубова.*

    Виступили: *В. А. Божко, Г. П. Столярова, Л. В. Раєнко, М. О. Корж.*
2. Розділ краєзнавчого каталогу «Літературні зв'язки Харківщини» на допомогу в дослідженнях з літературного краєзнавства.

    Інформація *О. М. Дмитрієвої.*
3. Виставка-перегляд творів П. Куліша та літератури про життєвий і творчий шлях письменника.

№ 333 22 грудня

Природа Харківщини

1. Ріки Харкова: стан і перспективи.

    Доповідь *І. Ю. Саратова.*

2. Річка Немишля.
   Повідомлення *Т. І. Долганової.*
3. Огляд публікацій про річки Харківщини.
   Н. І. Полянська.
4. Різне: план роботи клубу на 2005 р. (*В. О. Ярошик*).

2005 рік

№ 334 31 січня
З історії музичного життя

1. Сторінки історії музичної культури Харкова.
   Доповідь *О. В. Кононової.*
   Виступили: *О. О. Сошина, Л. П. Осінцева, Г. П. Столярова.*
2. Огляд літератури з історії музичного життя Харківщини.
   С. І. Овчинникова.
3. Різне: вітання Г. П. Столярової з присудженням їй творчої премії Харківського міськвиконкому в галузі краєзнавства; підсумки роботи клубу за 2004 р. (*Н. І. Полянська*).

№ 335 28 лютого
З історії музичного життя

1. Видатний диригент П. Д. Леонтьєв.
   Доповідь *О. Ю. Новікової*.
   Виступили: *Л. В. Раєнко, Н. Ф. Акимова, Г. П. Столярова, Т. О. Сосновська.*
2. Персоналії музичних діячів Харківщини в краєзнавчому каталозі ХДНБ ім. В. Г. Короленка.
   Інформація *О. М. Дмитрієвої.*
3. Виставка-перегляд видань з історії музичного життя Харківщини.

№ 336 31 березня
З історії культури

1. Роль цукрозаводчиків Харитоненків у формуванні культури Харківського регіону.
   Доповідь *І. О. Шудрика.*

2. Садиба Харитоненків Наталівка як центр мистецтва Харківщини.
   Доповідь *О. Г. Павлової.*
   Виступили: *М. О. Корж, І. Ю. Саратов.*
3. Виставка літератури про садиби Харківщини.
4. Різне: діяльність Харківського приватного музею міської садиби (*С. О. Голота*).

№ 337 13 квітня
З історії освіти
(Виїзне засідання в музеї історії ХНУ ім. В. Н. Каразіна)

1. Сторінки історії Харківського університету: до 200-річчя заснування.
   Доповідь *С. М. Куделка.*
   Виступили: *І. Ю. Саратов, Ю. Ю. Полякова, В. О. Ярошик.*
2. Огляд експозиції музею.

№ 338 31 травня
З історії музичного життя
(У циклі «Літературно-мистецька вітальня»)

1. Діяльність Харківської обласної організації Національної спілки композиторів України.
   Повідомлення *М. Г. Стецюна.*
2. Харківщина у піснях харківських композиторів.
   Повідомлення *Л. П. Осінцевої.*
3. Виконання пісень композиторів І. Ковача, М. Стецюна, І. Костромітіної та ін.
4. Виставка-перегляд нотних видань.

№ 339 30 червня
З історії літературного життя
(У циклі «Презентація нових видань»)

1. Дмитро Кленовський – поет, журналіст, «последний царскосел».
   Доповідь *І. Я. Лосієвського.*
2. Презентація збірки вибраних поезій Д. Кленовського «Певучая ноша» (Х., 2004).
   Виступили: *І. Я. Лосієвський, Р. К. Рибальченко, І. Ю. Саратов, М. М. Зубов, В. А. Божко, Г. М. Бурденко.*
3. Читання поезій Д. Кленовського.

№ 340 29 липня

З історії науки

1. Ілля Ілліч Мечников – визначний вчений: до 160-річчя від дня народження.

   Доповідь *Л. Г. Телепньової.*

   Виступили: *Р. К. Рибальченко, М. О. Корж, Л. В. Раєнко.*
2. Віртуальна виставка «Славетний співвітчизник» – на допомогу віддаленим користувачам ХДНБ ім. В. Г. Короленка.

   Інформація *О. М. Дмитрієвої.*
3. Виставка-перегляд літератури про життя та діяльність І. І. Мечникова.
4. Різне: 90-річчя Голови Всеукраїнської спілки, академіка П. Т. Тронька (*І. Ю. Саратов*).

№ 341 31 серпня

З історії населених пунктів Харківщини

1. Історія селища Березівка Харківського району.

   Доповідь *Л. Н. Ключко.*

   Виступили: *В. О. Черноморець, І. Ю. Саратов, Т. О. Сосновська, О. О. Сошина.*
2. Огляд видань і публікацій з історії селища Березівка.

   Н. І. Полянська.
3. Різне: підтримка кандидатури професора ХНУ ім. В. Н. Каразіна Б. К. Мигаля на здобуття творчої премії Харківського міськвиконкому в галузі краєзнавства (*Н. І. Полянська*); вихід з друку книги В. О. Черноморця «Історія слободи Пісочинської» (*В. О. Черноморець*); проведення в Українському культурному центрі IX Сковородинівських читань (*Г. П. Столярова*).

№ 342 30 вересня

З історії літературного життя

1. Харківські поети «Розстріляного відродження».

   Повідомлення *Г. П. Столярової.*
2. Володимир Свідзінський – поет-символіст, перекладач.

   Доповідь *Р. В. Мельникова.*

   Виступили: *М. О. Корж, І. Ю. Саратов, Н. П Акимова, М. М. Зубов.*

3. Серія бібліографічних покажчиків ХДНБ ім. В. Г. Короленка «Повернені імена» – на допомогу у вивченні життя та творчості діячів української культури.
   Інформація *Н. І. Полянської*.
4. Виставка-перегляд видань, присвячених творчості репресованих поетів.
5. Різне: огляд нових краєзнавчих видань (*Н. І. Полянська*).

№ 343 31 жовтня
З історії виробництва

1. Розвиток селянських промислів на Харківщині у другій половині XIX – на початку XX ст.
   Доповідь *М. П. Маслова.*
   Виступили: *Р. К. Рибальченко, М. О. Корж.*
2. Огляд джерел на допомогу у вивченні кустарних промислів Харківської губернії.
   С. І. Овчинникова.
3. Виставка-перегляд літератури за темою читань.
4. Різне: огляд нових краєзнавчих видань з фонду ХДНБ ім. В. Г. Короленка (*Н. І. Полянська*).

№ 344 30 листопада
З історії науки

1. Видатний український історик Д. І. Яворницький.
   Доповідь *С. М. Куделка.*
2. Д. І. Яворницький – письменник.
   Повідомлення *Г. П. Столярової.*
3. Огляд літератури про життя та діяльність Д. І. Яворницького.
   В. О. Ярошик.
4. Віртуальна виставка «Слідами запорожців обійшов весь світ…» на сайті ХДНБ ім. В. Г. Короленка.
   Інформація *О. М. Дмитрієвої.*
5. Премія Всеукраїнської спілки краєзнавців ім. Д. Яворницького.
   Інформація *М. О. Коржа.*
6. Уривки з поеми «Дмитро Яворницький – Запорозький Аполлон».
   Р. Науменко-Жовтобрюх.

7. Різне: діяльність обласного благодійного фонду сприяння історико-культурним дослідженням «Діти підземелля»; вихід у світ книги А. Г. Болебруха, С. М. Куделка, А. В. Хрідочкіна «Василь Назарович Каразін» (*С. М. Куделко*).

№ 345 14 грудня
З історії правоохоронних органів
(У циклі «Презентація нових видань»)

1. Маловідома сторінка історії Харкова – харківські в'язниці.
   Повідомлення *Л. І. Мачуліна*.
2. Презентація книги Л. І. Мачуліна «История тюремного Харькова» (Х., 2005).
   Виступили: *Л. І. Мачулін, Г. М. Бурденко, М. М. Красиков, Л. В. Раєнко.*
3. Виставка-перегляд публікацій з історії Харкова.
4. Різне: огляд нових надходжень краєзнавчої тематики до фонду ХДНБ ім. В. Г. Короленка (*Н. І. Полянська*); план роботи клубу «Краєзнавець» на 2006 р. (*В. О. Ярошик*).

2006 рік

№ 346 31 січня
З історії музичного життя

1. Піаністична культура Харкова XIX – початку XX ст.
   Доповідь *О. В. Кононової.*
   Виступили: *Н. П. Акимова, Л. П. Осінцева.*
2. Огляд літератури про видатних харківських піаністів.
   Л. М. Літвякова.
3. Виставка-перегляд видань з історії музичної культури Харкова кінця XIX – початку XX ст.
4. Різне: підсумки роботи клубу «Краєзнавець» за 2005 р. (*В. О. Ярошик*).

№ 347 28 лютого
З історії правоохоронних органів

1. Таємниці розкриваються: Харківський поліцмейстер І. І. Шостенко.
   Доповідь *В. Д. Берліна.*
   Виступили: *Л. І. Мачулін, Н. К. Бершова, С. А. Шостенко, Н. К. Шостенко, І. Ю. Саратов.*

2. Виставка-перегляд літератури з історії Харкова кінця XIX – початку XX ст.
3. Різне: участь у науковій конференції до 135-річчя від дня народження Лесі Українки (*Г. П. Столярова*); огляд нових надходжень до краєзнавчого фонду відділу «Україніка» (*Н. І. Полянська*).

№ 348 15 березня
З історії літературного життя
(У циклі «Харківській державній науковій бібліотеці ім. В. Г. Короленка – 120 років»)

1. З історії анонімних видань: «Путевые записки» В. Пассека 1838 р.
   Доповідь *С. Б. Шоломової.*
   Виступили: *Г. М. Бурденко, Л. В. Раєнко, Т. О. Сосновська, М. М. Красиков.*
2. Виставка-перегляд видань з історії Харківщини XIX ст.

№ 349 31 березня
З історії транспорту

1. Гризодубови – родоначальники харківської авіації.
   Доповідь *В. Є. Власко.*
   Виступили: *Н. М. Хоперська, П. Ф. Мороз, Л. В. Раєнко, М. О. Корж.*
2. Демонстрація фотографій членів родини Гризодубових з коментарями.
   Н. М. Хоперська.

№ 350 26 квітня
З історії образотворчого мистецтва

1. Видатні художники Слобожанщини П. О. Левченко та П. Д. Мартинович.
   Доповідь *О. Й. Денисенко.*
2. Персоналії художників у краєзнавчому каталозі ХДНБ ім. В. Г. Короленка.
   Інформація *Н. І. Полянської.*
3. Виставка-перегляд літератури з історії образотворчого мистецтва Харківщини XIX – початку XX ст.

№ 351 31 травня

З історії літературного життя

1. Український письменник Юліан Шпол.

   Доповідь *О. Л. Ушкалова.*

   Виступили: *М. О. Корж, М. М. Зубов, Г. П. Столярова.*
2. Персоналії харківських письменників у краєзнавчому каталозі ХДНБ ім. В. Г. Короленка.

   Інформація *Н. І. Полянської.*
3. Виставка-перегляд видань і публікацій про життя й творчість Юліана Шпола.

№ 352 30 червня

З історії літературного життя

1. Харківські письменники в літературній дискусії 20-х років ХХ ст.

   Доповідь *М. М. Зубова.*

   Виступили: *Р. К. Рибальченко, Н. П. Акимова, О. О. Сошина, Л. В. Раєнко.*
2. Довідково-бібліографічний апарат відділу «Україніка» – на допомогу в дослідженнях з історії літературного життя Харківщини.

   Інформація *Н. І. Полянської.*
3. Виставка-перегляд видань про літературне життя Харківщини 1920-х років.

№ 353 31 липня

З історії Слобожанщини

(У циклі «Літературно-мистецька вітальня»)

1. «Слобожанська легенда»: до історії створення оперного лібрето, присвяченого історії Харкова.

   Повідомлення *І. Ю. Саратова.*

   Виступили: *Н. П. Акимова, М. В. Вярвільський, В. Іванов.*
2. Музичні фрагменти опери «Слобожанська легенда».

   Виконавець *В. Капон.*
3. Різне: огляд нових надходжень до краєзнавчого фонду відділу «Україніка» (*Н. І. Полянська*).

№ 354 31 серпня

З історії літературного життя

1. 150 років від дня народження І. Я. Франка.
   Інформація *О. М. Дмитрієвої.*
2. Стежка Франка до Слобожанщини.
   Доповідь *Г. П. Столярової.*
   Виступили: *М. О. Корж, І. Ю. Саратов.*
3. Огляд літератури, присвяченої І. Я. Франкові.
   С. І. Овчинникова.

№ 355 29 вересня

З історії правоохоронних органів

(У циклі «Презентація нових видань»)

1. Курязький монастир і Курязька виховна колонія.
   Доповідь *Ф. Н. Муратова.*
2. Презентація книги Ф. Н. Муратова «История Куряжа от монастыря до наших дней».
   Виступили: *Ф. Н. Муратов, Л. І. Мачулін, А. В. Лапинський, Т. С. Нестеренко, О. П. Павленко, А. С. Малінін.*
3. Огляд видань, присвячених діяльності А. С. Макаренка.
   С. І. Овчинникова.
4. Виставка літератури з історії Куряжа.
5. Різне: нові краєзнавчі надходження (*Н. І. Полянська*).

№ 356 31 жовтня

З історії Харківщини

1. З історії роду купців Рижових.
   Доповідь *В. О. Черноморця.*
   Виступили: *Г. М. Бурденко, М. С. Васильєва, Н. П. Тріпутіна.*
2. Відображення інформації про харківське купецтво в краєзнавчому каталозі ХДНБ ім. В. Г. Короленка.
   Інформація *Н. І. Полянської.*
3. Різне: вихід з друку книги А. С. Малініна «Воспоминания пожилого человека, или Исповедь советского инженера» (Х., 2006) (*А. С. Малінін*); нові краєзнавчі видання у фонді відділу «Україніка» (*Н. І. Полянська*).

№ 357 30 листопада
З історії науки
(У циклі «Харківській державній науковій бібліотеці ім. В. Г. Короленка – 120 років»)

1. Архівний фонд Є. В. Тарле в ХДНБ ім. В. Г. Короленка.
   Доповідь *І. Я. Лосієвського.*
   Виступили: *Р. К. Рибальченко, І. І. Кононенко.*
2. Виставка-перегляд літератури з історії Бібліотеки.
3. Різне: святкування 120-річчя ХДНБ ім. В. Г. Короленка (*В. О. Ярошик*); нові надходження до краєзнавчого фонду відділу «Україніка» (*Н. І. Полянська*).

№ 358 20 грудня
З історії бібліотечної справи
(У циклі «Харківській державній науковій бібліотеці ім. В. Г. Короленка – 120 років»)

1. Громадські бібліотеки Харкова.
   Доповідь *Г. М. Бурденка.*
   Виступили: *В. А. Божко, Л. В. Раєнко, І. Ю. Саратов.*
2. Роль харківської громадськості у заснуванні ХДНБ ім. В. Г. Короленка.
   Повідомлення *В. О. Ярошик.*
3. Виставка-перегляд літератури з історії бібліотек Харківщини.
4. Різне: план роботи клубу «Краєзнавець» на 2007 р. (*Н. І. Полянська*).

2007 рік

№ 359 31 січня
З історії освіти

1. Ювілеї Харківського університету.
   Доповідь *С. І Посохова.*
   Виступили: *М. О. Корж, В. А. Божко, І. Ю. Саратов, Л. В. Раєнко.*
2. Демонстрація документів з фонду Музею історії ХНУ ім. В. Н. Каразіна.
3. Огляд джерел з історії Харківського університету.
   В. О. Ярошик.
4. Виставка-перегляд літератури про Харківський університет.

5. Різне: привітання С. І. Посохова із захистом докторської дисертації (*Н. І. Полянська*); пропозиція щодо присвоєння С. І. Посохову звання «Заслужений працівник культури України» (*І. Ю. Саратов*); підсумки роботи клубу «Краєзнавець» за 2006 р. (*Н. І. Полянська*).

№ 360 14 лютого

З історії музичного життя

1. Харківські сторінки у творчості піаністки М. В. Юдіної.
   Доповідь *С. Б.Шоломової.*
   Виступили: *Н. П. Акимова, Л. П. Осінцева.*
2. Відображення в краєзнавчому каталозі ХДНБ ім. В. Г. Короленка інформації про гастролі в Харкові відомих музикантів.
   Інформація *О. М. Дмитрієвої.*
3. Виставка-перегляд видань з історії музичного життя Харківщини.
4. Різне: огляд нових краєзнавчих видань, що надійшли до фонду відділу «Україніка» (*Н. І. Полянська*).

№ 361 28 лютого

З історії населених пунктів Харківщини

(У циклі «Презентація нових видань»)

1. Сторінки історії селища Мала Данилівка Дергачівського району.
   Доповідь *Р. К. Рибальченка.*
2. Презентація книг Р. К. Рибальченка «Край любимый. Малая Даниловка» та «Підкови на снігу».
   Виступили: *Р. К. Рибальченко, М. М. Красиков, М. О. Корж.*
3. Використання бібліографічного покажчика «Історія міст і сіл Харківської області» (Х., 2004) у краєзнавчих дослідженнях.
   Інформація *Н. І. Полянської.*
4. Виставка-перегляд видань з історії міст і сіл Харківської області.

№ 362 30 березня

З історії виробництва

1. М. С. Кузнецов – засновник Будянського фаянсового заводу.
   Доповідь *Т. М. Безрукової.* Адреса доповіді на сайті Бібліотеки: http://korolenko.kharkov.com/kray/Bezrukova.htm.
   Виступили: *М. О. Корж, Л. П. Осінцева, В. Д. Путятін.*

2. Огляд публікацій з історії селища Буди Харківського району.
   Т. О. Сосновська.
3. Різне: огляд нових надходжень до краєзнавчого фонду відділу «Україніка» (*В. О. Ярошик*).

№ 363 25 квітня

Природа Харківщини

1. Національний природний парк «Гомільшанські ліси».
   Доповідь *І. А. Воронцової.*
   Виступили: *В. М. Созонова, І. Ю. Саратов, В. А. Божко, Н. П. Акимова.*
2. Демонстрація мультимедійної презентації «Гомільшанські ліси».
3. Огляд публікацій про природний парк «Гомільшанські ліси».
   Н. І. Полянська.
4. Виставка-перегляд літератури про сади, природні парки та заповідники України.
5. Різне: останні події у краєзнавчому житті України (*Г. П. Столярова*).

№ 364 31 травня

З історії музичного життя

1. Композитор К. П. Вільбоа та історія музичної освіти в Харкові.
   Доповідь *Д. В. Колонея.*
2. Музичні діячі Харкова XIX ст.
   Повідомлення *В. Д. Берліна.*
3. Виставка-перегляд літератури про музичних діячів Харкова.

№ 365 27 червня

З історії науки

1. Теоретик космонавтики: до 110-річчя від дня народження Ю. В. Кондратюка.
   Доповідь *М. С. Васильєвої.*
   Виступили: *М. О. Корж, В. А. Черноморець.*
2. Огляд публікацій про Ю. В. Кондратюка.
   В. О. Ярошик.

№ 366 31 липня

З історії образотворчого мистецтва

1. Пам'ятник В. Н. Каразіну: до 100-річчя встановлення.

   Доповідь *С. М. Куделка.*

   Виступили: *І. Ю. Саратов, Г. П. Столярова.*
2. Виставка-перегляд видань про В. Н. Каразіна.
3. Різне: вітання з ювілеєм Почесного члена Всеукраїнської спілки краєзнавців Т. М. Безрукової (*І. Ю. Саратов, С. М. Куделко, Н. І. Полянська*); вихід в світ книги В. А. Черноморця «Пісочинський Свято-Василівський храм» (*В. А. Черноморець*); огляд нових краєзнавчих видань (*Н. І. Полянська*).

№ 367 31 серпня

З історії міського господарства

1. Будівничий зеленого світу: життя і діяльність дендролога О. І. Колесникова.

   Доповідь *Н. П. Тріпутіної.* Адреса доповіді на сайті Бібліотеки: http://korolenko.kharkov.com/kray/Triputina2.htm.

   Виступили: *І. Ю. Саратов, О. О. Сошина, Л. Р. Алксніс.*
2. Демонстрація мультимедійної презентації «Дендролог О. І. Колесников».
3. Виставка-перегляд літератури про парки Харкова.

№ 368 28 вересня

З історії науки

1. Про розвиток нумізматичної науки в імператорському Харківському університеті (XIX – початок XX ст.).

   Доповідь *О. С. Ковріжних*. Адреса доповіді на сайті Бібліотеки: http://korolenko.kharkov.com/kray/Kovrizhnyh.htm.

   Виступили: *І. Ю. Саратов, Г. М. Бурденко*.
2. Виставка-перегляд видань з нумізматики.
3. Різне: нові краєзнавчі надходження до фонду відділу «Україніка» (*Н. І. Полянська*).

№ 369 31 жовтня

З історії Харківщини

1. Археологічні розкопки на території Харківщини.
   Доповідь *І. В. Голубєвої.*
   Виступили: *І. Ю. Саратов, В. А. Божко.*
2. Демонстрація мультимедійної презентації.
3. Огляд видань з археології Слобожанщини.
   Н. І. Полянська.
4. Різне: вихід з друку книги О. Ф. Івченка «История харьковского конного трамвая с 1882 г. по 1919 г.» (*О. Ф. Івченко*); анонси подій культурного життя Харкова.

№ 370 30 листопада

З історії освіти

1. З історії геодезичної освіти в Україні: харківські сторінки.
   Доповідь *Н. П. Тріпутіної.*
   Виступили: *І. Ю. Саратов, Л. В. Раєнко.*
2. Демонстрація мультимедійної презентації «Землевпорядні та геодезичні навчальні заклади Харкова».
3. Різне: робота з обстеження харківського некрополя (*С. А. Бахтіна*); огляд нових краєзнавчих надходжень до відділу «Україніка» (*Т. О. Сосновська*).

№ 371 19 грудня

З історії образотворчого мистецтва

(У циклі «Презентація нових видань»)

1. Чугуївські майстри іконописці та живописці другої половини XIX ст.
   Доповідь *В. Д. Берліна.*
2. Презентація книги В. Д. Берліна «В поисках чугуевского художественного наследия».
   Виступили: *В. Д. Берлін, Л. В. Раєнко, М. О. Корж, М. С. Васильєва, І. Ю. Саратов.*
3. Виставка-перегляд видань з історії м. Чугуєва.
4. Різне: 100-річчя лекції М. Ф. Сумцова, вперше прочитаної українською мовою (*Г. О. Хіріна*); підготовка до 30-річчя клубу «Краєзнавець» (*М. О. Корж*); огляд нових краєзнавчих видань (*Н. І. Полянська*); план роботи клубу на 2008 р. (*Н. І. Полянська*).

2008 рік

№ 372 31 січня
З історії науки

1. Петро Васильович Іванов – дослідник Куп'янщини: до 170-річчя від дня народження.

   Доповідь *М. М. Красикова.*
2. Виступ дитячого фольклорного гурту «Мережка» (керівник *М. О. Семенова*) та дослідницько-виконавського колективу «Муравський шлях» (керівник *Г. В. Лук'янець*).
3. Презентація бібліографічного покажчика «Петро Васильович Іванов – дослідник Куп'янщини» (Х., 2007) і перевидання праці П. В. Іванова «Жизнь и поверья крестьян Купянского уезда Харьковской губернии» (Х., 2007).

   Виступили: *М. М. Красиков, О. М. Дмитрієва.*
4. Виставка праць П. В. Іванова з фонду ХДНБ ім. В. Г. Короленка.
5. Харків'яни – лауреати творчої премії Харківського міськвиконкому ім. П. В. Іванова в галузі етнології та фольклористики.

   Інформація *Н. І. Полянської.*
6. Різне: вітання М. М. Красикова з присудженням творчої премії Харківського міськвиконкому ім. П. В. Іванова в галузі етнології та фольклористики і Н. І. Полянської – з присудженням творчої премії Харківського міськвиконкому ім. Д. І. Багалія в галузі краєзнавства.

№ 373 29 лютого
З історії населених пунктів Харківщини

1. Зміївщина – Слобожанщини перлина: історія і сьогодення Зміївського району.

   Доповідь *М. І. Саяного.*

   Виступили: *Н. П. Акимова, М. М. Зубов, О. Г. Черкашина, М. М. Красиков, Т. М. Безрукова.*
2. Огляд літератури про Зміївський район (*Т. О. Сосновська).*
3. Різне: підсумки роботи клубу за 2007 р.; інформація про новий Статут Всеукраїнської спілки краєзнавців (*Н. І. Полянська*); публікація дослідження Г. П. Столярової «Стежка Франка до Слобожанщини» (*Г. П. Столярова*); вручення М. О. Коржу подяки від Харківського обласного комітету Міжнародного Українського Союзу ветеранів війни за плідну співпрацю.

№ 374 19 березня
З історії музичного життя
(У циклі «Літературно-мистецька вітальня»:
Виїзне засідання в Харківській національній академії міського господарства)

1. Внесок родини Алчевських у розвиток українського і світового мистецтва.
   Доповідь *Л. П. Осінцевої.*
   Виступили: *Т. П. Єлісеєва, М. О. Корж.*
2. Музичні вечори в родині Алчевських.
   Спогади *Ф. С. Рофе-Бекетова.*
3. Музичні твори Г. О. Алчевського на слова Х. О. Алчевської, Лесі Українки та ін.
   Виконавиця *Н. Сидоренко*, акомпаніатор *С. Калінін* (рояль).
4. Поезії Х. О. Алчевської.

№ 375 24 квітня
З історії населених пунктів Харківщини

1. Видатні люди селища Пісочин Харківського району.
   Доповідь *В. О. Черноморця.*
   Виступили: *М. М. Саппа, Ю. Д. Вовк.*
2. Відображення матеріалів про видатних земляків у краєзнавчому каталозі ХДНБ ім. В. Г. Короленка.
   Інформація *О. М. Дмитрієвої.*
3. Огляд видань з історії населених пунктів Харківського району.
   Н. І. Полянська.
4. Різне: огляд нових краєзнавчих видань (*Т. О. Сосновська*); анонси культурних подій Харкова.

№ 376 13 травня
Природа Харківщини
(Виїзне засідання в Харківському ботанічному саду)

1. Харківський ботанічний сад: історія і сьогодення.
   Розповідь *В. І. Шатровської.*
2. Огляд колекцій ботанічного саду.

№ 377 30 травня

З історії образотворчого мистецтва

1. Корифей українського мистецтва В. Г. Кричевський.
   Доповідь *О. Й. Денисенко.*
2. Віртуальна виставка до 135-річчя від дня народження В. Г. Кричевського «Корифей української культури» на сайті ХДНБ ім. В. Г. Короленка.
   Інформація *О. М. Дмитрієвої.*
3. Виставка-перегляд образотворчих видань з репродукціями творів В. Г. Кричевського.
4. Різне:
   4.1. Святкування 30-річчя клубу «Краєзнавець».
   Вітальні слова: *П. Т. Тронько* (зачитав *С. М. Куделко*), *В. В. Мирошнікова, М. Є. Жарова, І. Ю. Саратов, Н. І. Полянська, С. М. Куделко.*
   Нагородження грамотами і подяками Всеукраїнської спілки краєзнавців, органів державної влади та міського самоврядування, ХДНБ ім. В. Г. Короленка.
   4.2 Вітання М. О. Коржа з днем народження.

№ 378 26 червня

З історії виробництва

(Виїзне засідання в Харківському історичному музеї)

1. Виробництво фаянсу на Харківщині.
   Повідомлення *А. М. Прохорова.*
2. Огляд виставки виробів Будянського фаянсового заводу.

№ 379 9 липня

З історії літературного життя

(У циклі «Презентація нових видань»)

1. Зв'язки поета Сергія Єсеніна з Харковом.
   Повідомлення *В. А. Божка.*
2. Презентація книги В. А. Божка «Сергей Есенин в Харькове».
   Виступили: *В. А. Божко, Л. І. Мачулін, М. М. Зубов, Р. К. Рибальченко, Л. В. Раєнко, С. Г. Бредун.*
3. Поезії, присвячені С. О. Єсеніну та В. А. Божку.
   Д. Ракотін.

№ 380 31 липня
З історії засобів масової інформації

1. Харківський друк XIX – початку XX ст.: за матеріалами альманахів «Сніп», «Молодик».
   Доповідь *С. В. Мірошниченко.*
   Виступили: *М. М. Красиков, М. О. Корж.*
2. Друковані каталоги українських періодичних видань у фонді ХДНБ ім. В. Г. Короленка та їх використання у краєзнавчих дослідженнях.
   Інформація *Н. І. Полянської.*
3. Різне: Сковородинівські читання в УКЦ (*Г. П. Столярова*); нові краєзнавчі видання у фонді відділу «Україніка» (*Н. І. Полянська*).

№ 381 29 серпня
З історії міського господарства

1. Для людей в ім'я прогресу: життя та діяльність головного будівельника харківської каналізації Д. С. Черкеса.
   Доповідь *Н. П. Тріпутіної*. Адреса доповіді на сайті ХДНБ ім. В. Г. Короленка:
   http://korolenko.kharkov.com/kray/Triputina3.htm.
   Виступили: *І. Ю. Саратов, Н. П. Акимова.*
2. Демонстрація мультимедійної презентації «Інженер Д. С. Черкес».
3. Виставка-перегляд праць Д. С. Черкеса.
4. Різне: вітання В. Д. Берліна з 70-річчям, вручення ювілярові подяки від ХДНБ ім. В. Г. Короленка за вагомий внесок у краєзнавчу діяльність бібліотеки (*І. Ю. Саратов, В. О. Ярошик*); презентація розділу «Краєзнавство» на сайті ХДНБ ім. В. Г. Короленка (*О. М. Дмитрієва*).

№ 382 26 вересня
З історії літературного життя

1. О. М. Горький і Харків: маловідомі сторінки: до 140-річчя від дня народження письменника.
   Доповідь *М. М. Зубова.*
   Виступили: *В. А. Божко, Г. М. Бурденко.*
2. Огляд літератури про зв'язки О. М. Горького з Харковом.
   Н. І. Полянська.
3. Різне: нові краєзнавчі надходження (*Н. І. Полянська*).

№ 383 30 жовтня

З історії літературного життя

1. Харківські сторінки українського письменника В. К. Винниченка.
   Доповідь *М. М. Саппи.*
   Виступили: *М. М. Зубов, М. М. Красиков, В. О. Черноморець, Т. С. Грановська.*
2. Виставка-перегляд творів В. К. Винниченка і літератури про нього.
3. Різне: IV з'їзд Національної спілки краєзнавців України та участь у ньому харків'ян (*С. М. Куд*елко); харківські матеріали на сторінках 3-го тому книги «Українські лікарі» (*І. В. Шу*йський); нові краєзнавчі надходження до фонду відділу «Україніка» (*Н. І. Полянська*).

№ 384 28 листопада

З історії національних меншин Харківщини

1. Культурне життя національних меншин Харківщини 20-х – початку 30-х років XX ст.
   Доповідь *О. С. Гончарової*. Адреса доповіді на сайті ХДНБ ім. В. Г. Короленка:
   http://korolenko.kharkov.com/kray/Goncharova.htm.
   Виступили: *Т. С. Грановська, Н. П. Тріпутіна, М. М. Саппа.*
2. Шляхи пошуку матеріалів про національні меншини Харківщини.
   Інформація *В. О. Ярошик.*
3. Виставка-перегляд літератури про культуру народів Слобожанщини.
4. Різне: святкування 230-річчя від дня народження Г. Ф. Квітки-Основ'яненка (*Л. П. Осінцева*); XIII Слобожанські читання (квітень 2009 р.) (*Л. В. Раєнко*); заходи щодо увічнення пам'яті С. О. Єсеніна в Харкові (*В. А. Божко*).

№ 385 15 грудня

З історії літературного життя

1. Харківський громадсько-політичний діяч І. П. Білоконський та письменник В. Г. Короленко (за матеріалами відділу рідкісних видань і рукописів ХДНБ ім. В. Г. Короленка).
   Доповідь *С. Б. Шоломової.*
   Виступили: *М. М. Красиков, Г. М. Бурденко.*

2. Виставка-перегляд праць І. П. Білоконського та В. Г. Короленка.
3. Різне: план роботи клубу «Краєзнавець» на 2009 р. (*Н. І. Полянська*); огляд краєзнавчих видань, що надійшли до фонду відділу «Україніка» (*Т. О. Сосновська*).

2009 рік

№ 386 23 січня
З історії культури
Вечір пам'яті засновника Пархомівського історико-художнього музею Афанасія Федоровича Луньова

1. 90 років від дня народження педагога А. Ф. Луньова.
   Вступне слово *Н. І. Полянської.*
2. Музичне вітання.
   Виконавиця *А. Безстриченко* (бандура).
3. Афанасій Федорович Луньов – наш славний земляк.
   Доповідь *О. Г. Павлової.*
4. Презентація книги «Афанасій Федорович Луньов: статті, спогади, документи, матеріали» (Х., 2009).
   Виступили: *О. Г. Павлова, І. Д. Мироненко, І. Ю. Саратов, М. М. Саппа.*
5. Огляд літератури про Пархомівський історико-художній музей.
   Н. І. Полянська.
6. Демонстрація відеофільму про Пархомівський музей та А. Ф. Луньова.

№ 387 6 лютого
З історії Слобожанщини

1. Життя та смерть Матвія Довгополюка, директора Охтирської дитячої колонії.
   Доповідь *Ю. М. Ранюка.*
2. Родина М. Довгополюка.
   Повідомлення *Н. П. Тріпутіної*, спогади доньки М. Довгополюка *Л. М. Топоркової*.
3. Різне: вітання В. О. Черноморця з 60-річчям (*І. Ю. Саратов*); підсумки роботи клубу «Краєзнавець» за 2008 р.; огляд нових краєзнавчих видань (*Н. І. Полянська*).

№ 388 20 лютого

З історії літературного життя

1. 200 років від дня народження М. В. Гоголя.
   Інформація *Н. І. Полянської.*
2. Микола Васильович Гоголь і Харківщина (за матеріалами віртуального проекту ХДНБ ім. В. Г. Короленка: http://korolenko.kharkov.com /kray1/gog1.htm).
   Повідомлення *О. М. Дмитрієвої.*
3. Демонстрація мультимедійної презентації «М. В. Гоголь і Харківщина».
4. Мій Гоголь.
   Виступ *Р. К. Рибальченка.*
5. Презентація макету книги Р. К. Рибальченка «В садах Гоголя», підготовленої до ювілею письменника.
   Виступили: *Л. І. Мачулін, М. О. Корж, М. М. Саппа, Г. П. Столярова.*
6. Виставка-перегляд літератури про М. В. Гоголя.

№ 389 11 березня

З історії літературного життя

1. Харківські сторінки життя Івана Андрійовича Аксакова: за матеріалами листування.
   Доповідь *С. Б. Шоломової.*
   Виступили: *М. М. Зубов, М. М. Красиков.*
2. Огляд публікацій про зв'язки І. А. Аксакова з Харковом.
   Н. І. Полянська.
3. Різне: презентація біобібліографічного покажчика «Михайло Красиков – вчений, краєзнавець, поет» в серії «Краєзнавці Слобожанщини» (*В. О. Ярошик*); діяльність Харківського об'єднання розвитку громадянського суспільства «Поступ» (*Є. Ходун*); огляд нових краєзнавчих надходжень (*Н. І. Полянська*).

№ 390 27 березня

З історії науки

1. Петро Дятлов – завідувач кафедри політекономії Харківського інституту інженерів комунального будівництва.

   Доповідь *І. В. Шуйського*. Адреса доповіді на сайті Бібліотеки: http://korolenko.kharkov.com/kray/Shujskyj.htm.

   Виступили: *Л. В. Раєнко, Н. П. Тріпутіна*.
2. Виставка-перегляд літератури, присвяченої політичним репресіям на Харківщині.
3. Різне: необхідність вшанування пам'яті драматичної актриси Г. Стругалевич – учасниці партизанського руху на Харківщині (*М. О. Корж*); огляд нових видань про Слобожанщину (*Т. О. Сосновська*).

№ 391 29 квітня

З історії науки

1. 155 років від дня народження вченого М. Ф. Сумцова.

   Вступне слово *Н. І. Полянської*.
2. Виступ фольклорного гурту «Мережка» (керівник *М. О. Семенова*).
3. М. Ф. Сумцов – літературознавець, етнограф, фольклорист.

   Доповідь *М. М. Красикова.*
4. Демонстрація фотографій і документів з родинного архіву правнучки М. Ф. Сумцова Г. О. Хіріної.
5. Віртуальний проект ХДНБ ім. В. Г. Короленка «На пошану академіка Миколи Федоровича Сумцова» (http://korolenko.kharkov.com /sumtsov/summ1.html).

   Повідомлення *О. М. Дмитрієвої*.
6. Презентація збірки вибраних праць М. Ф. Сумцова «Дослідження з етнографії та культури Слобідської України» (Х., 2008).

   Виступили: *М. М. Красиков, Н. Д. Кравченко, Л. В. Раєнко.*
7. Різне: видання книги І. О. Шудрика «Наталівка – перлина Слобожанщини» (*І. О. Шудрик*).

№ 392 22 травня

З історії літературного життя

1. 160 років від дня народження письменниці Олени Пчілки.

   Інформація *Н. І. Полянської.*

2. Олена Пчілка і Харків.

   Доповідь *Г. П. Столярової.*
3. Виставка-перегляд творів Олени Пчілки і літератури про неї.
4. Різне: літературно-філософський проект «Сковорода-300» (*І. Я. Гришин*); нові краєзнавчі видання у фонді ХДНБ ім. В. Г. Короленка (*В. О. Ярошик*).

№ 393 24 червня

З історії засобів масової інформації

1. Авторський проект з історії харківської журналістики.

   Доповідь *І. Л. Михайлина.*

   Виступили: *М. М. Зубов, І. Ю. Саратов.*
2. Твори українських та російських композиторів.

   Виконавець *А. Михайлин* (скрипка).
3. Виставка-перегляд видань з історії української журналістики.
4. Різне: вітання М. О. Коржа з 90-річчям (*Н. І. Полянська*); діяльність Національної спілки краєзнавців України (*І. Ю. Саратов*).

№ 394 29 липня

З історії охорони здоров'я

1. Організація охорони здоров'я в Харкові за імперської доби (початок XVIII ст. – 1916 р.).

   Доповідь *І. Ю. Робака.*

   Виступили: *М. С. Васильєва, Н. П. Тріпутіна, Л. Р. Алксніс, В. О. Черноморець.*
2. Відображення в краєзнавчому каталозі ХДНБ ім. В. Г. Короленка матеріалів з історії охорони здоров'я на Харківщині.

   Інформація *О. М. Дмитрієвої.*
3. Виставка-перегляд літератури про організацію охорони здоров'я на Харківщині до 1917 р.
4. Різне: вихід другої частини першої книги Харківського тому серії «Реабілітовані історією» (*І. В. Шуйський*); підготовка довідкового видання про краєзнавців Харківщини (*В. О. Соловйов*).

№ 395 26 серпня

З історії Слобожанщини

1. Єврорегіон «Слобожанщина» – відображення історичної спільності Харківської та Бєлгородської областей.

   Доповідь *П. О. Черномаза*. Адреса доповіді на сайті Бібліотеки: http://korolenko.kharkov.com/kray/Chernomaz.htm.

   Виступили: *М. М. Саппа, В. О. Черноморець, І. Ю. Саратов.*
2. Демонстрація мультимедійної презентації «Єврорегіон "Слобожанщина"».
3. Огляд видань з історії Слобідської України (*В.О. Ярошик).*
4. Виставка-перегляд літератури про Харківську та Бєлгородську області.

№ 396 18 вересня

З історії населених пунктів Харківщини

1. Таємниці підземель Зміївщини.

   Доповідь *М. І. Саяного*. Адреса доповіді на сайті ХДНБ ім. В. Г. Короленка: http://korolenko.kharkov.com/kray/Saiany.html.

   Виступили: *Г. М. Бурденко, І. Ю. Саратов.*
2. Інформаційне наповнення розділу «Підземні ходи» в краєзнавчому каталозі Бібліотеки.

   Інформація *О. М. Дмитрієвої.*
3. Виставка-перегляд видань з історії Зміївського району.
4. Різне: вітання з Днем партизанської слави (22 вересня) (*М. О. Корж*); огляд нових краєзнавчих видань (*Н. І. Полянська*); збір підписів проти закриття кінотеатру «Боммеръ» (*представники громадянської кампанії «Врятувати "Боммеръ"»*).

№ 397 28 жовтня

З історії Харківщини

(У циклі «Презентація нових видань»)

1. Презентація книги Л. І. Мачуліна «Украинская столица для Красного императора» (Х., 2009).

   Виступили: *Л. І. Мачулін, Л. В. Раєнко, М. М. Зубов, М. О. Корж.*
2. Презентація книги С. Б. Шоломової «Притяжение прошлого: Библиофильские миниатюры о семье Аксаковых» (Х., 2009).

   Виступили: *С. Б. Шоломова, М. М. Красиков, Г. М. Бурденко.*

3. Різне: дарування до фонду ХДНБ ім. В. Г. Короленка книги «Репресовані прокурори в Україні» (К., 2009) від київських авторів Л. М. Абраменка і А. І. Амонса.

№ 398 27 листопада

З історії релігійного життя

1. Життя і діяльність видатного уродженця Харківщини архієпископа Іоанна (Максимовича).

   Повідомлення *С. М. Куделка.*
2. Огляд публікацій про архієреїв Харківської єпархії (*Н. І. Полянська).*
3. Виставка-перегляд літератури з історії релігійного життя на Харківщині.
4. Різне: вітання Н. П. Тріпутіної з 60-річчям (*Н. І. Полянська*); участь у Міжнародній науковій конференції «ГУЛАГ на Півночі Росії» (м. Ухта, Республіка Комі) (*Н. П. Тріпутіна*); огляд нової літератури про Харківщину (*Н. І. Полянська*).

№ 399 18 грудня

З історії літературного життя

1. Харківські вечори Максиміліана Волошина.

   Доповідь *І. В. Шуйського.* Адреса доповіді на сайті Бібліотеки: http://korolenko.kharkov.com/kray/Shujskyj2.htm.

   Виступили: *М. М. Красиков, Н. П. Акимова.*
2. Виставка-перегляд літератури про літературне життя Харкова 1920-х – 1930-х років.
3. Різне: діяльність Національної спілки краєзнавців України (*Г. П. Столярова*); збірки поезії та прози Н. П. Акимової 2004–2009 рр.; план роботи клубу «Краєзнавець» на 2010 р. (*Н. І. Полянська*).

№ 400 23 грудня

З історії образотворчого мистецтва

(Виїзне засідання в Харківському художньому музеї)

1. Художник Сергій Васильківський: до 155-річчя від дня народження.

   Повідомлення *О. Й. Денисенко.*

2. Огляд виставки творів С. І. Васильківського з фондів Харківського художнього музею.
3. Огляд виставки робіт учасників культурно-мистецької акції «Шляхами Васильківського: погляд через століття».

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК ДО РОЗДІЛУ «КРАЄЗНАВЧІ ЧИТАННЯ. ХРОНІКА»

ІІ КОРОТКІ БІОГРАФІЧНІ ДОВІДКИ ПРО КРАЄЗНАВЦІВ

Акимова Надія Пилипівна (нар. 1956)

Філолог, психолог. Закінчила Харківський державний університет, Харківський національний педагогічний університет ім. Г. С. Сковороди, курси екскурсоводів при Харківській обласній раді з туризму та екскурсій. Працювала вчителем російської мови та літератури, журналістом, екскурсоводом.

Організатор і керівник туристсько-краєзнавчого клубу «К° і Надія» при міській музично-театральній бібліотеці ім. К. Станіславського. З середини 1980-х років є активним членом клубу «Краєзнавець». Спільно з краєзнавцями організовує подорожі Слобожанщиною. З розвідками з питань історії краю публікується у місцевих періодичних виданнях.

Почесний член Всеукраїнської спілки краєзнавців.

Бахмет Тетяна Борисівна
(нар. 1957)

Бібліотекар-бібліограф. Закінчила Харківський державний інститут культури. Працює в Харківській міській спеціалізованій музично-театральній бібліотеці ім. К. Станіславського на посаді завідувачки відділу.

Тема краєзнавчих досліджень – культурне життя Слобожанщини. Укладач багатьох бібліографічних покажчиків краєзнавчої тематики. Підтримує творчі стосунки з членами клубу «Краєзнавець», виступала на краєзнавчих читаннях. Є співукладачем одного з бібліографічних покажчиків у серії «Краєзнавці Слобожанщини» ХДНБ ім. В. Г. Короленка.

Лауреат творчої премії Харківського міськвиконкому в галузі культурно-освітньої роботи. Відзначена Подякою Всеукраїнської спілки краєзнавців.

Див. також розділ «Бібліографія».

Безрукова Тетяна Миколаївна
(нар. 1957)

Бібліотекар-бібліограф, патентознавець. Закінчила Харківський державний інститут культури та Центральний інститут підвищення кваліфікації керівників і фахівців народного господарства у галузі патентної справи. Здобувач Харківського національного педагогічного університету ім. Г. С. Сковороди. Керівник клубу «Краєзнавець» Центру дитячої та юнацької творчості Харківського району. Член Харківського історико-археологічного товариства, міського осередку Українського керамологічного товариства.

Основні напрямки дослідницької роботи: історія Харківського району, фаянсове виробництво в смт. Буди, діяльність промисловців Кузнецових. Громадський інспектор з охорони культурної спадщини Харківської області. З її ініціативи встановлено меморіальні дошки на кількох історичних будівлях смт. Буди. Залучає до краєзнавчої дослідницької роботи школярів, організовує шкільні наукові конференції «Буди – селище моє». Автор п’яти книг і понад ста наукових і популярних статей краєзнавчої тематики.

Почесний член Всеукраїнської спілки краєзнавців. Почесний мешканець смт. Буди Харківського району.

Див. також розділ «Бібліографія».

Берлін Валерій Давидович
(нар. 1938)

Журналіст, культуролог. Закінчив педагогічний інститут у Комсомольську-на-Амурі. Працював коректором, перекладачем, науковим співробітником Чугуївського художньо-меморіального музею І. Ю. Рєпіна. Нині – шаховий тренер дитячо-юнацької спортивної школи. Член Національної спілки журналістів України, Національної всеукраїнської музичної спілки, Спілки письменників Росії, Правління Міжрегіонального Шаляпінського центру.

Член клубу «Краєзнавець» з року його заснування. Часто виступає на засіданнях клубу з результатами своїх досліджень, презентаціями нових видань. Автор п'яти книг і багатьох нарисів, присвячених особистостям, які в різні часи формували культурний простір Харківщини. Друкувався у центральній та місцевій пресі, зокрема в журналах «Огонек», «Музыкальная жизнь», «Театральная жизнь», «Волга», «Крестьянка», «Прапор». Друкувався також під прізвищем Гітельмахер. У 2003 р. ХДНБ ім. В. Г. Короленка підготувала і видала бібліографічний покажчик «Валерій Берлін» у серії «Краєзнавці Слобожанщини».

Нагороджений ювілейною медаллю Міжнародного союзу музичних діячів. Дипломант журналістських конкурсів.

Див. також розділ «Бібліографія».

Божко Владислав Андрійович
(нар. 1937)

Технік-електрик. Закінчив будівельний технікум. Багато років працював на Харківському коксохімічному заводі.

У сфері краєзнавчих інтересів – зв'язки з Харковом відомих письменників В. Хлєбнікова, І. Буніна й особливо С. Єсеніна. Член Міжнародного Єсенінського товариства «Радуница» (Москва). Учасник багатьох Єсенінських читань, один із організаторів XI Всесоюзних Єсенінських читань у Харкові в 1990 р. Його зауваження були враховані в другому томі «Летописи жизни и творчества С. А. Есенина» (М., 2005), а прізвище увійшло до іменного покажчика до цього видання. Член клубу «Краєзнавець» з 1984 р. Неодноразово виступав на краєзнавчих читаннях. Автор книги «Сергей Есенин в Харькове» (Х., 2008), численних краєзнавчих публікацій в місцевих і центральних періодичних виданнях.

Лауреат творчої премії Харківського міськвиконкому в галузі краєзнавства. Почесний член Всеукраїнської спілки краєзнавців.

Див. також розділ «Бібліографія».

Бурденко Геннадій Миколайович
(нар. 1936)

Бібліотекар-бібліограф. Закінчив Харківський державний бібліотечний інститут. Працював вихователем в установах системи виконання покарань. Ветеран МВС.

З 1960-х років займається літературним краєзнавством. Був членом Клубу книголюбів Харкова і товариства «Меморіал». Член Міжнародного фонду пам’яті Б. О. Чічібабіна. Як бібліофіл та краєзнавець займається колекціонуванням книг за такими темами: опальні книги, забуті імена, твори репресованих письменників-харків’ян. У власній бібліотеці має 15 збірок Б. Чичибабіна з автографами поета. Заснував на громадських засадах безкоштовну бібліотеку для мешканців свого району, де виокремлено книги харківських письменників. Член клубу «Краєзнавець» з 1980-х років. Виступає з повідомленнями на його засіданнях.

Відзначений Подякою Всеукраїнської спілки краєзнавців.

Див. також розділ «Бібліографія».

Буцький Євген Захарович
(1930–2010)

Льотчик. Закінчив Харківський авіаційний інститут. Понад 50 років працював на Харківському авіапідприємстві цивільної авіації на різних льотних та інженерно-технічних посадах, завідувачем музею історії авіапідприємства.

Автор видань і нарисів про становлення і розвиток цивільної авіації у Харкові, людей, які її створювали, невідомі сторінки діяльності авіапідприємства. Друкувався у періодичних виданнях Харкова, Києва, Москви, Якутська. Відвідував засідання клубу «Краєзнавець» протягом останніх десяти років життя.

Див. також розділ «Бібліографія».

Васильєва Марія Семенівна
(нар. 1938)

Конструктор-модельєр одягу. Закінчила Харківський технологічний технікум, а також народний університет журналістики при редакції обласної газети «Зоря Полтавщини» і народний університет пропаганди пам'яток історії та культури при Полтавському краєзнавчому музеї. Працювала в конструкторсько-технологічному бюро Полтавського облпобутуправління.

З 1998 р. бере участь у роботі клубу «Краєзнавець». Активно співпрацює з Харківським науково-методичним центром охорони культурної спадщини, є громадським інспектором з охорони пам'яток історії та культури Харківської області. Протягом багатьох років бере участь у Міжнародній науковій конференції «Слобожанські читання». У колі зацікавлень – старовинні садиби краю, видатні особистості, чиє життя було пов'язане з Харківщиною та Полтавщиною (Капністи, Шидловські, В. Боровиковський, І. Рубінштейн, М. Башкірцева, Є. Кадміна та інші). Має краєзнавчі публікації.

Нагороджена грамотами та подяками управління культури Харківської облдержадміністрації, Всеукраїнської спілки краєзнавців.

Див. також розділ «Бібліографія».

Гуріна Галина Романівна
(нар. 1931)

Інженер-будівельник. Освіта вища технічна.

Краєзнавством займається з 1970-х років. Основні теми краєзнавчих пошуків – Червоне козацтво, репресії та поховання жертв геноциду у Харкові. Як член товариства політв'язнів брала участь у розшуку розстріляних у роки репресій земляків, чиї імена увічнено у Меморіалі жертв тоталітаризму в Харківському лісопарку. Пошуки та знахідки висвітлювала у статтях, виступах на радіо, доповідях на конференціях товариства «Меморіал» та спілки краєзнавців.

Почесний член Всеукраїнської спілки краєзнавців.

Денисенко Ольга Йосипівна
(нар. 1952)

Мистецтвознавець. Закінчила Харківський державний університет, Інститут живопису, скульптури та архітектури ім. І. Ю. Рєпіна (Ленінград).

Працює в Харківському художньому музеї на посаді завідувачки відділу. Член Творчої спілки істориків мистецтва та художніх критиків країн СНД, Національної спілки художників України.

Коло професійних інтересів – українське та російське дореволюційне образотворче мистецтво, зокрема творчість І. Рєпіна, С. Васильківського, М. Безперчого, П. Левченка. Автор мистецтвознавчих праць, присвячених дослідженню художнього життя Харкова другої половини XIX – першої третини XX ст., творчості деяких сучасних харківських митців. Протягом багатьох років підтримує творчі відносини з клубом «Краєзнавець» – виступає на краєзнавчих читаннях, бере участь у презентаціях виставок і художніх видань, проводить для членів клубу екскурсії в Художньому музеї.

Дмитрієва Олена Миколаївна
(нар. 1965)

Бібліотекар. Закінчила Харківський державний інститут культури. Працює у Харківській державній науковій бібліотеці ім. В. Г. Короленка на посаді головного бібліотекаря.

З 1997 р. займається бібліотечним краєзнавством, має публікації у фахових періодичних виданнях, місцевій пресі, журналі «Краєзнавство». Укладач кількох краєзнавчих бібліографічних посібників, у т. ч. в серії «Краєзнавці Слобожанщини». Займається створенням електронних краєзнавчих ресурсів, головний редактор розділу «Краєзнавство» на сайті ХДНБ ім. В. Г. Короленка. Бере активну участь в організації роботи клубу «Краєзнавець», виступає на краєзнавчих читаннях.

Відзначена Подякою Всеукраїнської спілки краєзнавців, Подякою Харківського міського голови за особистий внесок у розвиток краєзнавства.

Див. також розділ «Бібліографія».

Дьякова Олена Василівна
(нар. 1961)

Історик. Закінчила Харківський державний університет. Працює викладачем кафедри історії України Харківського національного педагогічного університету ім. Г. С. Сковороди.

Професійно займається історичним краєзнавством. У колі наукових інтересів – топоніміка Харкова, військова історія, зокрема партизанський і

підпільний рух на Харківщині в роки Великої Вітчизняної війни. Викладає курс «Історія рідного краю», розробила навчальну програму з даного предмета, веде музейно-архівну практику студентів-істориків. Автор кількох книг і понад 100 публікацій з історії Харківщини. Підтримує тісні відносини з клубом «Краєзнавець», виступає на краєзнавчих читаннях.

Див. також розділ «Бібліографія».

Епштейн Аркадій Ісакович
(1922–2005)

Історик. Доктор історичних наук. Закінчив Харківський державний університет. Працював у Національному аерокосмічному університеті «Харківський авіаційний інститут» і Харківському національному університеті ім. В. Н. Каразіна на посаді професора. Учасник Великої Вітчизняної війни, нагороджений багатьма орденами і медалями.

Був головним редактором серії збірників архівних документів «Старовинні міста Харківщини», членом редколегії серій «Краю мій, Слобожанщино» та «Харьковский биографический словарь». Автор багатьох наукових досліджень з історії краю. Брав участь у роботі клубу «Краєзнавець», виступав на краєзнавчих читаннях.

Лауреат творчої премії Харківського міськвиконкому в галузі краєзнавства. Почесний член Всеукраїнської спілки краєзнавців.

***Железняк* Микола Матвійович**
(нар. 1946)

Історик, журналіст. Закінчив Харківський державний університет. Займався господарською та громадсько-політичною діяльністю. Член Національної спілки журналістів України.

Очолює краєзнавчий осередок на Валківщині. Автор досліджень з історії краю, розвитку освіти, медицини, спорту на Валківщині, краєзнавчих статей, опублікованих у періодичних виданнях. З його ініціативи в 1996 р. відзначено 350-річний ювілей м. Валок, видано збірник «Місто на краю Дикого поля». Брав участь у створенні 8-го тому «Книги пам'яті України. Харківська область» (1995) та книги «Чорнобиль» (1997). Підтримує творчі зв'язки з членами клубу «Краєзнавець», виступав на краєзнавчих читаннях.

Почесний член Всеукраїнської спілки краєзнавців.

Див. також розділ «Бібліографія».

Зубов Микола Михайлович (нар. 1945)

Інженер-механік. Закінчив Харківський авіаційний інститут. Працює в проектній організації на посаді провідного інженера-випробувача енергетичного обладнання.

Краєзнавством захоплюється з юності. Найбільше цікавиться літературним краєзнавством, зокрема історією літератури другої половини XIX – першої третини XX ст. З кінця 1990-х років бере активну участь у роботі клубу «Краєзнавець». Неодноразово виступав з доповідями та повідомленнями на краєзнавчих читаннях, зокрема про зв'язки з Харковом В. Домонтовича, П. Куліша, М. Горького. Має краєзнавчі публікації. Упорядковував особистий архів іншого члена клубу Миколи Олександровича Коржа.

Див. також розділ «Бібліографія».

Каширіна Галина Миколаївна (нар. 1931)

Географ. Закінчила Харківський державний університет. У 1959–1986 рр. працювала у Харківській державній науковій бібліотеці ім. В. Г. Короленка.

Зробила значний внесок у розвиток краєзнавчої діяльності бібліотеки. Організатор і завідувач сектору і пізніше відділу краєзнавчої роботи ХДНБ ім. В. Г. Короленка, один із організаторів краєзнавчого каталогу і каталогу «Місцевий друк», тематичних краєзнавчих картотек Бібліотеки. Укладач майже 30 тематичних і персональних краєзнавчих бібліографічних посібників. Один із організаторів клубу «Краєзнавець». Неодноразово виступала на краєзнавчих читаннях, друкувалася у періодичних виданнях. У 2001 р. ХДНБ ім. В. Г. Короленка видала бібліографічний покажчик «Галина Миколаївна Каширіна» в серії «Краєзнавці Слобожанщини».

Нагороджена Подякою Всеукраїнської спілки краєзнавців. Почесний член Всеукраїнської спілки краєзнавців.

Корж Микола Олександрович
(1919–2011)

Гідротехнік. Кандидат технічних наук. Закінчив Харківський електротехнічний інститут. Працював інженером, керівником групи в Укргідроенергопроекті, на посаді доцента в Українському заочному політехнічному інституті, Харківському інституті інженерів комунального будівництва. Учасник харківського підпілля в роки Великої Вітчизняної війни, відзначений державними нагородами.

Краєзнавством захопився у другій половині 1980-х років. Автор близько 200 краєзнавчих праць – з історії культурного життя міста, про невідомі сторінки Великої Вітчизняної війни, зокрема про підпільний рух у Харкові. Окремою книгою видано його спогади про зустрічі з відомими діячами. Висвітлював роботу клубу «Краєзнавець» на сторінках місцевої та центральної преси. Брав участь у роботі з'їздів і наукових конференцій Всеукраїнської спілки краєзнавців. У 1999 р. ХДНБ ім. В. Г. Короленка видала біобібліографічний покажчик «Краєзнавець Микола Олександрович Корж» – перший у серії «Краєзнавці Слобожанщини».

Заслужений працівник культури України. Почесний член Всеукраїнської спілки краєзнавців.

Див. також розділ «Бібліографія».

Красиков Михайло Михайлович
(нар. 1959)

Філолог, фольклорист, етнограф, поет. Кандидат філологічних наук. Закінчив Харківський державний університет. Працює на посаді доцента Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут».

Краєзнавством захоплюється зі студентських років. Напрямки наукових досліджень: історичне та літературне краєзнавство, народознавство Слобожанщини. Учасник фольклорно-етнографічних експедицій Східною Україною, один із організаторів учнівських народознавчих конференцій та дитячих фольклорно-етнографічних таборів. Засновник і директор етнографічного музею НТУ «ХПІ» «Слобожанські скарби» ім. Г. Хоткевича. З 1979 р. є членом клубу «Краєзнавець». Активно виступає на краєзнавчих читаннях. У 2008 р. ХДНБ ім. В. Г. Короленка підготувала біобібліографічний покажчик

«Михайло Красиков – вчений, краєзнавець, поет» в серії «Краєзнавці Слобожанщини».

Лауреат творчої премії Харківського міськвиконкому в галузі етнології та фольклористики. Нагороджений Подякою Всеукраїнської спілки краєзнавців. Почесний член Всеукраїнської спілки краєзнавців.

Див. також розділ «Бібліографія».

Куделко Сергій Михайлович
(нар. 1951)

Історик. Кандидат історичних наук. Закінчив Харківський державний університет. Професор історичного факультету, директор Центру краєзнавства Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна.

Член правління Національної спілки краєзнавців України. Член міської комісії з питань топоніміки та охорони історико-культурного середовища. Член редколегії «Харьковского биографического словаря». Багато років активно співпрацює з клубом «Краєзнавець»: є науковим керівником його роботи, рецензентом досліджень членів клубу, часто виступає з доповідями на краєзнавчих читаннях.

Лауреат творчої премії Харківського міськвиконкому в галузі краєзнавства. Нагороджений орденом Преподобних Антонія і Феодосія Києво-Печерських і Преподобного Нестора Літописця УПЦ. Заслужений працівник культури України.

Див. також розділ «Бібліографія».

Лейбфрейд Олександр Юрійович
(1910–2003)

Архітектор. Кандидат архітектури. Закінчив Харківський інженерно-будівельний інститут. Працював у Харківському інженерно-будівельному інституті на посаді доцента. Автор проектів багатьох промислових та цивільних споруд, зокрема меморіалу «Дробицький Яр» у Харкові.

Протягом багатьох років вів краєзнавчу роботу, займався просвітницькою діяльністю. Автор кількох книг і численних статей з історії архітектури Харківщини. Зібрав величезну колекцію фотографій, слайдів, негативів архітектурних споруд Харкова, частину якої згодом передав до музею Харківської національної академії міського господарства, Харківського державного технічного університету будівництва та архітектури, ХДНБ ім. В. Г. Короленка. З 1979 р. був членом клубу

«Краєзнавець», часто виступав з доповідями про архітектуру Слобожанщини. У 2000 р. виїхав до Німеччини, але зв'язків з Харковом і клубом не припиняв – надсилав листи, вітання, статті, малюнки. У 2000 р. ХДНБ ім. В. Г. Короленка видала біобібліографічний покажчик «Олександр Юрійович Лейбфрейд» у серії «Краєзнавці Слобожанщини».

Почесний член Української академії архітектури. Лауреат творчої премії Харківського міськвиконкому в галузі архітектури. Почесний член Всеукраїнської спілки краєзнавців.

Див. також розділ «Бібліографія».

Лосієвський Ігор Якович
(нар. 1957)

Філолог, книгознавець, поет. Доктор філологічних наук. Закінчив Харківський державний університет. Завідувач науково-дослідного відділу книгознавства, колекцій рідкісних видань і рукописів Харківської державної наукової бібліотеки ім. В. Г. Короленка.

Автор багатьох статей та книг з питань літературного життя України та зарубіжжя, з історії культури Слобожанщини. З початку 1980-х років підтримує творчі зв'язки з клубом «Краєзнавець», консультує його членів, неодноразово виступав на краєзнавчих читаннях з доповідями про культурне життя Харківщини. Науковий редактор двох біобібліографічних посібників серії «Краєзнавці Слобожанщини».

Заслужений працівник культури України. Лауреат творчої премії Харківського міськвиконкому в галузі літератури.

Див. також розділ «Бібліографія».

Мачулін Леонід Іванович
(нар. 1957)

Філолог. Закінчив Харківський державний університет, аспірантуру філософського факультету ХНУ ім. В. Н. Каразіна. Працював журналістом, редактором видавництва «Прапор» і телеканалу «ТОНІС-Центр», директором радіокомпаній. Публіцист, видавець. Член Національної спілки журналістів України та Національної спілки письменників України.

Громадський інспектор з охорони пам'яток історії та культури Харківської області, член консультативної ради з питань охорони культурної спадщини при управлінні культури облдержадміністрації. Автор п'яти книг з минулого Харківщини. Заснував серії краєзнавчих

видань «Харьковская старина» і «Личности. Время. Харьков». Співпрацює з членами клубу «Краєзнавець» в галузі видавничої діяльності, презентує нові видання на краєзнавчих читаннях.

Нагороджений почесними грамотами УМВДУ в Харківській області, Харківського науково-методичного центру охорони культурної спадщини, Подякою Президента України.

Див. також розділ «Бібліографія».

Мороз Петро Пилипович
(нар. 1930)

Інженер-механік Військово-повітряних сил. Закінчив Харківське вище авіаційно-інженерне училище. Служив на Кольському півострові. Підполковник у відставці.

Краєзнавчою роботою займається з 1976 р. Досліджує сторінки військової історії Харківщини. Очолюючи групу «Пошук» у Харківському авіаційному інституті, знайшов у Харкові будинки, де мешкали нарком М. Фрунзе, маршал В. Блюхер та генерал-лейтенант Д. Карбишев. Відшукав людей цікавої долі, наприклад, полковника М. Ємельянова, який разом з Я. Райнбергом брав участь у будівництві ХТЗ; М. Лукіна, якого Г. Жуков назвав «істинним героєм Вітчизняної війни та нашої Перемоги»; Д. Єськова, який за три місяці до подвигу О. Матросова закрив собою амбразуру ворожого ДЗОТу і досі не нагороджений. За матеріалами проведених пошуків публікувався у харківській пресі та газеті «Красная звезда» колишнього СРСР. Бере участь у роботі клубу «Краєзнавець», виступає на краєзнавчих читаннях.

Новікова Ольга Юріївна
(нар. 1958)

Закінчила Харківський інститут радіоелектроніки та Харківський національний педагогічний університет ім. Г. С. Сковороди. Викладає в Харківській державній академії культури.

Краєзнавством захоплюється з початку 1980-х років. У колі зацікавлень – історія музичної освіти в Харкові, музична культура Харківщини, розвиток самодіяльної культури 50–60-х років ХХ ст.; Харків і Велика Вітчизняна війна: період окупації. Бере активну участь у роботі

клубу «Краєзнавець», неодноразово виступала на краєзнавчих читаннях з доповідями. Автор наукових та науково-популярних краєзнавчих публікацій.

Див. також розділ «Бібліографія».

Осінцева Лідія Петрівна
(нар. 1949)

Закінчила Харківський інститут інженерів комунального будівництва. Працює завідувачкою навчального екскурсійного бюро краєзнавства та етнографії Харківської національної академії міського господарства.

З 1990-х років займається краєзнавчими дослідженнями. Головні інтереси – музичне життя Харкова, родини Алчевських і Бекетових. Проводить тематичні зустрічі та екскурсії, присвячені видатним діячам науки і культури, життя й діяльність яких були пов'язані з Харковом. Автор багатьох статей та радіопередач з питань краєзнавства. З 1996 р. є членом клубу «Краєзнавець». Проводить заходи в «Літературно-мистецькій вітальні» клубу.

Нагороджена Почесною грамотою Харківської міської ради за особистий внесок у розвиток краєзнавства, Подякою Всеукраїнської спілки краєзнавців.

Павлова Ольга Григорівна
(нар. 1965)

Історик. Кандидат історичних наук. Закінчила Харківський державний університет. Працювала науковим співробітником Пархомівського історико-художнього музею (Краснокутський район Харківської області), нині – доцент історичного факультету ХНУ ім. В. Н. Каразіна.

Наукові інтереси: мистецтво Харкова у XIX – на початку XX ст., історія музейної справи на Харківщині. Автор наукових і науково-популярних праць з цих питань. Викладає історичне краєзнавство, розробила робочу програму цього курсу. Підтримує творчі зв'язки з клубом «Краєзнавець», неодноразово виступала на краєзнавчих читаннях.

Лауреат творчої премії Харківського міськвиконкому в галузі краєзнавства. Почесний член Всеукраїнської спілки краєзнавців.

Див. також розділ «Бібліографія».

Полякова Юліана Юріївна
(нар. 1965)

Бібліотекар-бібліограф, театрознавець. Закінчила Харківський державний інститут культури і Харківський державний інститут мистецтв. Працює в Центральній науковій бібліотеці ХНУ ім. В. Н. Каразіна на посаді головного бібліографа науково-бібліографічного відділу.

Серед краєзнавчих інтересів – історія харківської журналістики, літературного і театрального життя Харкова, зокрема діяльність єврейських театрів і театрів мініатюр. Співавтор і укладач краєзнавчих бібліографічних покажчиків, видань з історії культурного життя Харкова, автор багатьох наукових і науково-популярних публікацій у періодичних виданнях і збірниках. Бере участь у наукових конференціях, семінарах. З 1990-х років підтримує зв'язки з клубом «Краєзнавець»: виступає на краєзнавчих читаннях, презентаціях видань, вечорах пам'яті краєзнавців. Надає допомогу в поповненні новими матеріалами веб-сторінки клубу.

Див. також розділ «Бібліографія».

Полянська Надія Іванівна
(нар. 1960)

Бібліотекар-бібліограф. Закінчила Київський інститут культури. Працювала в Книжковій палаті України, нині – завідувачка відділу «Україніка» ХДНБ ім. В. Г. Короленка.

Краєзнавством почала займатися на початку 1990-х років. Одна з організаторів роботи клубу «Краєзнавець». Укладач і співукладач багатьох краєзнавчих бібліографічних посібників. Учасник міжнародних та всеукраїнських бібліотечних і краєзнавчих конференцій. Має друковані праці з питань краєзнавчої бібліографії та бібліотечного краєзнавства, популяризує знання про Слобожанщину. Член міської комісії з питань топоніміки та охорони історико-культурного середовища.

Нагороджена подяками голови Харківської облдержадміністрації, Харківського міського голови. Лауреат творчої премії Харківського міськвиконкому в галузі краєзнавства. Почесний член Всеукраїнської спілки краєзнавців.

Див. також розділ «Бібліографія».

Посохов Сергій Іванович
(нар. 1964)

Історик. Доктор історичних наук. Закінчив Харківський державний університет. Працює в ХНУ ім. В. Н. Каразіна на посаді професора, декан історичного факультету. Директор Східно-регіонального відділу Центру пам'яткознавства НАН України й Українського товариства охорони пам'яток історії та культури.

Багато років займається історичним краєзнавством. Член правління Національної спілки краєзнавців України. Відповідальний секретар редколегії «Харьковского биографического словаря». Член міської комісії з питань топоніміки та охорони історико-культурного середовища. Тривалий час співпрацює з клубом «Краєзнавець»: виступає на краєзнавчих читаннях, рецензує дослідження краєзнавців.

Лауреат творчої премії Харківського міськвиконкому в галузі краєзнавства. Нагороджений орденом Преподобних Антонія і Феодосія Києво-Печерських і Преподобного Нестора літописця УПЦ. Заслужений працівник освіти України. Почесний член Всеукраїнської спілки краєзнавців.

Проскурнін Олександр Сергійович
(1916–2004)

Архітектор. Кандидат архітектури. Закінчив Харківський інститут інженерів комунального будівництва. Працював в управлінні головного архітектора Харкова, проектних інститутах, брав участь у відбудові та реконструкції повоєнного Харкова. Член Національної спілки архітекторів і Національної спілки письменників України. Учасник Великої Вітчизняної війни.

З 1990 р. брав активну участь у роботі клубу «Краєзнавець». Неодноразово виступав на його засіданнях з повідомленнями та спогадами. Автор багатьох наукових праць з архітектури, а також поезій.

Пухарєв Вікентій Вікторович
(нар. 1987)

Художник-графік. Закінчив Харківську державну академію дизайну і мистецтв. Викладач кафедри історії і теорії мистецтва ХДАДМ, здобувач.

Краєзнавством захопився у другій половині 2000-х років. З 2009 р. є членом клубу «Краєзнавець». У колі зацікавлень – мистецьке життя

Харкова, історія освіти на Харківщині. Виступає на краєзнавчих читаннях. Учасник наукових краєзнавчих конференцій. Автор публікацій краєзнавчого змісту у фахових виданнях.

Див. також розділ «Бібліографія».

Раєнко Леонід Вадимович
(нар. 1952)

Інженер-будівельник. Закінчив Харківське військово-будівельне училище та інженерно-будівельний інститут. Служив у пожежній охороні.

Член клубу «Краєзнавець» з кінця 1990-х років. Виступає з повідомленнями на краєзнавчих читаннях. Бере участь у краєзнавчих конференціях, має публікації. Зібрав велику бібліотеку краєзнавчих видань. Серед інших захоплень – філателія. Учасник багатьох філателістичних виставок, щороку готує відомості про Харківщину до плану випуску продукції Укрпошти (поштові марки, конверти, листівки).

Заслужений філателіст України.

Див. також розділ «Бібліографія».

Ранюк Юрій Миколайович
(нар. 1935)

Фізик. Доктор фізико-математичних наук. Закінчив Харківський державний університет. Працює в Харківському фізико-технічному інституті на посаді завідувача лабораторії.

Член клубу «Краєзнавець» з 1978 р. Напрями краєзнавчих досліджень – репресії в середовищі харківських учених у 1930-х роках, версії походу князя Ігоря на половців 1185 р. Учасник міжнародних та всеукраїнських краєзнавчих конференцій. Автор понад 30 друкованих праць з краєзнавства, у т. ч. кількох книг. Виступає з доповідями на краєзнавчих читаннях.

Заслужений працівник культури України.

Рибальченко Ростислав Кирилович
(нар. 1932)

Юрист. Кандидат юридичних наук. Закінчив Харківський юридичний інститут. Працював у Національній юридичній академії ім. Ярослава Мудрого на посаді доцента.

У 1960-х роках захопився краєзнавством, етнографією, літературознавством. На власному подвір'ї із старожитностей свого зібрання створив етнографічний музей, який включено до деяких екскурсійних маршрутів Харківщини. Автор, співавтор і співукладач восьми книг і понад 300 статей краєзнавчої тематики, зокрема з історії населених пунктів Дергачівського району.

Лауреат творчої премії Харківського міськвиконкому в галузі краєзнавства. Почесний громадянин смт Мала Данилівка, Почесний громадянин Дергачівського району. Нагороджений Подякою Всеукраїнської спілки краєзнавців.

Див. також розділ «Бібліографія».

Романовський Валерій Станіславович
(нар. 1976)

Історик. Кандидат історичний наук. Закінчив Харківський національний педагогічний університет ім. Г. С. Сковороди. Працює в Харківській державній академії культури на посаді доцента.

Коло професійних інтересів – історія української культури, пам'яткознавство. Багато років займається пам'яткоохоронною діяльністю. Учасник наукових історичних і культурологічних заходів. Автор наукових і науково-популярних статей про пам'ятки історії та культури Слобожанщини, церковні старожитності, дослідження підземних ходів Харкова. Підтримує творчі зв'язки з клубом «Краєзнавець».

Див. також розділ «Бібліографія».

Саппа Микола Миколайович
(нар. 1945)

Фізик, соціолог. Доктор соціологічних наук. Закінчив Харківський державний університет. Працює в Харківському національному університеті внутрішніх справ на посаді професора.

Краєзнавством почав займатися в першій половині 1980-х років. Член клубу «Краєзнавець». Брав участь у створенні товариства «Меморіал». Автор двох книг та численних статей з історії Слобожанщини, а також публікацій з питань діяльності товариства «Меморіал», у т. ч. у зарубіжних виданнях. Неодноразово виступав з доповідями на краєзнавчих читаннях.

Почесний член Всеукраїнської спілки краєзнавців.

Саратов Іван Юхимович
(нар. 1930)

Інженер-гідротехнік. Кандидат технічних наук. Закінчив Харківський інженерно-будівельний інститут. Працює в Харківській національній академії міського господарства на посаді доцента.

Один з ініціаторів заснування клубу «Краєзнавець», його незмінний голова. Очолював Харківську обласну організацію Всеукраїнської спілки краєзнавців. Член редколегії «Харьковского биографического словаря», міської комісії з питань топоніміки та охорони історико-культурного середовища. Був делегатом з'їздів Всеукраїнської спілки краєзнавців, учасник краєзнавчих конференцій. Автор кількох краєзнавчих видань, багатьох публікацій з питань краєзнавства у міських, всеукраїнських та зарубіжних періодичних виданнях. У колі краєзнавчих інтересів – топоніміка Харкова, герби міст Харківщини, доля малих річок, діяльність кошового отамана Івана Сірка. У 2010 р. ХДНБ ім. В. Г. Короленка видала біобібліографічний покажчик «Іван Юхимович Саратов – вчений, краєзнавець» у серії «Краєзнавці Слобожанщини».

Відзначений Подякою Всеукраїнської спілки краєзнавців. Лауреат творчої премії Харківського міськвиконкому в галузі краєзнавства. Заслужений працівник культури України.

Див. також розділ «Бібліографія».

Саяний Михайло Іванович
(нар. 1961)

Історик-музеєзнавець. Закінчив Харківський державний інститут культури. Працює директором Зміївського районного краєзнавчого музею.

Займається краєзнавством з 1980-х років. Громадський інспектор з охорони пам'яток історії та культури Харківської області. Проводить велику роботу зі збереження та популяризації пам'яток археологічного, історичного та культурного надбання, а також роботу з пошуку та перепоховання радянських солдатів, які загинули на території Зміївського району в роки Великої Вітчизняної війни. Очолює військово-патріотичне об'єднання «Орієнтир». Ініціатор встановлення пам'ятних знаків жертвам Голодомору і фашизму, бюстів видатних уродженців району. Автор кількох краєзнавчих книг і багатьох статей. Підтримує творчий зв'язок з

членами клубу, неодноразово виступав на краєзнавчих читаннях, презентував нові видання з історії Зміївщини.

Заслужений працівник культури України.

Див. також розділ «Бібліографія».

Свіренко Лідія Павлівна (1939–2011)

Інженер-геолог. Кандидат технічних наук. Працювала в Харківській національній академії міського господарства на посаді доцента.

Краєзнавством захоплювалася останнє десятиліття свого життя. Провідна тема краєзнавчих досліджень – Слобожанщина як перехрестя етносів, культур, людських доль. З 2008 р. була членом клубу «Краєзнавець». Виступала з доповідями на краєзнавчих читаннях. Брала участь у наукових конференціях з краєзнавства. Мала краєзнавчі публікації.

Див. також розділ «Бібліографія».

Сосновська Тетяна Олексіївна (нар. 1944)

Бібліотекар-бібліограф. Закінчила Харківський державний інститут культури. Працює в ХДНБ ім. В. Г. Короленка на посаді завідувачки сектору.

Краєзнавством займається з початку 1990-х років. У колі професійних інтересів – питання краєзнавчої бібліографії, історія бібліотечної справи на Харківщині. Учасник наукових конференцій з питань краєзнавства. Бере участь в організації роботи клубу «Краєзнавець». Виступає на краєзнавчих читаннях з повідомленнями з історії ХДНБ ім. В. Г. Короленка. Автор краєзнавчих статей.

Лауреат творчої премії Харківського міськвиконкому в галузі культурно-освітньої роботи.

Див. також розділ «Бібліографія».

Сошина Олександра Анатоліївна (нар. 1947)

Закінчила Український заочний політехнічний інститут, курси екскурсоводів при Харківській обласній раді з питань туризму та екскурсій

і народний університет при Українському товаристві охорони пам'яток історії та культури. Працює екскурсоводом.

Професійно займається краєзнавством. Член клубу «Краєзнавець». Виступає на краєзнавчих читаннях з повідомленнями на різні теми. Автор краєзнавчих публікацій у місцевих періодичних виданнях.

Столярова Ганна Петрівна
(нар. 1937)

Інженер. Закінчила Харківський політехнічний інститут, Народний університет при Харківському художньому музеї. Працювала в проектних організаціях Харкова. Член Всеукраїнського товариства «Спадщина».

Краєзнавством захоплюється з початку 1990-х років. Досліджує зв'язки з Харковом відомих українських діячів науки і культури, зокрема Лесі Українки, Т. Шевченка, І. Франка, І. Котляревського, Г. Сковороди; підтримує тісні зв'язки з багатьма музейними закладами, зокрема усіма музеями Лесі Українки в Україні, музеєм Т. Г. Шевченка в Торонто. Ініціатор встановлення на фасаді ЗОШ № 3 меморіальної дошки про перебування Лесі Українки в Харкові. Організатор багатьох культурно-просвітницьких заходів, у т. ч. серед учнівської та студентської молоді Харкова. Учасник всеукраїнських і регіональних краєзнавчих конференцій. Бере активну участь у роботі клубу «Краєзнавець». Виступає з повідомленнями з питань культурного життя Слобожанщини на краєзнавчих читаннях. Автор багатьох літературно-краєзнавчих публікацій.

Лауреат творчої премії Харківського міськвиконкому в галузі краєзнавства. Почесний член Всеукраїнської спілки краєзнавців. Почесний член Всеукраїнського товариства «Просвіта» ім. Тараса Шевченка.

Див. також розділ «Бібліографія».

Стрілець Валерій Васильович
(нар. 1963)

Історик. Закінчив Харківський державний університет. Працював в освітніх закладах Люботина, нині – заступник начальника Люботинського міського відділу освіти.

У 1990-і роки почав займатися краєзнавством. Організатор міських краєзнавчих конференцій, учасник всеукраїнських та обласних конференцій з історичного краєзнавства. Делегат двох з'їздів Всеукраїнської спілки

краєзнавців, член правління Харківської обласної організації цієї спілки. Один із авторів міської програми розвитку краєзнавства. Займається просвітницькою діяльністю, зокрема розробив авторську програму спецкурсу для учнів 10-11 класів «Наше місто – Люботин», підготував електронний навчальний посібник з історії міста. Підтримує тісний творчий зв'язок з членами клубу «Краєзнавець», виступає на краєзнавчих читаннях з повідомленнями з історії Люботина. Автор кількох окремих видань і численних наукових публікацій з історії краю.

Нагороджений знаком «Відмінник освіти України». Почесний громадянин міста Люботин.

Див. також розділ «Бібліографія».

Тріпутіна Наталія Петрівна
(нар. 1949)

Філолог. Закінчила Харківський державний університет. Працює в науковій бібліотеці Харківської національної академії міського господарства на посаді завідувачки сектору.

Краєзнавством займається з кінця 1990-х років. У колі інтересів – історія харківського міського господарства, містобудування. У пошуках матеріалів побувала в Києві, Москві, Сочі, Алушті, Охтирці, Євпаторії, Абхазії. Зібрані матеріали лягли в основу численних статей і колективних праць. Учасник міжнародних, всеукраїнських і регіональних наукових конференцій, «круглих столів».

Відзначена Подякою Всеукраїнської спілки краєзнавців, Подякою Харківського міського голови за внесок у розвиток краєзнавства в Харкові.

Див. також розділ «Бібліографія».

Хоперська Ніна Михайлівна
(1924–2011)

Математик. Закінчила Харківський державний університет. Працювала викладачем у Харківському технікумі медичного обладнання.

З початку 1980-х років займалася краєзнавством, досліджувала матеріали про діяльність видатних харків'ян та діячів, пов'язаних з Харковом – Гризодубових, Алчевських, С. Єсеніна, М. Водоп'янова, К. Паустовського та ін. Особливу увагу приділяла діяльності письменника М. Трублаїні, під керівництвом якого займалася в Клубі юних дослідників Арктики Харківського палацу піонерів. Була членом Міжнародного

Єсенінського товариства «Радуница», однією з організаторів XI Всесоюзних Єсенінських читань у Харкові 1990 року. Брала участь у всеукраїнських і місцевих краєзнавчих конференціях. Активний член клубу «Краєзнавець», неодноразово виступала на його засіданнях з доповідями та повідомленнями. Проводила велику краєзнавчу роботу з учнівською молоддю. Була членом Товариства «Знання», громадським інспектором з охорони природи. Автор статей краєзнавчої тематики.

Почесний член Всеукраїнської спілки краєзнавців.

Див. також розділ «Бібліографія».

Хорошковатий Олексій Володимирович
(нар. 1978)

Економіст. Закінчив Харківський державний економічний університет. Працює в Харківському міськвиконкомі на посаді головного спеціаліста, відповідальний секретар міської комісії з питань топоніміки та охорони історико-культурного середовища.

Краєзнавством займається з середини 1990-х років. Головною темою краєзнавчих інтересів є топоніміка Харкова, історія харківських вулиць і майданів. Член клубу «Краєзнавець». Виступає на краєзнавчих читаннях з доповідями, присвяченими історії назв вулиць. Учасник наукових краєзнавчих конференцій. Має багато краєзнавчих публікацій, зокрема про вулиці Харкова, харківські храми.

Почесний член Всеукраїнської спілки краєзнавців.

Черномаз Павло Олексійович
(нар. 1973)

Географ. Кандидат географічних наук. Закінчив Харківський державний університет. Працює в Харківському регіональному науково-виробничому центрі стандартизації, метрології та сертифікації на посаді начальника сектору і в ХНУ ім. В. Н. Каразіна на посаді доцента.

З початку 1990-х років є членом клубу «Краєзнавець». Краєзнавчі інтереси – географічне краєзнавство, Харківська географічна школа. Співавтор концепції єврорегіону «Слобожанщина». Учасник міжнародних і всеукраїнських наукових заходів з питань краєзнавства і розвитку регіону. Автор наукових і науково-популярних статей, у т. ч. у журналі «Краєзнавство».

Нагороджений Почесною грамотою Харківської облдержадміністрації за активну участь у всебічному висвітленні економічного, політичного та культурного життя регіону.

Див. також розділ «Бібліографія».

Черноморець Віталій Олександрович
(нар. 1949)

Військовий пенсіонер. Закінчив Мінську військову школу. Служив на посаді заступника командира дивізіону з технічної частини. Після виходу з лав армії працював у народному господарстві.

Протягом усього життя захоплювався історією, літературою, образотворчим мистецтвом. Краєзнавчі зацікавлення – історія та видатні уродженці смт Пісочин Харківського району, діяльність купців Рижових. Громадський інспектор з охорони пам'яток історії та культури Харківської області. Член клубу «Краєзнавець» з 2000 р. Був делегатом з'їзду Всеукраїнської спілки краєзнавців. Бере активну участь у наукових краєзнавчих конференціях. Автор трьох книг з історії Пісочина, краєзнавчих публікацій, у т. ч. у журналі «Краєзнавство».

Нагороджений Подякою Всеукраїнської спілки краєзнавців. Почесний член Всеукраїнської спілки краєзнавців. Почесний громадянин смт Пісочин.

Див. також розділ «Бібліографія».

Шерстюк Тетяна Григорівна
(1921–2003)

Філолог. Закінчила Харківський державний університет. Працювала в Харківській державній науковій бібліотеці ім. В. Г. Короленка на різних посадах, від бібліотекаря до завідувачки відділу. Учасник Великої Вітчизняної війни.

Зробила вагомий внесок у розвиток краєзнавчої бібліографії. Укладач бібліографічних покажчиків з історії Слобожанщини, іменного покажчика до монографії Д. Багалія і Д. Міллера «История города Харькова за 250 лет его существования», співавтор четвертого та п'ятого томів біобібліографічного словника «Українські письменники» (К., 1965). Одна з фундаторів клубу «Краєзнавець». Довгий час була організатором його роботи, часто виступала з повідомленнями на краєзнавчих читаннях.

Досліджувала культурне життя краю. Брала участь у краєзнавчих конференціях. Автор багатьох статей про видатних учених, письменників та митців Харківщини, гастролі в Харкові видатних театральних діячів. Популяризувала краєзнавчу діяльність бібліотеки і роботу клубу на сторінках періодичних видань. У 2001 р. ХДНБ ім. В. Г. Короленка видала біобібліографічний покажчик «Тетяна Григорівна Шерстюк» у серії «Краєзнавці Слобожанщини».

Нагороджена Грамотою Президії Верховної Ради УРСР, Подякою Всеукраїнської спілки краєзнавців. Почесний член Всеукраїнської Спілки краєзнавців.

Див. також розділ «Бібліографія».

Шоломова Софія Богданівна
(1940–2010)

Хімік. Закінчила Харківський державний університет. Викладала у вищій школі, понад 30 років працювала у ХДНБ ім. В. Г. Короленка на посадах завідувачки сектору, головного бібліотекаря.

Відома дослідниця книгознавства, літературознавства, краєзнавства, автор близько 200 праць, у т. ч. історико-краєзнавчої тематики. Друкувалася у таких виданнях, як «Альманах бібліофіла», збірник «Книга», у журналах «Нева», «Звезда», «Литературная учеба», «Прапор», «Віра і Розум». Автор багатьох статей про зв'язки з Харківщиною відомих особистостей – О. Блока, Л. Рейснер, О. Білецького, А. Коні, К. Паустовського, П. Флоренського та інших. Була членом клубу «Краєзнавець» з 1979 р. Неодноразово виступала на краєзнавчих читаннях з результатами своїх досліджень, презентаціями видань. Її виступи завжди збирали велику аудиторію. У 2010 р. ХДНБ ім. В. Г. Короленка видала біобібліографічний покажчик «Софія Богданівна Шоломова» в серії «Краєзнавці Слобожанщини».

Почесний член Всеукраїнської спілки краєзнавців.

Див. також розділ «Бібліографія».

Шудрик Ігор Олексійович
(нар. 1939)

Історик. Кандидат філософських наук. Закінчив Київський державний університет. Працює в Харківському державному університеті харчування і торгівлі на посаді професора.

Фахівець у галузі релігієзнавства, історії філософсько-релігійної думки в Україні. Голова Харківського осередку Всеукраїнської асоціації релігієзнавців. У сфері краєзнавчих інтересів – діяльність династії Харитоненків на Слобожанщині. Автор двох книг і багатьох статей краєзнавчого змісту, підготував до друку монографію «Історія філософської думки в Слобідській Україні». Член консультативної ради з охорони пам'яток при управлінні культури облдержадміністрації, громадський інспектор з охорони пам'яток Харківської області. Один із засновників наукової конференції «Слобожанські читання», учасник наукових конференцій з питань краєзнавства. Підтримує творчий зв'язок з членами клубу «Краєзнавець». Виступає на краєзнавчих читаннях з презентаціями своїх книжок.

Див. також розділ «Бібліографія».

Шуйський Ігор Володимирович
(нар. 1967)

Історик. Закінчив Харківський державний університет. Працює в Редакційно-видавничій групі Харківського тому серії «Реабілітовані історією» на посаді старшого наукового редактора.

Наукові інтереси – політичні репресії 1920–1930-х років. Проводив пошук місць масових поховань жертв тоталітарного режиму, брав участь у складанні списків загиблих. Досліджує архівні документи органів радянської державної влади, партійних органів, консультує членів авторського колективу видання «Реабілітовані історією». Член Харківської обласної асоціації дослідників генезису тоталітаризму в Україні «Архіпелаг» та Української асоціації дослідників історії держави і права. Учасник наукових історичних конференцій. Автор статей про події 1920-1930-х років на Харківщині та біографічних нарисів про репресованих громадян. Активний член клубу «Краєзнавець» з 2009 р. Виступає з доповідями на краєзнавчих читаннях.

Лауреат Всеукраїнського журналістського конкурсу «ЗМІ – за міжетнічну толерантність і консолідацію суспільства».

Див. також розділ «Бібліографія».

Яковенко Галина Григорівна
(нар. 1962)

Історик. Кандидат історичних наук. Закінчила Харківський державний університет. Керувала роботою краєзнавчого музею в селищі Бабаї Харківського району, нині працює в Харківському національному педагогічному університеті ім. Г. С. Сковороди на посаді доцента.

У колі наукових інтересів – церковнопарафіяльна освіта, домашня освіта і домашнє виховання в Харківській губернії, сковородинівські місця на Слобожанщині. Автор наукових та науково-популярних статей у фахових виданнях і місцевій пресі. Підтримує творчі зв'язки з членами клубу «Краєзнавець». Неодноразово виступала на краєзнавчих читаннях з доповідями, проводила для краєзнавців екскурсії в селищі Бабаї.

Див. також розділ «Бібліографія».

Ярошик Валентина Олександрівна
(нар. 1942)

Бібліотекар-бібліограф. Закінчила Харківський державний інститут культури. Працює в Харківській державній науковій бібліотеці ім. В. Г. Короленка, багато років очолювала відділ «Україніка» (до 1993 р. – відділ краєзнавчої роботи).

Займається краєзнавством з середини 1970-х років. Фахівець у галузі бібліотечного краєзнавства. Автор бібліотекознавчих робіт, укладач багатьох тематичних і персональних краєзнавчих бібліографічних покажчиків. Учасник бібліотечних та краєзнавчих наукових конференцій. Була делегатом з'їздів Всеукраїнської спілки краєзнавців, членом міської комісії з питань топоніміки та охорони історико-культурного середовища. Член редколегій «Харьковского биографического словаря», журналу «Віра і розум». Одна з фундаторів клубу «Краєзнавець», бере участь в організації його роботи, виступає на краєзнавчих читаннях з повідомленнями. Автор багатьох статей з історії Харківщини, а також публікацій про діяльність клубу, у т. ч. у журналі «Краєзнавство».

Лауреат творчої премії Харківського міськвиконкому в галузі культурно-освітньої роботи. Нагороджена орденом Преподобних Антонія і Феодосія Києво-Печерських і Преподобного Нестора літописця УПЦ. Заслужений працівник культури України.

Див. також розділ «Бібліографія».

III БІБЛІОГРАФІЯ

1 Загальні роботи

1. **Алєксєєнко, А.** Розвиток історичного краєзнавства у вищий школі в радянську добу : основні напрямки діяльності ВНЗ Харкова (1950-і – 1980-і рр.) // Краєзнавство. – 2008. – № 1/4. – С. 28 – 35. – Із змісту: [відомості про діяльн. харк. вченого-краєзнавця С. Куделка та співпрацю ХДНБ ім. В. Г. Короленка з ХІК у залученні студентів до краєзнавства]. – С. 30.

2. **Бібліотечне** краєзнавство : нові технології : матеріали міжнар. семінару, 22 – 23 берез. 2005 р. / ХДНБ ім. В. Г. Короленка ; [уклад. : Н. І. Полянська, В. О. Ярошик]. – Х., 2005. – 102 с.

3. **Козак, О. В.** Дослідження Слобожанщини та завдання краєзнавства / О. В. Козак, С. М. Куделко // Слобожанське культурне надбання : зб. ст. молодих учених. – Х., 2008. – Вип. 1. – С. 13 – 15.

4. **Куделко, С.** Деякі питання сучасного історичного краєзнавства : [на прикл. Слобожанщини] // Краєзнавство. – 2008. – № 1/4. – С. 219 – 220.

5. **Куделко, С. М.** Индивидуализирующая история и краеведение : (к вопр. о привлечении арх. материалов в краевед. исслед.) // Харків і харків'яни. – 2003. – № 1.– С. 4 – 6.

6. **Полянська, Н. І.** Харківський регіональний інформаційний центр : нові можливості бібліотечного краєзнавства / Н. І. Полянська, О. М. Дмитрієва // Короленківські читання 2005 : матеріали наук.-практ. конф. ХДНБ, 7 жовт. 2005 р. – Х., 2005. – С. 65 – 72.

7. **Регіональні** проблеми розвитку українознавства Східної України : матеріали наук.-практ. конф. 10 верес. 2003 р. / ХДНБ ім. В. Г. Короленка, Харк. центр українознавства ; уклад. В. О. Ярошик. – Х., 2003. – 217 с.

8. **Сосновська, Т. О**. Бібліотечне краєзнавство в Харківському регіоні / Т. О. Сосновська, В. О. Ярошик // Бібліографічні студії пам'яті українського бібліографа Ігоря Корнєйчика, 20 жовт. 2004 р. / Харк. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка. – Х., 2004. – С. 20 – 27.

9. **Харківський** регіон : пошук стратегії оптимального розвитку : матеріали наук.-практ. конф., 19 жовт. 2005 р. / ХДНБ ім. В. Г. Короленка ; [уклад. : Е. І. Романова, Л. В. Хлєсткова]. – Х., 2005. – 212 с.

10. **Ярошик, В. О**. Краєзнавчий напрямок роботи Харківської державної наукової бібліотеки ім. В. Г. Короленка // Краєзнавство. – 2003. – № 1/4. – С. 163 – 164.

2 Діяльність клубу «Краєзнавець»

11. **Алєксєєнко, А. О**. Взаємодія державної та громадської форм краєзнавства : на прикл. діяльності клубу «Краєзнавець» при б-ці ім. В. Г. Короленка (1978 – 1991 рр.) // Збірник наукових праць : сер. Історія та географія / Харк. держ. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. – Х., 2006. – Вип. 23. – С. 175 – 185. – Бібліогр.: 13 назв.

12. [**Відділ** україніки ХДНБ ім. В. Г. Короленка : про діяльність клубу «Краєзнавець» та його членів] // Міжнародна наукова конференція «Слобожанські читання» за збереження традицій досвіду та продовження справи наших великих попередників-пам'яткоохоронців Харківщини XIX–XX століття / уклад. С. Бахтіна. – Х., 2008. – С. 29 – 30.

13. **Звіт** про діяльність Харківської обласної організації Всеукраїнської спілки краєзнавців / склав І. Саратов // Всеукраїнська спілка краєзнавців 1997 – 2003 роки. – К., 2003. – С. 70 – 76. – Із змісту: [про роботу клубу]. – С. 73, 75.

14. **Корж, М.** Клубу «Краєзнавець» – 25 // Харків'яни. – 2003. – 29 трав. – 4 черв.

15. **Можейко, И.** Юбилей «Краеведа» : [30-летие клуба «Краевед»] // Харьк. изв. – 2008. – 5 июня.

16. **Тронько, П. Т.** Звіт правління Національної спілки краєзнавців України : (доп. голови правл. Спілки акад. НАН України П. Тронька) // Краєзнавство. – 2009. – № 1/2. – С. 12 – 21. – Із змісту: [про діяльн. клубу «Краєзнавець», що діє при ХДНБ ім. В. Г. Короленка]. – С. 17.

17. **Харченко, А.** 25 років на службі краєзнавству : [ювілей клубу «Краєзнавець»] / А. Харченко (псевдонім Т. Сосновської) // Слобід. край. – 2003. – 10 черв.

18. **Харків** і харків'яни : наук.-попул. вид. з історії міста та його мешканців / уклад. : О. В. Парщик, Н. В. Аксьонова, Ю. А. Бєліков, С. М. Куделко, В. О. Ярошик. – Х., 2003. – Вип. 1. – 68 с. –Вид. присвяч. 25-річчю клубу «Краєзнавець» при від. «Україніка» ХДНБ ім. В. Г. Короленка.

Харківська державна наукова бібліотека ім. В. Г. Короленка. Події. Факти : довідник : в 4 ч. Ч. 2 – 3 / ХДНБ ім. В. Г. Короленка. – Х., 2007.

19. Ч. 2 (1944 – 1980) / уклад. : Г. М. Єрофеєва, Л. М. Багрянцева. – 103 с.

20. Ч. 3 (1980 – 1999) / уклад. : Г. М. Єрофеєва, О. В. Филимонова. – 45 с.

Видання містять відомості про роботу клубу «Краєзнавець».

21. **Чернова, Н.** Маленька жінка з душею Прометея : [участь від. «Україніка» та членів клубу «Краєзнавець» у щоріч. фест. «Весняні співи», присвяч. Лесі Українці, що проходив у СШ № 3 Харкова] // Слобід. край. – 2006. – 20 квіт.

22. **Ярошик, В. О.** Клубу «Краєзнавець» – 25 років // Сто краєзнавчих читань : (хроніка та зміст). – Х., 2003. – Вип. 3. – С. 4 – 7.

23. **Ярошик, В.** Краєзнавство – улюблена справа : (до 30-річчя клубу «Краєзнавець») // Краєзнавство. – 2008. – № 1/4. – С. 56 – 59.

24. **Ярошик, В. А.** Награждение клуба [«Краевед»] // Харьк. епарх. ведомости. – 2003. – № 6.

Див. також №№ 38, 43.

3 Організація краєзнавчих читань, тематичних вечорів та презентацій

25. **Сто** краєзнавчих читань : (хроніка та зміст). Вип. 3 / Харк. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка ; уклад.: В. О. Ярошик, Т. Г. Шерстюк. – Х., 2003. – 92 с.

Подано тематику краєзнавчих читань, що відбулися протягом 1995 – 2002 рр. Вміщено біографічні дані про активних членів клубу та бібліографічні відомості про їхній творчий доробок.

* * *

26. **Александров, Н.** От конного до электрического трамвая : [краевед. чтения, посвящ. истории город. транспорта с презентацией кн. А. Ф. Ивченко «История Харьковского конного трамвая»] // Юж. магистраль. – 2008. – 1 февр.

27. **Второе** пришествие : [краевед. чтения о лит. жизни края, посвящ. поэту Д. Кленовскому : сообщ. краеведа Р. Рыбальченко] // Слобода. – 2005. – 6 янв.: фот.

28. **Ивченко, А. Ф.** Благодарность ветерана // Харьк. изв. – 2007. – 13 дек.

Згадується презентація книги А. Ф. Івченка «История Харьковского трамвая» на краєзнавчих читаннях.

29. **Можейко, И**. Возвращение к истокам // Харьк. изв. – 2008. – 2 февр.: фот.

Про презентацію на краєзнавчих читаннях перевидання книги П. В. Іванова «Жизнь и поверья крестьян Купянского уезда Харьковской губернии» і біобібліографічного посібника, присвяченого досліднику.

30. **Можейко, И.** К юбилею Гоголя : [краевед. чтения, посвящ. писателю, с презентацией Е. Дмитриевой виртуал. проекта ХГНБ им. В. Г. Короленко «Николай Васильевич Гоголь и Харьковщина»] // Харьк. изв. – 2009. – 24 февр.

31. **Можейко, И.** О Дергачах – с любовью : [краевед. чтения, посвящ. истории насел. пунктов Слобожанщины с презентацией кн. Р. Рыбальченко «Дергачі : містечко на Лопані, на великому шляху, на Слобожанщині»] // Харк. изв. – 2008. – 21 июня.

32. **Погоріла, І.** Митці європейського масштабу : [презентація кн. Л. Соколюк «Графіка бойчукістів» на засіданні клубу «Краєзнавець»] // Слобід. край. – 2003. – 31 трав.

33. **Полянская, Н. И.** За книгой – памятник? : [презентация кн. В. А. Божко «Сергей Есенин в Харькове» на заседании клуба] // Харьк. изв. – 2008. – 17 июля.

34. **Тимощенков, В.** В «стране березового ситца» : [на краевед. чтениях состоялась презентация кн. краеведа В. А. Божко «Сергей Есенин в Харькове»] // Новый день. – 2008. – 26 дек.

35. **Хроніка** Харківської державної наукової бібліотеки ім. В. Г. Короленка : [щоквартально] / ХДНБ ім. В. Г. Короленка ; уклад. : О. П. Куніч, Г. Д. Ковальчук. – Х., 2003 – 2009.

Видання містить відомості про краєзнавчі читання, які відбувалися щомісяця в ХДНБ ім. В. Г. Короленка протягом 2003 – 2009 рр.

4 Участь клубу «Краєзнавець» у роботі Всеукраїнської спілки краєзнавців України

36. **Всеукраїнській** спілці краєзнавців – 80 : [корот. довід.]. – К., [2007]. – 36 с.

Стислі відомості про Харківську обласну організацію краєзнавців.

37. **Керівні** органи Всеукраїнської спілки краєзнавців, обрані III з'їздом : склад, правл. Всеукр. спілки краєзнавців // III з'їзд Всеукраїнської спілки краєзнавців (29 – 30 жовт. 2003 р.) : матеріали, док. – К., 2004. – С. 85 – 92.

До складу правління ВСК від Харківської області увійшли: С. М. Куделко, І. Ю. Саратов, В. О. Ярошик.

38. **Звіт** правління Всеукраїнської спілки краєзнавців III з'їздові Всеукраїнської спілки краєзнавців : (доп. голови правл. Спілки акад. НАН України П. Тронька) // Там само. – С. 27 – 43. – Із змісту: [про роботу клубу «Краєзнавець»]. – С. 34.

39. **Персональний** склад учасників з'їзду Всеукраїнської спілки краєзнавців (29 – 30 жовт. 2003 р.) : матеріали та док. – К., 2004. – С. 15 – 25.

Серед учасників III з'їзду ВСК від Харківської області – краєзнавці С. М. Куделко, І. Ю. Саратов.

Див. також №№ 13, 16.

5 Науковий доробок харківських краєзнавців

Історія міст і сіл Харківської області : бібліогр. покажч. : в 2 ч. / ХДНБ ім. В. Г. Короленка, ХОУНБ – Х., 2004. –

40. Ч. 1 : Харків і Харківська область / [уклад. : Т. В. Гологорська, Н. Л. Манова, Н. І. Полянська]. – 177 с.

41. Ч. 2 : Історія населених пунктів Харківської області / [уклад. : Л. І. Єпішева та ін.] – 294 с.

Відомості про публікації членів клубу «Краєзнавець».

42. **Кленовский, Д.** Певучая ноша : избранное / Д. Кленовский ; сост. : И. Я. Лосиевский, Р. К. Рыбальченко. – Х. : Курсор, 2004. – 236 с.

43. **Міжнародна** конференція «Слобожанські читання» у відновленні історичної пам'яті та збереженні культурного надбання : кінець XX – початок XXI століть. – Х., 2005. – 23 с.

Відомості про виступи та публікації членів клубу «Краєзнавець» та про діяльність клубу.

44. **Полянська, Н.** Класичний університетський підручник та унікальне дослідження з бібліотечного краєзнавства / Н. Полянська, В. Ярошик // Бібл. форум України. – 2008. – № 1. – С. 37 – 38. – Рец. на кн. : Кушнаренко, Н. М. Бібліотечне краєзнавство: підручник / Н. М. Кушнаренко. – К. : Знання, 2007. – 502 с. – (Вища освіта XXI століття).

45. **Реабілітовані** історією. Харківська область. Кн. 1, ч. 2 / Ред.-видав. група Харк. тому сер. «Реабілітовані історією». – К. ; Х. : Оригінал, 2008. – 672 с. – Із змісту: Біля витоків Української гідрометеослужби: [про В. І. Поріцького] / І. Шуйський. – С. 120 – 127; Невиданий підручник з японської: [про Ф. Д. Пущенка] / І. Шуйський. – С. 128 – 137; Вірність покликанню: [про Д. С. Черкеса] / Н. Тріпутіна. – С. 160 – 166.

46. **Соловьев, В. О**. Навстречу 350-летнему юбилею : [о работе над кн. «Харьков : энцикл. словарь»] / В. О. Соловьев, Л. В. Раенко // Харьков. – 2004. – № 1. – С. 85 – 86.

47. **Сосновская, Т. А.** Александр Георгиевич Кустов : [протоиерей Харьк. епархии] / Т. А. Сосновская, В. А. Ярошик // Віра і Розум. – 2003. – № 4. – С. 141 – 142.

48. **Сосновська, Т.** Історія Харківської державної наукової бібліотеки ім. В. Г. Короленка в бібліографії / Т. Сосновська, В. Ярошик // Бібл. форум України. – 2006. – № 4. – С. 47 – 49.

49. **Сосновська, Т.** Сторінки історії Харківської державної наукової бібліотеки ім. В. Г. Короленка / Т. Сосновська, В. Ярошик // Бібл. форум України. – 2007. – № 1. – С. 30 – 35. – (Ювілеї бібліотек).

50. **Тріпутіна, Н.** Політемігрант? Уже підозрілий : [про долю П. Дятлова і редкол. 1-го вид. «УРЕ»] / Н. Тріпутіна, І. Шуйський // Слобід. край. – 2008. – 1 берез.

51. **Харків** ХХ століття : бібліогр. покажч. : у 2 вип. / Харк. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка ; уклад. : В. О. Ярошик, Н. І. Полянська, Т. В. Гологорська, О. М. Дмитрієва, Н. Л. Манова. та ін. – Х. : Східно-регіон. центр гуманіт.-освіт. ініціатив, 2003. – 800 с.

Бібліографічні відомості про публікації членів клубу «Краєзнавець».

52. **Харківська** державна наукова бібліотека імені В. Г. Короленка : бібліогр. покажч. видань б-ки та л-ри про її діяльність за 1996 – 2006 рр. : (до 120-річчя від дня заснування) / ХДНБ ім. В. Г. Короленка ; уклад. : Т. О. Сосновська, В. О. Ярошик, О. П. Куніч. – Х., 2006. – 164 с.

Відомості про публікації членів клубу Т. Безрукової, В. Берліна, О. Дмитрієвої, О. Дьякової, С. Куделка, О. Лейбфрейда, І. Лосієвського, Л. Осінцевої, О. Парщика, О. Радкової, Р. Рибальченка, І. Саратова, Т. Сосновської, Н. Полянської, Т. Шерстюк, В. Ярошик та ін. краєзнавців.

Харкову – 350 років : іст. аспекти та погляд на сучас. пробл. : матеріали наук.-практ. конф. 20 квіт. 2004 р. : [у 2 ч.] / ХДНБ ім. В. Г. Коро-

ленка, наук.-метод. пед. центр Укр. освіти Харк. міськ. ради ; [уклад. : Е. І. Романова, Л. В. Хлєсткова]. – Х., 2004.

53. Ч. 1. – 199 с.

54. Ч. 2. – 109 с.

Містяться публікації краєзнавців.

55. **Шевченкіана** на початку XXI століття : матеріали наук.-практ. конф., присвяч. 190-річчю від дня народж. Т. Г. Шевченка, 25 берез. 2004 р. / Харк. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка, Харк. центр українознавства ; уклад. В. О. Ярошик. – Х., 2004. – 194 с.

Тетяна Борисівна Бахмет

56. **Переступи** порог библиотеки : Харьк. гор. специализир. муз.-театр. б-ка им. К. С. Станиславского (1955 – 2005) : юбилейн. сб. / [сост. Т. Б. Бахмет]. – Х. : Роми, 2006. – 397 с.

57. **Бахмет, Т. Б.** Заклад імені великого митця : [Харк. музич.-театр. б-ка ім. К. С. Станіславського] // № 7. – С. 37 – 44. – Л-ра: с. 43 – 44.

58. **Бахмет, Т. Б.** Художник Анатолий Крынский : харьковский период // Культурна спадщина Слобожанщини : зб. наук.-попул. ст. – Х., 2010. – Вип. 23. – С. 214 – 222.

59. **Бахмет, Т.** Цікава Шевченкіана з фондів ХМТБ ім. К. С. Станіславського // №55. – С. 108 – 116. – Л-ра: с. 114 – 116.

Див. також № 398.

Тетяна Миколаївна Безрукова

60. **Безрукова, Т. М.** Буди – фаянсова столиця України : краєзнав. замальовки, присвяч. 350-річчю Харкова / Т. М. Безрукова – Х. : Торнео, 2005. – 51 с.

61. **Безрукова, Т. М.** Високий, селище моє... // Трибуна трудящих. – 2003. – 8 лют.

62. **Безрукова, Т. М**. Височанські етюди : до 100-річчя с-ща [Високий Харк. р-ну] / Т. М. Безрукова. – Х., 2003. – 168 с. : ілюстр.

63. **Безрукова, Т. М.** Григорій Сковорода і Слобожанщина / Т. М. Безрукова, І. В. Безрукова // Сталий розвиток в контексті проблем

формування особистості та ідей Г. С. Сковороди : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. в межах великого проекту «Григорій Сковорода – 300», 16 – 17 жовт. 2008 р. – Х., 2008. – С. 146 – 151.

64. **Безрукова, Т.** Завдяки ветерану : [про мешканця с-ща Високий, ветерана ВВВ О. П. Сіренка] // Харків'яни. – 2003. – 20 – 26 лют.

65. **Безрукова, Т. М.** Знаменитий земляк : [про акад. О. Погорєлова] // Трибуна трудящих. – 2003. – 27 верес.

66. **Безрукова, Т. М.** Історичні пам'ятки місцевого значення у селищі Буди Харківського району Харківської області // Слобожанське культурне надбання : зб. ст. молодих учених. – Х., 2008. – Вип. 1. – С. 37 – 43.

67. **Безрукова, Т. М**. Караванський спиртовий завод : події і люди / Т. М. Безрукова – Х. : СІМ, 2007. – 48 с.

68. **Безрукова, Т. М.** М. С. Кузнецов – засновник фаянсового виробництва у селищі Буди Харківської області // Культурна спадщина Слобожанщини : культура і мистецтво : зб. наук.-попул. ст. – Х., 2008. – Чис. 7. – С. 5 – 11.

69. **Безрукова, Т.** Кузнецовский фарфор : [о владельце Буд. фаянсового з-да М. С. Кузнецове] // Слобода. – 2004. – 2 марта.

70. **Безрукова, Т. М.** Озерянські храми на Слобожанщині // Харків'яни. – 2003. – 19 черв.

71. **Безрукова, Т.** «Отчий дім» у Високому : [до першої річниці дит. будинку «Отчий дім» у с-щі Високий Харк. р-ну] // Харків'яни. – 2003. – 6–12 листоп.

72. **Безрукова, Т**. Такие люди из поселка Высокого : [спортсмены – уроженцы поселка] // Харків'яни. – 2003. – 25 верес. – 1 жовт.

73. **Безрукова, Т.** Фаянс у метро : [про худож. Буд. фаянс. з-ду Г. Д. Чернову] // Харків'яни. – 2003. – 21 – 27 серп.

74. **Безрукова, Т. М**. Харківський район : минуле і сучасне : роздуми краєзнавця : зб. ст. / Т. М. Безрукова. – Х. : Торнео, 2003. – 44 с. : ілюстр.

Див. також № 52.

Валерій Давидович Берлін

75. **Берлін, В. Д.** В поисках Чугуевского художественного наследия / В. Берлин. – Х. : Тарбут Лаам, 2007. – 57 с.

76. **Берлин, В.** Век Слонима : 9 марта исполняется 100 лет Петру Слониму – художеств. рук. Харьк. Дворца пионеров, Почет. гражданину Харькова // Харьк. изв. – 2008. – 4 марта : фот.

77. **Берлин, В.** И. К. Велитченко – купец, депутат, меценат // Деловая жизнь. – 2003. – № 7/8. – С. 52 – 53.

78. **Берлін, В**. Вокруг репинского протодьякона поиск продолжается : [о картине И. Репина «Протодьякон»] // Слобода. – 2004. – 3 авг.

79. **Берлин, В.** Еще раз об улицах Харькова : [ул. Иванова] // Время. – 2009. – 9 окт.

80. **Берлин, В.** Земная слава приходит и возвращается вновь : [о Ф. Шаляпине] // Деловая жизнь. – 2003. – № 3. – С. 44 – 45.

81. **Берлін, В.** Золотий голос «срібного століття» : [про опер. співачку Є. Мравіну та її гастролі у Харкові] // Губернія. – 2005. – № 9. – С. 68 – 71 : ілюстр. – Текст: укр., англ.

82. **Берлин, В.** Из прошлого восставши молчаливо : [о харьк. полицмейстере, потомств. дворянине И. И. Шостенко] // Время. – 2005. – 11 авг.

83. **Берлин, В.** Куди йде харківський трамвай? // Слобід. край. – 2004. – 22 черв.

84. **Берлин, В. Д.** Мне б только растревожить старину... : [очерки раз. лет из культур. жизни Харьковщины] / В. Д. Берлин. – Х. : Ранок ; Веста, 2004. – 208 с. : ил.

85. **Берлин, В.** Музыка на службе у времени : к 100-летию со дня рождения композитора Ю. С. Мейтуса // Харків'яни. – 2003. – 6 – 12 ; 13 – 19 лют.

86. **Берлин, В.** Он был другом Шаляпина и Рахманинова : [певец, композитор и педагог М. А. Слонов] // Время. – 2009. – 19 авг. : фот.

87. **Берлин, В.** Партнерша Шаляпина : [о певице М. И. Алешко] // Харків'яни. – 2003. – 24 квіт. – 7 трав.

88. **Письма** из прошлого : [выдержки из дневника харьковчанки М. Г. Уткиной. 1929 – 1930 гг. / подгот. к публ. В. Берлин] // Слобода. – 2004. – 11 июня.

89. **Берлин, В.** Портрет доктора Дубровского : [о харьк. враче-психиатре К. М. Дубровском и его портрете работы И. Глазунова] // Слобода. – 2004. – 3 февр.

90. **Берлин, В**. Разобщенность близких душ : [об отношениях певицы Е. Ф. Петренко и хирурга С. Р. Миротворцева] // Харків'яни. – 2003. – 20 – 26 берез. : фот.

91. **Берлин, В**. Такая долгая жизнь : [о музык. исполнительнице, зав. каф. вокала Харьк. консерватории Б. М. Берлиной] // Шалом. – 2004. – № 1. – С. 7.

92. **Берлін, В.** Учений, політик [В. Ф. Мещеряков] // Слобід. край. – 2003. – 11 лип.

93. **Берлин, В.** Харьковские рабочие носили Шаляпина на руках : [беседа с искусствоведом В. Берлиным / записали А. Пасюта, Л. Калинина] // Комсомол. правда в Украине. – 2008. – 12 апр.: фот.

94. **Берлин, В.** Царь оперы : великий артист, необычный человек, бессмертная легенда : Ф. Шаляпин – в интерьере старого Харькова : беседа с В. Берлиным / записала Е. Зеленина // Время. – 2008. – 13 февр. : фот.

Див. також №№ 52, 398.

Владислав Андрійович Божко

95. **Божко, В. А**. Из истории Малой Даниловки // Вісті Дергачівщини. – 2006. – 23 дек.

96. **Божко, В.** Красный директор : [о А. Л. Калюжном (1900 – 1952) – директоре Харьк. опыт. коксохим. з-да в 1936 – 1952 гг.] // Шалом. – 2006. – № 5. – С. 4.

97. **Божко, В. А.** Лев Повицкий – друг Сергея Есенина // Наша Пресня : лит.-худож. альм. – 2006. – Вып. 2. – С. 23 – 25.

98. **Те саме** // О Сергее Есенине и не только / Л. Повицкий. – М., 2006. – С. 5 – 9.

99. **Божко, В. А**. Маленький харьковский эпизод : история дружбы С. Есенина и Е. Лифшиц // Непоседа. – 2005. – № 1. – С. 18 – 20 ; № 2. – С. 16 – 19.

100. **Божко, В. А.** Сергей Есенин в Харькове / В. А. Божко. – Х. : Мачулин, 2008. – 192 с.

101. **Божко, В.** Сергей Есенин и Исаак Бабель // Шалом. – 2004. – № 5. – С. 6 – 7 : фот.

102. **Божко, В. А.** Харьковский визит Сергея Есенина // Кооператор Харківщини. – 2007. – № 4. – С. 93 – 95.

103. **Божко, В. А.** Художник Мария Синякова // Краєзнавство. – 2003. – № 1/4. – С. 174 – 177.

Євген Захарович Буцький

104. **Буцкий, Е. З.** Очерки истории гражданской авиации Харьковщины : люди, события, факты (1923 – 2005) / Е. З. Буцкий. – Х. : Майдан, 2007. – 258 с.

105. **Буцкий, Е. З.** Воспоминания / Е. З. Буцкий. – Х. : Майдан, 2007. –137 с., [31] л. ил.

Марія Семенівна Васильєва

106. **Васильева, М. С.** Владимир Боровиковский – певец женской красоты в живописи (1757 – 1825) // Культурна спадщина Слобожанщини : культура і мистецтво : зб. наук.-попул. ст. – Х., 2005. – Чис. 3. – С. 63 – 86.

107. **Васильева, М. С.** Грузинский поэт, русский воин и украинский хлебороб : к 300-летию со дня рождения Давида Гурамишвили (1705 – 1792) / Культурна спадщина Слобожанщини : культура і мистецтво : зб. наук.-попул. ст. – Х., 2008. – Чис. 7. – С. 81 – 96.

108. **Васильева, М. С**. Кто вы госпожа Шидловская? или Портреты заговорили // Культурна спадщина Слобожанщини : культура і мистецтво : зб. наук.-попул. ст. – Х., 2005. – Чис. 5. – С. 105 – 117.

109. **Васильева, М. С.** Парижанка из Диканьки : художница Мария Константиновна Башкирцева (1860 – 1884) // Культурна спадщина Слобожанщини : культура і мистецтво : зб. наук.-попул. ст. – Х., 2004. – Чис. 2. – С. 134 – 154. – Лит.: с. 154.

Валерій Леонідович Голоха

110. **Голоха, В. Л.** История храмов Харьковщины // Культурна спадщина Слобожанщини : зб. наук. ст. за матеріалами міжнар. наук. конф. «П’яті слобожанські читання» : круглий стіл «Історія харківського священства» : секція іст.-краєзн. релігієзнавства. – Х., 2003. – С. 47 – 50.

111. **Голоха, В. Л.** Театральная жизнь Харькова во второй половине XIX – начале XX вв. // Культурна спадщина Слобожанщини : культура і мистецтво : зб. наук.-попул. ст. – Х., 2004. – Чис. 2. – С. 48 – 65. – Літ.: с. 65.

Олена Миколаївна Дмитрієва

112. **Дмитриева, Е**. Виртуальный краеведческий проект «Николай Васильевич Гоголь и Харьковщина» // Харків – столиця російської культури в Україні : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 17 черв. 2008 р. – Х., 2008. – С. 100 – 103. – Обкл. та 2-й тит. арк. рос. мовою.

113. **Дмитрієва, О.** З любов'ю написані рядки // Слобода. – 2004. – 25 июня. – Рец. на кн. : Бєляєв М. Криниці світла і добра : нариси про людей, чиї долі пов'язані з Богодухівщиною / М. Бєляєв, Н. Могилевська. – Х., 2002.

114. **Дмитриева, Е.** История детского дворца : [о создании Харьк. дворца пионеров] / Е. Дмитриева, В. Минаев // Слобода. – 2005. – 2 сент.

115. **Дмитриева, Е.** Освещение переселенческого движения из Харьковской губернии в конце XIX – начале XX в. на страницах местных изданий / Е. Дмитриева, Е. Дьякова // Ист. демография. – 2009. – № 2. – С. 43 – 47.

116. **Мигаль, Б. К.** Перший у Радянському Союзі : [з історії створення Харк. обл. Палацу дит. та юнац. творчості] / Б. К. Мигаль, О. М. Дмитрієва, Б. П. Зайцев // UNIVERSITATES : наука и образование. – 2009. – № 3. – С. 36 – 43 : ілюстр.

117. **Дмитриева, Е. Н.** Скромно отметим славный юбилей : [к 100-летию со дня рождения писателя и педагога Н. П. Трублаини] // Газета 24. – 2007. – 25 апр.

118. **Петро Іванов** – дослідник Куп'янщини (1837 – 1931) : біобібліогр. покажч. / Харк. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка, Спілка етнологів та фольклористів м. Харкова ; уклад. О. М. Дмитрієва ; наук. ред. М. М. Красиков. – Х. : Крок, 2007. – 104 с.

119. **Хлєсткова, Л. В**. Понад 80 років з ім'ям В. Г. Короленка / Л. В. Хлєсткова, О. М. Дмитрієва // Демократична орієнтація творчості В. Г. Короленка : тези доп. наук.-практ. конф., присвяч. 150-літтю з дня народж. письменника, 28 трав. 2003 р. / ХДНБ ім. В. Г. Короленка. – Х., 2003. – С. 62 – 69.

Див. також №№ 6, 51, 52.

Олена Василівна Дьякова

120. **Дьякова, О. В**. Бої за визволення Харківщини у 1942 р. // № 7. – С. 131 – 141.

121. **Дьякова, О. В**. Військові комісаріати на Харківщині у післявоєнний час (1945 – 1990) // Культурна спадщина Слобожанщини : історія та краєзнавство : зб. наук.-попул. ст. – Х., 2005. – Чис. 4. – С. 137 – 146. – Із змісту: відомості про авт. – С. 175.

122. **Дьякова, О.** Внесок В. О. Рибалова у вивчення історії Великої Вітчизняної війни на Харківщині // Наук. зап. : зб. пр. молодих вчених та аспірантів / Ін-т укр. археогр. та джерелознавства ім. М. С. Грушевського. – К., 2009. – Т. 19. – С. 140 – 147.

123. **Дьякова, О. В.** Діяльність медичних працівників під час гітлерівської окупації Харківщини // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського : сер. Історія. – Вінниця, 2008. – Вип. 14. – С. 381 – 384.

124. **Те саме** // Збірник наукових праць : сер. Історія та географія / Харк. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. – Х., 2007. – Вип. 25/26. – С. 157 – 159.

125. **Дьякова, О. В.** Діяльність підпільників у Лозовій у період гітлерівської окупації // Збірник наукових праць / Харк. нац. пед. ун-т. – Х., 2008. – Вип. 31. – С. 61 – 64.

126. **Дьякова, О. В.** Історія Харківського обласного військового комісаріату : до 90-річчя з дня заснування / О. В. Дьякова, О. П. Середа. – Х. : Оберіг, 2009. – 106 с.

127. **Дьякова, О.** Порівняльний аналіз концепцій заселення Слобідської України Д. І. Багалія і М. С. Грушевського // ІІ Міжнародний науковий конгрес українських істориків «Українська історична наука на сучасному етапі розвитку» : доп. та повідомл. – Кам'янець-Подільський ; К. ; Нью-Йорк ; Острог, 2005. – Т. 1. – С. 363 – 370.

128. **Дьякова, О. В**. Рух Опору на Харківщині // Збірник наукових праць / Харк. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. – Х., 2006. – Вип. 21/22. – С. 82 – 85.

129. **Те саме** // ІІІ Міжнародний науковий конгрес українських істориків «Українська історична наука на шляху творчого поступу», Луцьк, 17 – 19 трав. 2006 р. : доп. та повідомл. – Луцьк, 2008. – Т. 3. – С. 49 – 55.

130. **Дьякова, О. В**. Рух Опору у Борівському районі Харківської області // Збірник наукових праць : сер. Історія та географія / Харк. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. – Х., 2009. – Вип. 3/4. – С. 114 – 117.

131. **Дьякова, О.** Скульптури Шевченка у Харкові // № 55. – С. 144 – 150.

132. **Дьякова, О. В.** Харківський військкомат на початку Великої Вітчизняної війни // № 53. – С. 87 – 108. – Л-ра: с. 108.

Див. також № 52, 115.

Микола Матвійович Железняк

133. **Железняк, М. М**. Валківська машинно-тракторна станція та її люди / М. М. Железняк ; Валк. район. від-ня Нац. спілки краєзнавців України. – Валки : Железняк, 2009. – 20 с.

134. **Железняк, М. М.** Валківські Гіппократи / М. М. Железняк ; Валк. район. від-ня Всеукр. спілки краєзнавців. – К., 2004. – 35 с.

135. **Железняк, М. М**. Валківщино, ти моя колиска / М. М. Железняк. – Валки : б. в., 2003. – 24 с.

136. **Железняк, М. М.** Найвідоміший зі служителів Феміди : (нарис про роки служби у Валках найвидатнішого суд. діяча та прокурора, блискуч. оратора дореволюц. Росії А. Ф. Коні) / М. М. Железняк. – Валки : Железняк, 2009. – 16 с.

137. **Железняк, М. М**. Невичерпних джерел криниці : (з історії розв. освіти на Валківщині) / М. М. Железняк. – Валки : б. в., 2005. – 99 с.

138. **Железняк, М. М.** Шляхами народного подвигу : (з історії ВВВ [1941 – 1943 рр.] на Валківщині) / М. М. Железняк. – Валки : б. в., 2005. – 64 с.

Микола Михайлович Зубов

139. **Зубов, М.** За живим ім’ям : [про кн. І. Ю. Саратова «Харьков, откуда имя твое?»] // Слобід. край. – 2004. – 21 лют.

140. **Зубов, Н.** Сто лет Харьковскому Евангелию : [один из трех новейших переводов Евангелия на укр. яз. принадлежит укр. писателю и пер. М. Ф. Лободовскому] // Время. – 2004. – 10 апр.

Див. також № 415.

Микола Олександрович Корж

141. **Корж, М.** Наша вічна вдячність Кобзареві : [про вшанування пам'яті Т. Г. Шевченка на Харківщині] // Слобід. край. – 2008. – 15 берез.

Див. також № 14.

Михайло Михайлович Красиков

142. **Михайло Красиков** – вчений, краєзнавець, поет : біобібліогр. покажч. / Харк. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка ; [уклад. : Т. О. Сосновська, В. О. Ярошик]. – Х., 2008. – 103 с. – (Сер. «Краєзнавці Слобожанщини»).

Покажчик містить відомості про життєвий і творчий шлях М. Красикова.

143. **Василькова, А. В.** Из материалов фольклорно-этнографической экспедиции по Черниговщине / А. В. Василькова, М. М. Красиков // Слобожанське культурне надбання : зб. ст. учених з пам'яткоохорон. роботи. – Х., 2009. – Вип. 2. – С. 50 – 63.

144. **Красиков, М. М.** Круг чтения ученого как научная проблема : (к вопр. об изучении круга чтения А. А. Потебни) // Слобожанське культурне надбання : зб. ст. учених з пам'яткоохорон. роботи. – Х., 2009. – Вип. 2. – С. 263 – 269.

Див. також № 118.

Сергій Михайлович Куделко

145. **Філіппенко, Р. І.** З історії дослідження візантійського мистецтва у Харківському університеті : Є. К. Рєдін / Р. І. Філіппенко, С. М. Куделко // Слобожанське культурне надбання : зб. ст. учених з пам'яткоохорон. роботи. – Х., 2009. – Вип. 2. – С. 326 – 332.

146. **Куделко, С. М.** Лидер харьковской интеллигенции конца 1980-х годов – начала 2000-х годов // В. Ф. Мещеряков : человек, ученый, гражданин. – Х., 2007. – С. 165 – 167.

147. **Куделко, С. М.** Петр Тимофеевич Тронько : (к 90-летию со дня рождения) // Древности : материалы, ст., публ., заметки, рец., хроника. – Х., 2005. – С. 364 – 365.

148. **Куделко, С. М**. Харьков : страницы истории // Харьковчанин года 2004 : регион. рейтинг. – Х., 2004. – С. 6 – 7.

149. **Посохов, С. И**. Харьков в 70-е гг. XIX – нач. XX вв. : (социокультур. контекст творчества Марина Дринова) / С. И. Посохов, С. М. Куделко // Дриновський збірник. – Х. ; Софія, 2008. – Т. 2. – С. 265 – 268.

150. **Посохов, С. И.** Эти встречи забыть невозможно / С. И. Посохов, С. М. Куделко // Покликання бути людиною : пам'яті Юрія Зіновійовича Данилюка (1958 – 2005). – К., 2008. – С. 37 – 40.

Див. також №№ 4, 5, 18.

Ігор Якович Лосієвський

151. **Лосиевский, И. Я.** Автографы В. Н. Каразина в фондах ХГНБ им. В. Г. Короленко // «Я смею стать перед судом потомков...» : (Каразин. сб.). – Х., 2004. – С. 23 – 26.

152. **Лосієвський, І. Я.** «Багатий сад» Яна Орновського 1705 р. – перший художньо-документальний твір про Слобідську Україну // Польська діаспора у Харкові : історія та сучасність : матеріали наук. конф. у Харкові, 24 квіт. 2004 р. – Х., 2004. – С. 82 – 100.

153. **Лосиевский, И. Я.** Встречи с Петраркой : из наблюдений над интертекстом в чичибабин. лирике / И. Я. Лосиевский. – Х. : Курсор, 2005. – 150 с.

154. **Лосиевский, И. Я.** Дмитрий Кленовский – последний поэт-царскосел // И. Я. Лосиевский, Р. К. Рыбальченко // Культурна спадщина Слобожанщини : культура і мистецтво : зб. наук.-попул. ст. – Х., 2005. – Чис. 3. – С. 87 – 112. – Лит.: с. 112.

155. **Лосієвський, І. Я.** «К тебе, пустынный Коктебель ...» : [про літ. спадщину харк. поета М. В. Лезіна (1893 – 1967)] // Слобід. край. – 2004. – 28 серп.

156. **Лосієвський, І.** Каразінські автографи [у фонді ХДНБ ім. В. Г. Короленка] // Слобід. край. – 2004. – 6 берез.

157. **Лосієвський, І.** Кому пам'ятник? : [з приводу встановлення пам'ятника міф. героєві Харку до 350-річчя Харкова] // Слобід. край. – 2004. – 1 лип.

158. **Лосієвський, І. Я.** Маслович Василь Григорович // Літературна Харківщина : довідник. – 2-ге вид., випр. і доп. – Х., 2007. – С. 185 – 186.

159. **Лосієвський, І. Я**. Перша поема про Слобожанщину [«Багатий сад» Я. Орновського, присвяч. легендар. роду слобід. полковників Донець-Захаржевських] // Слобід. край. – 2004. – 6 берез.

160. **Лосієвський, І. Я.** Перше видання «Гайдамаків» 1841 року : доля харк. прим. [поеми Т. Г. Шевченка] // № 55. – С. 101 – 108.

161. **Лосиевский, И.** Последний поэт – царскосел : [о харьк. периоде жизни поэта Д. Кленовского] / И. Лосиевский, Р. Рыбальченко // № 42. – С. 208 – 229.

162. **Лосиевский, И. Я**. Потаенные тетради Ирины Шашковой : [о харьк. поэтессе и библиотекаре] // Рус. яз. и лит. в учеб. заведениях : науч.-метод. журн. – 2006. – № 1. – С. 9 – 16.

163. **Лосиевский, И.** «Прабабушка» харьковских газет : [о газ. «Харьковские известия» (1817 – 1823)] // Слобід. край. – 2004. – 26 черв.

164. **Лосієвський, І. Я.** Розальон-Сошальський Володимир Григорович // Літературна Харківщина : довідник. – 2-ге вид., випр. і доп. – Х., 2007. – С. 230 – 231.

165. **Лосиевский, И**. Среди стихий : [о кн. харьк. поэта С. Шелкового «Стихии» (Х., 2003)] // Слобід. край. – 2004. – 14 лют.

166. **Лосієвський, І. Я.** Філомафітський Євграф // Літературна Харківщина : довідник. – 2-ге вид., випр. і доп. – Х., 2007. – С. 273 – 274.

167. **Лосієвський, І.** Харківські скрижалі : за рядком метрич. кн. [с. Основи за 1774 – 1823 рр. – нові відомості про Г. Ф. Квітку-Основ'яненка та членів родини письм.] // Слобід. край. – 2004. – 28 лют.

168. **Лосієвський, І. Я**. Шелковий Сергій Костянтинович // Літературна Харківщина : довідник. – 2-ге вид., випр. і доп. – Х., 2007. – С. 296 – 297.

169. **Лосиевский, И. Я.** «Это лишь старая, давно известная истина...» : письма В. Г. Короленко И. А. Дубовик 1914 – 1915 гг. : (из коллекции арх. док. ХГНБ) : [страницы биографии харьк. зоолога И. А. Дубовик] // Короленківські читання – 2004 : матеріали наук.-практ. конф. ХДНБ ім. В. Г. Короленка. – Х., 2004. – С. 3 – 12.

Див. також № 52.

Леонід Іванович Мачулін

170. **Мачулин, Л. И.** История тюремного Харькова (1668 –1917 гг.) / Л. Мачулин. – Х. : Мачулин, 2005. – 207 с. : ил. – (Харьковская старина).

171. **Мачулин, Л. И.** Клады в Харьковской губернии / Л. И. Мачулин. – Х. : Мачулин, 2006. – 207 с. : ил. – (Харьковская старина).

172. **Мачулин, Л. И.** Основание Харькова : легенды, гипотезы, факты / Л. Мачулин. – Х. : Мачулин, 2008. – 95 с. – (Харьковская старина).

173. **Мачулин, Л. И**. Подземные ходы Харькова : звено исчезнувшей цивилизации // Культурна спадщина Слобожанщини : історія та краєзнавство : зб. наук.-попул. ст. – Х., 2005. – Чис. 4. – С. 27 – 47. – Із змісту: відом. про авт. – С. 174.

174. **Мачулин, Л.** Подземные ходы Харькова : звено исчезнувшей цивилизации? // Время. – 2005. – 10 сент.

175. **Мачулин, Л. И**. Тайны подземного Харькова / Л. И. Мачулин. – Х. : Мачулин, 2005. – 207 с.

176. **Мачулин, Л. И.** Украинская столица для Красного императора / Л. Мачулин. – Х. : Мачулин, 2009. – 207 с. : ил. – (Харьковская старина).

177. **Мачулин, Л. И**. Улицы и площади Харькова / Л. Мачулин. – Х. : Мачулин, 2007. – 479 с. : ил. – (Харьковская старина).

Євлалія Сергіївна Ніценко

178. **Ниценко, Е. С.** Воспоминания о Вере Александровне Черноморченко (урожденной Молокиной) : к 90-летию со дня рождения // Культурна спадщина : історія родин та генеалогія : зб. наук.-попул. ст. – Х., 2004. – Чис. 1. – С. 88 – 91. – Із змісту: [довідка про авт.]. – С. 88.

Ольга Юріївна Новікова

179. **Новикова, О**. Судьба музыканта: [о дирижере П. Д. Леонтьеве] // Объективно. – 2004. – 25 – 31 окт. – С. 14.

Ольга Григорівна Павлова

180. **Павлова, О. Г.** Тема Т. Г. Шевченка у науковій спадщині М. Ф. Сумцова // № 55. – С. 177 – 187.

181. **Павлова, О.** З історії становлення історико-мистецтвознавчої думки в Харківському університеті у XIX ст. : до питання витоків // Вісн. Харк. ун-ту. – 2003. – № 594 : Історія. – Вип. 35. – С. 324 – 333.

Юліана Юріївна Полякова

182. **Полякова, Ю. Ю.** Архитекторы Харькова польского происхождения // Польська діаспора у Харкові : історія та сучасність : матеріали наук. конф., м. Харків, 24 квіт. 2004 р. / Ген. консульство Респ. Польща в Харкові, Пол. Дім у Харкові. – Х., 2004. – С. 110 – 125.

183. **Полякова, Ю. Ю**. «Ах, Петипа, Петипа» : харьк. гастроли выдающихся актеров // Харків і харків'яни. – 2003. – № 1. – С. 61 – 63.

184. **Полякова, Ю. Ю.** Гастроли польской балетной труппы Мориса Пиона в Харькове // Формування історичної пам'яті : Польща і Україна : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Харків, 12 трав. 2007 р. / Ген. консульство Респ. Польща в Харкові, Пол. Дім у Харкові. – Х., 2008. – С. 205 – 219.

185. **Полякова, Ю. Ю.** Зарождение харьковской театральной критики : (по страницам журн. «Укр. вестник») // UNIVERSITATES : наука и просвещение. – 2005. – № 4. – С. 38 – 47.

186. **Полякова, Ю. Ю.** Іван Андрійович Устинов – історик, бібліограф, театральний критик // Вісн. Харк. нац. ун-ту. – 2008. – № 835 : Історія України. Українознавство: іст. та філос. науки. – С. 132 – 138.

187. **Полякова, Ю. Ю.** «Любовь воспоминанья» : А. Я. Романовская на харьк. сцене // Нове мистецтво. – 2006. – № 1. – С. 43.

188. **Полякова, Ю. Ю.** По Харькову с бедекером в кармане : (И. А. Устинов и его путеводитель) // Культурна спадщина Слобожанщини : культура, мистецтво, філософія, охорона пам'яток. – 2006. – № 8. – С. 14 – 15.

189. **Полякова, Ю. Ю.** Русские литературно-художественные журналы Харькова XIX – XX века : попытка перечислений // Культурна спадщина Слобожанщини : культура і мистецтво : зб. наук.-попул. ст. – Х., 2005. – Чис. 5. – С. 29 – 47.

190. **Полякова, Ю. Ю.** С. Ф. Сарматов и зарождение эстрады в Харькове // Там само. – С. 48 – 58.

191. **Полякова, Ю. Ю.** Спектакли режиссера Б. С. Глаголина на Харьковской сцене // Культурна спадщина Слобожанщини : культура і мистецтво : зб. наук.-попул. ст. – Х., 2004. – Ч. 2. – С. 78 – 92.

192. **Полякова, Ю. Ю.** Сценическая студия П. И. Ильина в Харькове // Культурна спадщина Слобожанщини : культура і мистецтво : зб. наук.-попул. ст. – Х., 2007. – Чис. 6. – С. 89 – 103.

193. **Полякова, Ю. Ю.** Театр миниатюр «Голубой глаз» (1909 – 1911) // Культурна спадщина Слобожанщини : культура і мистецтво : зб. наук.-попул. ст. – Х., 2008. – Чис. 7. – С. 12 – 23.

194. **Полякова, Ю. Ю.** Театр миниатюр Пельтцера // Там само. – Х., 2005. – Чис. 3. – С. 137 – 142.

195. **Полякова, Ю. Ю.** Театр миниатюр С. Ф. Сарматова (С. Опенховского) // Харків і Польща : люди і події : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Харків, 12 листоп. 2005 р. – Х., 2006. – С. 79 – 92.

196. **Полякова, Ю. Ю.** Театры миниатюр Харькова : репертуар, жанры, исполнители // UNIVERSITATES : наука и просвещение. – 2008. – № 4. – С. 68 – 86.

197. **Полякова, Ю. Ю.** Украинский модерн в Харькове // Веч. Харьков. – 2003. – 17 апр.

198. **Полякова, Ю. Ю.** Харьковский конструктивизм // Слобожанське культурне надбання : зб. ст. учених з пам'яткоохорон. роботи. – Х., 2009. – Вип. 2. – С. 151 – 157.

Див. також №№ 401, 422, 423.

Надія Іванівна Полянська

199. **Полянська, Н. І.** Внесок ХДНБ ім. В. Г. Короленка в розвиток українознавства : (до 10-річчя від. україніки) // № 7. – С. 51 – 58.

200. **Полянська, Н. І.** «Друкар» – журнал // Енциклопедія Сучасної України. – К., 2008. – Т. 8 : Дл – Дя. Дод. : А – Г. – С. 444. – У співавт.

201. **Кучерява, Н.** Сучасні напрями краєзнавчої роботи у наукових бібліотеках / Н. Кучерява, Н. Полянська // Бібл. форум України. – 2005. – № 3. – С. 53 – 55.

202. **Прогулки** по Харькову : фотоальбом / [под ред. В. А. Оглоблина ; сост. ист. справок : Н. Полянская, Л. Литвякова]. – Х. : Ирис, 2004. – 208 с. : фот. – Текст: рус., англ.

203. **Харьков** и губерния на страницах газеты «Южный край» (1880 – 1918) : библиогр. указ. / ХГНБ им. В. Г. Короленко ; [сост. : Н. И. Полянская и др.]. – Х., 2006 – 2007. – Вып. 3 – 4.

Див. також №№ 2, 6, 40, 44, 51, 398.

Вікентій Вікторович Пухарєв

204. **Пухарев, В. В.** Воплощение мечты : [история художеств. образования в Харькове XVIII – нач. XX в.] // Anima Rerum : Душа вещей. – 2009. – № 5. – С. 10 – 14.

205. **Пухарев, В. В.** Красный конь – Red Horse : [харьк. об-ние художников] // Timai's. – 2007. – № 2. – С. 3.

206. **Пухарев, В. В.** «Привет из Харькова …» : [выст. старых открыток с видами Харькова] // Timai's. – 2007. – № 5. – С. 4.

207. **Пухарєв, В. В.** Україна в художньому колі Куоккали : [про творчість І. Рєпіна] // Мистецтвознавчий автограф. – Л., 2008. – Вип. 3. – С. 330 – 333.

208. **Пухарєв, В. В.** Харківська школа академічного рисунку // Вісн. ХДАДМ. Мистецтвознавство. Архітектура. – Х., 2009. – № 13. – С. 121 – 126.

209. **Пухарєв, В. В.** Харківська школа рисунку : конкурс академічного рисунку 2001 та 2003 років // Наукова конференція СНТО ХДАДМ за підсумками роботи у 2007/8 навч. р. : зб. матеріалів. – Х., 2008. – Ч. 2. – С. 102 – 104.

Леонід Вадимович Раєнко

210. **Раенко, Л.** Личный врач наркомов обороны : [В. Мандрыка] // Харьк. изв. – 2009. – 7 июля: фот.

Див. також № 46.

Ростислав Кирилович Рибальченко

211. **Рыбальченко, Р.** В садах Гоголя / Р. Рыбальченко. – Х. : Харьк. част. музей гор. усадьбы, 2009. – 132 с.

212. **Рибальченко, Р. К.** Вітряки і млини на Слобожанщині // Культурна спадщина Слобожанщини : історія та краєзнавство : зб. наук.-попул. ст. – Х., 2005. – Чис. 4. – С. 9 – 18. – Із змісту: відомості про авт. – С. 174.

213. **Рибальченко, Р. К.** Вогник у темряві : культур. життя Харкова в часи окупації 1941 – 1943 рр. // Культурна спадщина Слобожанщини : культура і мистецтво : зб. наук.-попул. ст. – Х., 2005. – Чис. 3. – С. 37 – 62.

214. **Рибальченко, Р. К.** Дергачі : містечко на Лопані, на Великому шляху, на Слобожанщині : іст.-краєзн. нариси / Р. К. Рибальченко. – Х. : Поліграфіст, 2008. – 632 с. : ілюстр.

215. **Рибальченко, Р.** Дергачівські церкви // Вісті Дергачівщини. – 2003. – 12, 17, 24 квіт., 1 трав.

216. **Рибальченко, Р. К.** З епістолярної спадщини Дмитра Нитченка // Культурна спадщина Слобожанщини : зб. наук. ст. за матеріалами міжнар. наук. конф. «П'яті слобожанські читання» : секція «Мистецтвознавство та культурологія». – Х., 2003. – С. 56 – 65.

217. **Рибальченко, Р. К.** Загадкова постать окупаційного Харкова – Кіндрат Полуведько // Культурна спадщина Слобожанщини : історія та краєзнавство : зб. наук.-попул. ст. – Х., 2005. – Чис. 3. – С. 14 – 20.

218. **Рыбальченко, Р. К.** Impression / Р. Рыбальченко. – Х. : Райдер, 2008. – 195 с. : ил.

219. **Рибальченко, Р.** Історія Курязького монастиря // Харьк. епарх. ведомости. – 2003. – № 7.

220. **Рыбальченко, Р. К.** Край любимый. Малая Даниловка / Р. Рыбальченко. – Х. : Курсор, 2006. – 219 с., [24] л. ил.

221. **Рибальченко, Р. К.** Мінка : гл. з рукопису кн. «Підкови на снігу» // Культурна спадщина Слобожанщини : історія та краєзнавство : зб. наук.-попул. ст. – Х., 2003. – Чис. 1. – С. 87 – 93.

222. **Рибальченко, Р. К.** Муза несповнених надій // Культурна спадщина Слобожанщини : зб. наук. ст. за матеріалами міжнар. наук. конф. «П'яті слобожанські читання» : секція «Мистецтвознавство та культурологія». – Х., 2003. – С. 42 – 55.

223. **Рибальченко, Р.** Нестихаючий біль // Слобід. край. – 2004. – 23 жовт.

224. **Рибальченко, Р. К.** Перший посадник Харкова // Культурна спадщина Слобожанщини : історія та краєзнавство : зб. наук.-попул. ст. – Х., 2003. – Чис. 1. – С. 94 – 99.

225. **Рибальченко, Р. К.** Підкови на снігу : вибрані гл. // Культурна спадщина Слобожанщини : історія та краєзнавство : зб. наук.-попул. ст. – Х., 2004. – Чис. 2. – С. 33 – 48.

226. **Рибальченко, Р. К.** Підкови на снігу : спогади про війну, враження, роздуми, пошуки істини / Р. Рибальченко. – Х. : Курсор, 2006. – 285 с. : ілюстр.

227. **Рыбальченко, Р.** Последний из царскосельских лебедей : [поэт Д. Кленовский и Харьков] // Слобід. край. – 2004. – 17, 24 квіт.

228. **Рибальченко, Р. К.** Харківська культурна еміграція 1942 – 1943 років / Р. К. Рибальченко. – Х. : Курсор, 2005. – 197 с. : ілюстр.

229. **Рыбальченко, Р.** Церковь счастливой судьбы : [храм Константина и Елены в Малой Даниловке] // Харьк. епарх. ведомости. – 2003. – № 8.

230. **Рибальченко, Р.** Чиновник і тонкий лірик, поет Яків Щоголів // Вісті Дергачівщини. – 2006. – 22 лип.

Див. також №№ 42, 52.

Валерій Станіславович Романовський

231. **Романовський, В. С.** Археологічні пам'ятки Харківської губернії в дослідженнях Василя Городцова // Вісник Харківської державної академії культури : зб. наук. пр. – Х., 2009. – Вип. 27. – С. 54 – 63.

232. **Романовський, В. С.** Видавнича діяльність Харківського кредитного союзу кооперативів (1918 – 1920 рр.) // Природа и население Слободской Украины : Харьковская губерния : пособие по родиноведению / А. С. Федоровский и др. – Репринт. изд. – Х., 2007. – С. I – VII.

233. **Романовський, В. С.** Дмитро Багалій як учасник археологічних з'їздів // Збірник Харківського історико-філологічного товариства. – Х., 2009. – Т. 13. – С. 21 – 36. – (Нова серія).

234. **Романовський, В. С.** Документи Державного архіву Харківської області про родину Щоголевих // Твори / Я. Щоголів. – Х., 2007. – С. 293 – 318. – Репринт. відтворення вид. 1919 р., упорядкованого М. Сумцовим.

235. **Романовський, В. С.** Заходи органів державної влади з охорони нерухомих пам'яток історії та культури на Харківщині в XIX – на початку XX ст. // Харьковский исторический альманах. – Х., 2002. – Осень. – С. 15 – 22.

236. **Романовський, В. С.** Значення досліджень Харківського губернського статистичного комітету для пам'яткознавства // Збірник Харківського історико-філологічного товариства / Харк. нац. пед. ун-т ; Харк. іст.-філол. т-во. – Х., 2005. – Т. 11. – С. 23 – 42. – (Нова серія).

237. **Романовський, В. С.** Ідеали Просвітництва та пробудження наукового інтересу до пам'яток історії та культури Харківщини //

Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії : зб. наук. пр. / Харк. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. – Х., 2003. – Вип. 6. – С. 228 – 233.

238. **Романовський, В. С.** Історичний музей Південної залізниці в Харкові // Український технічний музей : історія, досвід, перспективи : матеріали 6-ї Всеукр. наук.-практ. конф. / Асоц. працівників музеїв техн. профілю ; Центр пам'яткознавства НАНУ і УТОПІК ; Держ. політехн. музей ; Коростен. міська рада. – Коростень, 2007. – С. 65 – 66.

239. **Романовський, В. С.** Матеріали земської статистики як джерело з історії Харківської губернії другої половини XIX – початку XX ст. // Статистический справочник по Харьковской губернии. – Х., 2007. – С. III – XVII. – Репринт. изд.

240. **Романовський, В. С.** Пам'яткознавча діяльність українського архітектурно-мистецького відділу Харківського літературно-художнього гуртка (1912 – 1918 рр.) // Культурна спадщина Слобожанщини : культура і мистецтво : зб. наук.-попул. ст. – Х., 2004. – Чис. 2. – С. 3 – 14.

241. **Романовський, В. С.** Пам'яткознавча діяльність Харківського єпархіального церковно-археологічного товариства (1913 – 1920 рр.) // Харьковский исторический альманах. – Х., 2003. – Весна-лето. – С. 45 – 51.

242. **Романовський, В. С.** Пам'яткознавчі дослідження В. В. Пассека на Харківщині (1834 – 1842 рр.) : причинки до історії роду Пассеків // Харьковский исторический альманах. – Х., 2004. – Весна-лето. – С. 3 – 19.

243. **Романовський, В. С.** Пам'ятник В. Н. Каразіну в Харкові та дискусії довкола нього // Харьковский исторический альманах. – Х., 2004. – Осень-зима. – С. 20 – 31.

244. **Романовський, В. С.** Пам'ятники Тарасу Шевченку в нашому місті // Слобід. край. – 2004. – 10 черв.

245. **Романовський, В. С.** Передні уваги упорядника неопублікованих матеріалів із рукописів архієпископа Філарета та документів // Историко-статистическое описание Харьковской епархии : в 3 т. / Филарет (Д. Г. Гумилевский). – Х., 2006. – Т. 3. – С. 47 – 98.

246. **Романовський, В. С.** Перші пам'ятники міста Харкова // Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії : зб. наук. пр. / Харк. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. – Х., 2004. – Вип. 7. – С. 191 – 197.

247. **Романовський, В. С.** Початок наукової діяльності мистецтвознавця С. А. Таранушенка (1914 – 1916 рр.) // Проблеми історії та

археології України : зб. матеріалів Міжнар. наук. конф. до 100-річчя XII археол. з'їзду в м. Харкові 25 – 26 жовт. 2002 р. – Х., 2003. – С. 179 – 182.

248. **Романовський, В. С.** Реєстрація та дослідження «кам'яних баб» Харківської губернії (XIX – початок XX ст.) // Праці Центру пам'яткознавства. – К., 2006. – Вип. 10. – С. 43 – 55.

249. **Романовський, В. С.** Сковородинська криниця в Харкові // Григорій Сковорода і проблеми гуманізму : матеріали IV Всеукр. наук. конф., 16 трав. 2009 р. – Сковородинівка, 2009. – С. 120 – 122. – Л-ра: с. 122 (10 назв).

250. **Романовський, В. С.** М. Сумцов як пам'яткознавець // Тринадцяті Сумцовські читання : матеріали наук. конф. «Сучасний музейний заклад : проблеми вивчення, збереження та популяризації національної історико-культурної спадщини» / Харк. іст. музей. – Х., 2007. – С. 3 – 5.

251. **Романовський, В. С.** Харківський губернський статистичний комітет та його періодичні видання // Харьковский сборник : лит.-науч. прил. к «Харьковскому календарю» на 1887 г. – Х., 2009. – Вып. 1. – С. 5 – 29. – Репринт. изд.

252. **Романовський, В. С.** Часові простори творчих пошуків митців Глушичів // Харьковский исторический альманах. – Х., 2004. – Весна-лето. – С. 91 – 93.

Іван Юхимович Саратов

253. **Саратов, И. Е**. Гербы в период Украинской революции // Наука и техника. – 2008. – № 12. – С. 77–80 ; 2009. – № 1. – С. 83. – (ил. прилож.).

254. **Саратов, И. Е**. Гербы г. Харькова в XX столетии // Наука и техника. – 2008. – № 9. – С. 58–61.

255. **Саратов, И. Е**. Гербы Харькова времен Российской империи // Наука и техника. – 2008. – № 6. – С. 59–64.

256. **Саратов, И. Е**. Истоки Украинской геральдики // Наука и техника. – 2007. – № 10. – С. 18–27

257. **Саратов, И. Е**. Первый герб г. Харькова // Наука и техника. – 2008. – № 1. – С. 68–73.

258. **Саратов, И. Е**. Предтеча строительства Николаевского храма в Харькове // Культурна спадщина Слобожанщини : історія та краєзнавство : зб. наук.-популяр. ст. – Х., 2005. – Чис. 3. – С. 110–116.

259. **Саратов, И. Е**. Рассказ о Северском Донце // Наука и техника. – 2007. – № 1. – С. 6, 57–61.

260. **Саратов, И. Е**. Рассказывает Чугуевский герб // Техника молодежи. – 2009. – № 11. – С. 28–33.

261. **Саратов, И. Е**. Харьков, откуда имя твое? / Харк. гос. акад. гор. хоз-ва. – Х. : ХГАГХ, 2003. – 247 с., [4] отд. л. схем : ил.

262. **Саратов, І. Ю.** Харкове, звідки ім'я твоє? / Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х. : ХНАМГ, 2005. – 271 с. : ілюстр.

263. **Саратов, І. Ю.** Харкове, звідки ім'я твоє? – Х. : ХНАМГ, 2005. – 246 с.

264. **Саратов, І. Ю.** Харкове, звідки ім'я твоє? : [гіпотеза авт.] // Новий колегіум. – 2006. – № 3. – С. 54–66 ; 2006. – № 4. – С. 57–69.

265. **Саратов, И. Е**. Харьков, откуда имя твое? – Х., 2009. – 255 с.

266. **Саратов, І. Ю.** Харківський полковник Іван Дмитрович Сірко : іст.-публіц. нарис. – Х. : Майдан, 2008. – 100 с. – (Проза Слобожанщини). – Текст парал. : укр., рос.

Див. також №№ 13, 52.

Михайло Іванович Саяний

267. **Саяний, М.** Зміївщина – Слобожанщини перлина / М. Саяний. – Зміїв : б. в., 2009. – 287 с. : ілюстр.

268. **Саяний, М. І.** Маєтки та садиби Зміївщини // Культурна спадщина Слобожанщини : зб. наук. ст. за матеріалами міжнар. наук. конф. «П'яті Слобожанські читання» : секція «Музейна справа та охорона культурної спадщини». – Х., 2003. – С. 61 – 63.

269. **Саяний, М. І.** Твої люди, Зміївщино / М. І. Саяний ; Від. культури Зміїв. держадмін., Харк. приват. музей міськ. садиби. – Х. : Райдер, 2003. – 66 с., [7] арк. ілюстр.

270. **Саяний, М. І.** Храми – живі свідки історії народу // Культурна спадщина Слобожанщини : зб. наук. ст. за матеріалами міжнар. наук. конф. «П'яті Слобожанські читання» : круглий стіл «Історія харківського священства» : секція іст.-краєзнав. релігієзнавства. – Х., 2003. – С. 69 – 72.

Лідія Павлівна Свіренко

271. **Свиренко, Л. П.** Шведские корни выдающихся деятелей Слобожанского края : род Ребиндеров / Л. П. Свиренко, Г. В. Уварова // Слобожанське культурне надбання : зб. ст. учених з пам'яткоохорон. роботи. – Х., 2009. – Вип. 2. – С. 185 – 189.

Тетяна Олексіївна Сосновська

272. **Сосновська, Т. О.** Він відбудовував Харків : [про інженера-будівельника Я. Лаптера] // Слобід. край. – 2003. – 10 черв.

273. **Сосновська, Т. О.** Бібліографічний путівник по українському газетному фонду Харківської державної наукової бібліотеки ім. В. Г. Короленка (1817 – 1923 рр.) // № 7. – С. 78 – 88. – Л-ра: с. 88.

274. **Сосновська, Т. О**. Дослідники Слобожанщини : П. С. Уварова // Культурна спадщина Слобожанщини : історія та краєзнавство : зб. наук.-попул. ст. – Х., 2004. – Чис. 2. – С. 130 – 132. – Відомості про авт.: с. 187.

275. **Сосновська, Т. О.** З Шевченкіани ХДНБ [ім. В. Г. Короленка] / Т. О. Сосновська, В. О. Ярошик // № 55. – С. 91 – 100. – Л-ра: с. 100.

276. **Сосновська, Т. О.** [Рецензія] // Віра і Розум. – 2004. – № 5. – С. 438. – Рец. на кн. : История Свято-Пантелеймоновского храма / И. Терновецкий, В. Швец, Н. Крамская. – Х., 2003.

277. **Сосновська, Т. О.** Харківська державна наукова бібліотека ім. В. Г. Короленка / Т. О. Сосновська, В. О. Ярошик // Культурна спадщина Слобожанщини : культура і мистецтво : зб. наук.-попул. ст. – Х., 2005. – Чис. 3. – С. 113 – 124.

Див. також №№ 8, 17, 48, 49, 52, 385, 447.

Ганна Петрівна Столярова

278. **Столярова, Г. П**. Асхань Григорія Сковороди // Слобід. край. – 2003. – 10 січ.

279. **Столярова, Г. П.** Європейська стежка Григорія Сковороди / Г. П. Столярова, В. Д. Столяров // Григорій Сковорода : образ світлої людини на всі часи : матеріали Всеукр. наук. конф., с. Сковородинівка, 17 трав. 2008 р. – Х., 2008. – С. 193 – 196. – Л-ра: с. 196.

280. **Столярова, Г. П.** Живі струни Лесі Українки та Гната Хоткевича // Слобід. край. – 2003. – 4 берез.

281. **Столярова, Г. П**. Іду за генієм до бою : [про твор. шлях М. Вороного] // Слобід. край. – 2006. – 18 листоп.

282. **Столярова, Г. П.** Майбутнє тобою стало : [твор. шлях В. Свідзинського] // Слобід. край. – 2005. – 8 жовт.

283. **Столярова, Г. П**. Муравський шлях Григорія Сковороди // Григорій Сковорода : глобальне і національне : матеріали Всеукр. наук. конф., приуроч. 285 роковинам від дня народж. укр. Першорозума та 35 річниці створення літ.-мемор. музею Г. С. Сковороди, 19 трав. 2007 р. – Сковородинівка, 2007. – С. 101 – 103.

284. **Столярова, Г.** Одна єдина, моя ти рідна Україно! : (до 100-ліття відкр. пам’ятника І. П. Котляревському в Полтаві) // Іван Котляревський та українська культура XIX – XX століть : зб. наук. ст. – Полтава, 2005. – С. 89 – 93.

285. **Столярова, Г.** Останнє літо Лесі Українки : [вечір в УКЦ, присвяч. поетесі та участь у ньому чл. клубу «Краєзнавець»] // Слобід. край. – 2003. – 13 серп.

286. **Столярова, Г. П.** Пам’ятнику Котляревському – 100 років // Слобід. край. – 2003. – 4 жовт.

287. **Столярова, Г. М**. Пам’ять про Лесю Українку зберігається в Харківському художньому музеї // Краєзнавство. – 2003. – № 1/4. – С. 165.

288. **Столярова, Г. П.** Пильнувати я буду дороги свої : [про Г. Сковороду] // Слобід. край. – 2007. – 1 груд.

289. **Столярова, Г. П**. Письменниця чистих ідеалів : [Марко Вовчок] // Слобід. край. – 2004. – 25 груд.

290. **Столярова, Г.** Слобожанський уклін Тарасові Шевченку // № 55. – С. 150 – 163. – Л-ра: с. 162 – 163.

291. **Те саме** // Слобід. край. – 2004. – 10 березня.

292. **Столярова, Г. П.** Сталий розвиток особистості на прикладі притчі Григорія Сковороди «Убогий Жайворонок» / Г. П. Столярова, В. Д. Столяров // Сталий розвиток в контексті проблем формування особистості та ідей Г. С. Сковороди : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. в межах Великого Проекту «Григорій Сковорода – 300», 16 – 17 жовт. 2008 р. – Х., 2008. – С. 98 – 100.

293. **Столярова, Г.** Харківська весна Лесі Українки // Леся Українка і родина Косачів в контексті української та світової культури : наук. зб. :

матеріали III Всеукр. наук.-практ. конф. с. Колодяжне, 24 – 25 лют. 2006 р. – Луцьк, 2006. – Вип. 3. – С. 37 – 39. – Бібліогр.: 25 назв.

294. **Столярова, Г. П.** Харківський вінок шани авторові «Енеїди» // Слобід. край. – 2004. – 10 верес.

295. **Столярова, Г. П**. Царівна людської душі : [про творчість О. Кобилянської] // Слобід. край. – 2003. – 29 листоп.

296. **Столярова, Г. П.** Шляхи гуманізму у «боротьбі Архістратига Михаїла з сатаною» / Г. П. Столярова, В. Д. Столяров // Григорій Сковорода і проблеми гуманізму : матеріали IV Всеукр. наук. конф., 16 трав. 2009 р. – с. Сковородинівка, 2009. – С. 137 – 140.

Валерій Васильович Стрілець

297. **Стрелец, В. В.** Люботинская дистанция пути : история и современность / В. В. Стрелец. – Х. : Бровін, 2008. – 153 с., [8] л. ил.

Наталія Петрівна Тріпутіна

298. **Білостоцький, М. О.** Архівний фонд професора Б. П. Остащенка-Кудрявцева в музеї історії Харківського державного університету будівництва та архітектури / М. О. Білостоцький, Н. П. Тріпутіна // Проблеми історії та археології України : зб. матеріалів міжнар. наук. конф. до 100-річчя Археол. з'їзду в Харкові, 25 – 26 жовт. 2002 р. – Х., 2003. – С. 192 – 193.

299. **Тріпутіна, Н. П**. Будівничий зеленого світу – Олександр Іванович Колесніков // Українська біографістика : зб. наук. пр. – К., 2008. – Вип. 4. – С. 154 – 163.

300. **Тріпутіна, Н. П**. Використання геоінформаційних систем для дослідження історії районів Харкова / Н. П. Тріпутіна, В. Д. Шипулін, І. М. Патрикєєв // № 53. – С. 33 – 40.

301. **Тріпутіна, Н. П**. Вірність покликанню : [про Д. С. Черкеса] // Реабілітовані історією : Харківська область. – Х., 2008. – Кн. 1, ч. 2. – С. 160 – 166.

302. **Тріпутіна, Н. П.** Внесок професора О. І. Колеснікова у розвиток вищої та середньої освіти // Збірник наукових праць : сер. Історія та географія / Харк. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. – Х., 2008. – Вип. 32. – С. 258 – 262.

303. **Тріпутіна, Н. П.** Гендерність як основа успішної діяльності подружніх пар представників вітчизняної інтелігенції : на прикл. родини Остащенко-Кудрявцевих // Гендерна політика міст : історія і сучасність : наук. зб. – Х., 2007. – Вип. 2. – С. 165 – 172.

304. **Тріпутіна, Н. П**. Діяльність факультету садово-паркової архітектури Харківського інституту інженерів комунального будівництва (1931 – 1942 рр.) – яскрава сторінка історії зеленого будівництва в Україні [Електронний ресурс] // Історія науки і біографістика. – 2007. – № 2. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/INB/2007-2/07tnpzbu.pdf (21.09.2011).

305. **Тріпутіна, Н. П**. До історії спорудження стадіону імені Г. І. Петровського у Харкові (1925 – 1934) // Слобожанське культурне надбання : зб. ст. учених з пам’яткоохорон. роботи. – Х., 2009. – Вип. 2. – С. 320 – 325.

306. **Тріпутіна, Н. П.** З історії геодезичної освіти в Україні : харк. сторінки // Вісн. геодезії та картографії. – 2006. – № 3. – С. 36 – 41.

307. **Тріпутіна, Н. П.** З історії геодезичної освіти в Україні : харк. сторінки / Н. П. Тріпутіна, В. Д. Шипулін, М. О. Білостоцький // UNIVERSITATES : наука и просвещение. – 2007. – № 3. – С. 66 – 75.

308. **Тріпутіна, Н. П.** З історії Харківського саду імені Т. Г. Шевченка [Електронний ресурс] // Історія науки і біографістика. – 2008. – Вип. 4. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/INB/2007-2/07tnpzbu.pdf (21.09.2011).

309. **Тріпутіна, Н. П.** Історія щасливої людини : (Б. П. Остащенко-Кудрявцев) / Н. П. Тріпутіна, О. Л. Рябченко, М. О. Білостоцький // Українська біографістика : зб. наук. пр. – К., 2003. – Вип. 3. – С. 193 – 202.

310. **Тріпутіна, Н. П**. Науковий доробок професора О. І. Колеснікова (20 – 30 рр. XX ст.) // Лісівництво та агролісомеліограція. – 2008. – Вип. 113. – С. 16 – 23.

311. **Тріпутіна, Н. П.** Пам’яті Олександра Гнатовича Селіванова // Міське госп-во України. – 2005. – № 2. – С. 24.

312. **Тріпутіна, Н. П**. Портрет вченого на тлі епохи // Альманах музею : видат. імена ХНАМГ. – Х., 2009. – Вип. 17 : Життя та діяльність О. І. Колеснікова. – С. 5 – 30.

313. **Тріпутіна, Н. П**. Розвиток геодезичної освіти в Україні. 1920-і роки // Збірник наукових праць : сер. Історія та географія / Харк. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. – Х., 2006. – Вип. 21 – 22. – С. 99 – 101.

314. **Тріпутіна, Н. П**. Розгортання зеленого будівництва в Україні і участь О. І. Колеснікова у науковій розробці його засад // Лісівництво і агролісомеліорація. – 2009. – Вип. 116. – С. 290 – 296.

315. **Тріпутіна, Н. П**. Роль чоловіків у вирішенні проблем гендеру : (на прикл. історії Харкова другої половини XIX – початку XX ст.) : [підприємець О. К. Алчевський та медик І. М. Оболенський] // Гендерна політика міст : історія і сучасність : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 18 груд. 2003 р., Харків. – Х., 2004. – С. 256 – 259.

316. **Тріпутіна, Н. П**. Хай зеленіє рідна земля : до 80-річчя створення Харк. житлово-комун. технікуму // Слобожанське культурне надбання : зб. ст. молодих учених. – Х., 2008. – Вип. 1. – С. 225 – 236. – Л-ра: с. 235 – 236.

317. **Тріпутіна, Н. П**. Щоб розквітало рідне місто : діяльність професора О. І. Колеснікова у галузі озеленення м. Харкова. 30-і роки XX століття // Культурна спадщина Слобожанщини : культура і мистецтво: зб. наук.-попул. ст. – Х., 2008. – Чис. 7. – С. 58 – 65.

318. **Тріпутіна, Н. П.** Яскрава зірка на небосхилі вітчизняної науки : (з біографії Б. П. Остащенка-Кудрявцева) / Н. П. Тріпутіна, М. О. Білостоцький // № 7. – С. 175 – 187.

Див. також № 45, 50.

Ніна Михайлівна Хоперська

319. **Хоперская, Н. М**. Пусть светится след : к 95-летию Н. П. Трублаини // Культурна спадщина Слобожанщини : історія та краєзнавство : зб. наук.-попул. ст. – Х., 2004. – Чис. 2. – С. 170 – 177.

320. **Хоперская, Н. М.** Роль харьковчан в сохранении памятников истории, культуры родного края // Культурна спадщина Слобожанщини : зб. наук. ст. за матеріалами міжнар. наук. конф. «П'яті Слобожанські читання» : секція «Музейна справа та охорона культурної спадщини». – Х., 2003. – С. 61 – 63.

Павло Олексійович Черномаз

321. **Черномаз, П.** Особенности формирования Слобожанщины как украинско-российского пограничного региона // Регіон – 2009 : стратегія оптимального розвитку : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (5 – 6 листоп. 2009 р., м. Харків). – Х., 2009. – С. 54 – 57.

322. **Черномаз, П**. Слобожанщина : витоки // Губернія. – 2004. – № 4. – С. 30 – 33.

323. **Черномаз, П.** Слобожанщина как украинско-российский трансграничный регион : особенности генезиса // Україна в системі світових економічних процесів : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 17 – 18 груд. 2009 р. – Х., 2009. – С. 163 – 166.

324. **Черномаз, П**. Феномен Слобожанщины // Европа-Центр. – 2005. – № 1. – С. 32 – 33.

Віталій Олексійович Черноморець

325. **Черноморець, В. О.** З історії будівництва та розвитку Пісочинської Василівської церкви // Краєзнавство. – 2003. – № 1/4. – С. 138 – 139.

326. **Черноморець, В. О**. З історії Пісочинської Василівської церкви // Восьмі Сумцовські читання : матеріали наук. конф., присвяч. 100-річчю XII Археологічного з'їзду. – Х., 2003. – С. 133 – 134.

327. * **Черноморець, В**. Знамениті дзвони Рижовських майстрів // Культурна спадщина Слобожанщини : історія, краєзнавство, археологія : зб. наук.-попул. ст. – Х., 2007. – Чис. 6.

328. **Черноморець, В. О.** Історія слободи Пісочинської. Кн. 1 / В. О. Черноморець. – Х. : Константа, 2005. – 236 с.

329. **Черноморец, В.** Колокольных дел мастера Слобожанщины // Непоседа. – 2007. – № 11 – 12, нояб.-дек.

330. **Черноморець, В**. Пісочинський Свято-Василівський храм / В. Черноморець. – Х. : Курсор, 2007. – 55 с. : ілюстр.

Тетяна Григорівна Шерстюк

331. **Шерстюк, Т. Г.** Вспомним забытое : (о нашей землячке рус. писательнице Кохановской) // Культурна спадщина Слобожанщини : історія та краєзнавство : зб. наук.-попул. ст. – Х., 2003. – Чис. 1. – С. 139 – 143. – С. 163: відомості про авт. ст.

332. **Шерстюк, Т. Г**. Отец и сын Аксаковы. Связи со Слобожанщиной : Сергей Тимофеевич Аксаков [рус. писатель] // Культурна спадщина Слобожанщини : історія та краєзнавство : зб. наук.-попул. ст. – Х., 2004. – Ч. 2. – С. 111 – 129. – С. 187: відом. про авт. ст.

333. **Шерстюк, Т. Г.** Харьковский период жизни преосвященного Филарета (Дмитрия Григорьевича Гумилевского) // Культурна спадщина Слобожанщини : зб. наук. ст. за матеріалами міжнар. наук. конф. «П'яті Слобожанські читання» : круглий стіл «Історія харківського священства» : секція іст.-краєзн. релігієзнавства. – Х., 2003. – С. 77 – 83.

Див. також №№ 25, 52.

Софія Богданівна Шоломова

334. **Шоломова, С. Б.** Ольга Бондаренко в поисках Бога // И живет моя частица в светлой книге бытия / О. Бондаренко. – Х., 2003. – С. 173 – 178.

335. **Шоломова, С. Б.** Достойны памяти : ист.-краевед. миниатюры о Достоевском / С. Б. Шоломова. – Х., 2009. – 243 с. : ил. – Библиогр.: с. 241 – 243 (147 назв.).

Нариси про творчі зв'язки Ф. Достоєвського з Х. Алчевською, Г. Данилевським, Н. Кохановською, К. Трутовським, І. Шидловським.

336. **Шоломова, С. Б.** Духовная дочь Иоанна Кронштадского // Тайны века. – 2004. – № 19, 14–27 сент. – С. 6.

337. **Шоломова, С. Б.** Ее жизнь в посмертии реальна… : [об организаторе Театра чтеца в Харькове Заре Довжанской] // Зара Довжанская о театре чтеца : воспоминания о Заре Довжанской. – Х., 2005. – С. 35.

338. **Шоломова, С. Б.** З історії перших надходжень до Харківської громадської бібліотеки // Збірник наукових праць / ХДНБ ім. В. Г. Короленка. – Х., 2004. – Вип. 4. – С. 54–64. – Л-ра : с. 64.

339. **Шоломова, С. Б.** «И живет моя частица в светлой книге бытия…» : [судьба и строки Ольги Бондаренко] // И живет моя частица в светлой книге бытия / О. Бондаренко. – Х., 2003. – С. 3–50.

340. **Шоломова, С. Б.** Историко-церковные новеллы о харьковском священстве / С. Б. Шоломова. – Х., 2008. – 332 с.

341. **Шоломова, С. Б.** История одного анонимного издания («Т. И. Буткевич как историк кафедрального Успенского собора») // Духовный подвиг в деле служения Церкви Христовой : к 150-летию со дня рождения и 80-летию со дня кончины д-ра богословия, проф., протоиерея Т. И. Буткевича. – Х., 2006. – С. 207 – 233.

342. **Шоломова, С. Б.** На пересечении трудных дорог Колымы : этюд о враче-харьковчанине [О. Семеняке] // Материалы конференции, посвященной 100-летию со дня рождения В. Шаламова. – М., 2007. – С. 247 – 262.

343. **Шоломова, С. Б.** О книге «Путевые записки Вадима» : из цикла «История аноним. изд. XIX в.» // Мир библиогр. – 2007. – № 4. – С. 67 – 75.

344. **Шоломова, С. Б.** Скрещение имен и судеб : [О. Т. Бондаренко и Анна Ахматова] // И живет моя частица в светлой книге бытия / О. Бондаренко. – Х., 2003. – С. 51–94.

345. **Шоломова, С. Б.** Слабый след былой истории : (к истории Высочиновского монастыря на Слобожанщине) // Віра і Розум. – 2003. – № 4. – С. 174–187. – Бібліогр. : 26 назв.

346. **Шоломова, С. Б.** Харьковский Серафим : [о священнике Харьк. епархии Н. Загоровском : из цикла «Сыны Света»] / С. Б. Шоломова ; Харьк. правозащит. группа. – Харьков : Фолио, 2003. – 186 с. : ил. – Библиогр. : С. 183 – 184 (40 назв.).

347. **Шоломова, С. Б.** Харьковский Серафим (фрагмент) // Православ. жизнь : церков.-обществ. орг. Рус. Православ. церкви за границей (Джорданвилль, США). – 2003. – № 8, авг. – С. 1–33.

Ігор Олексійович Шудрик

348. **Шудрик, І. О**. Династія Харитоненків : іст.-докум. вид. / І. О. Шудрик, Л. А. Даниленко. – Суми : Слобожанщина, 2003. – 192 с.

349. **Шудрик, І. О.** Методика розкриття історії філософської думки Слобідської України // Історія науки і техніки у вищих навчальних закладах України : за матеріалами Всеукр. наук.-метод. конф., 13 – 14 квіт. 2006 р. : зб. наук. пр. – Х., 2007. – С. 458 – 462.

350. **Шудрик, І. О**. Наталівка – перлина Слобожанщини / І. О. Шудрик. – Х. : Майдан, 2008. – 144 с. : ілюстр.

351. **Шудрик, І. О.** Ректор Харківської духовної семінарії та редактор часопису «Вера и Разум» Олексій Юшков : (до 140-ліття від дня народж.) // Культурна спадщина Слобожанщини : історія та краєзнавство : зб. наук.-попул. ст. – Х., 2004. – Чис. 2. – С. 98 – 103.

352. **Шудрик, І. О**. А. П. Чехов і слобожанські меценати Харитоненки // Культурна спадщина Слобожанщини : культура і мистецтво : зб. наук.-попул. ст. – Х., 2004. – Чис. 3. – С. 125 – 137.

Ігор Володимирович Шуйський

353. **Шуйський, І**. Він любив рідну землю : [про долю селянина М. Г. Юдича, який зазнав багатьох репресій] // Слобід. край. – 2005. – 24 листоп.

354. **Шуйский, И**. Голодное лето 33-го : [о судьбе репрес. предс. колхоза Канюка] // Веч. Харьков. – 2003. – 7 июня.

355. **Шуйський, І. В**. Голодомор у першій столиці / І. В. Шуйський, В. А. Полянецький. – Х. : Шанс, 2008. – 287 с.

356. **Шуйский, И**. Жертвы Голодомора : [о перезахоронении останков погибших от голода в Харькове осенью 1932 года] // Моя Батьківщина. – 2005. – 1 – 10 груд.

357. **Шуйський, І.** З Відня до Сандармоху : [про П. Ю. Дятлова] // Реабілітовані історією. Харківська область. – К. ; Х., 2005. – Кн. 1, ч. 1. – С. 113 – 121.

358. **Шуйский, И**. Зеркало русской революции : [о судьбе харьк. эсера В. Карелина] // Моя Батьківщина. – 2004. – № 22, листоп.

359. **Шуйский, И**. Красный террор, белый террор… : [1919 год в Харькове] // Время. – 2004. – 31 июля.

360. **Шуйский, И.** Кто вы, доктор Карл Вегнер? : [об основателе ин-та травматологии в Харькове] // Время. – 2007. – 20 дек.

361. **Шуйский, И**. Лев Ландау : «1937 год – стихийное бедствие. Меня оно тоже коснулось, но, к счастью, я остался жив» // Зеркало недели. – 2009. – 26 сент. – 2 окт.

362. **Шуйский, И.** «Меня тоже стращали расстрелом, но я от этого смеялся» : [о П. Ю. Дятлове] // Время. – 2004. – 27 нояб.

363. **Шуйский, И**. «Мертвый сезон» харьковского спорта : [о репрессиях 1937 – 1938 гг. среди харьк. спортсменов] // Время. – 2007. – 24 нояб.

364. **Шуйский, І**. Не повертайся з Аргентини : [голод і політ. репресії на Харківщині 1932 – 1933 рр.] // Слобід. край. – 2008. – 22 листоп. – С. 8.

365. **Шуйський, І.** Олександр Яната : приклад відданості науці / І. Шуйський, С. Скороходова // Реабілітовані історією. Харківська область. – К. ; Х. , 2005. – Кн. 1, ч. 1. – С. 167 – 176.

366. **Шуйський, І.** Останній акт трагедії : «польська операція» НКВС 1937 – 1938 рр. на Харківщині // Харків і Польща : люди і події : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 12 листоп. 2005 р.) / Ген.

консульство Республіки Польща в Харкові, Пол. Дім у Харкові. – Х., 2006. – С. 49 – 56. – Рез. пол. мовою.

367. **Шуйский, И.** «Первая столица» в 1919 году // Время. – 2004. – 19 июня.

368. **Шуйский, И.** Принудительный визит : [о допросах М. С. Грушевского в ГПУ УССР в Харькове] // Веч. Харьков. – 2003. – 31 мая.

369. **Шуйский, И.** Прощай, губерния! : [к истории адм.-территор. деления Харьковщины] // Веч. Харьков. – 2003. – 6 марта.

370. **Шуйский, И.** Революционер, никогда не просивший о помиловании : [П. Ю. Дятлов] // Зеркало недели. – 2008. – 24 мая. – С. 13.

371. **Шуйский, И**. Сегодня тут сидят… фирмы : [к истории тюрем. Харькова] // Веч. Харьков. – 2003. – 14 июня. – С. 9.

372. **Шуйський, І**. Таємниця віри : життєпис отця Вікентія Ільгіна // Формування історичної пам'яті : Польща і Україна : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 12 трав. 2007 р.) / Ген. консульство Республіки Польща в Харкові, Пол. Дім у Харкові. – Х., 2008. – С. 293 – 305.

373. **Шуйский, И**. 1933 год глазами политэмигрантки : [ред. Укргоснацмениздата Д. Федербуш] // Зеркало недели. – 2008. – 5 – 11 июля. – С. 12.

374. **Шуйский, И.** Уничтожение харьковских родственников Льва Троцкого было частью секретного плана Иосифа Сталина // Время. – 2005. – 11 авг.

375. **Шуйский, И**. Ученые предупреждали о необратимых последствиях голода : [о результатах наблюдений медиков за голодающими в 1921 – 1923 гг., вошедших в кн. «Голод», изд. в Харькове] // Зеркало недели. – 2009. – 26 сент. – 2 окт. – С. 15.

376. **Шуйский, И.** Харьковские вечера Максимилиана Волошина // Веч. Харьков. – 2004. – 5 февр.

377. **Шуйский, И**. Школьный товарищ Сталина был осужден в Киеве как украинско-грузинский националист : [о Г. А. Наморадзе-Наридзе, писателе, обществ. деятеле, жившем в Харькове до 1936 г.] // Время. – 2003. – 22 нояб.

378. **Шуйский, И**. Этнокарта Харькова. Теоретик первых пятилеток : [о В. И. Межлауке] // Моя Батьківщина. – 2004. – № 16, серп.

Див. також № 45, 50.

Галина Григорівна Яковенко

379. **Яковенко, Г. Г**. Александро-Невская церковно-приходская школа (ЦПШ) // Православная энциклопедия Харьковщины. – Харьков, 2009. – С. 64 – 65.

380. **Яковенко, Г. Г.** Воскресные школы // Там само. – С. 143.

381. **Яковенко, Г. Г.** Педагогічна підготовка у церковних навчальних закладах Харківської єпархії у XVII – на початку XX ст. // Харкову – 350 : історичні аспекти та погляд на сучасні проблеми : матеріали наук.-практ. конф. – Х., 2004. – Ч. 1. – С. 154 – 157.

382. **Яковенко, Г. Г.** Утворення та поширення початкових церковних шкіл на Харківщині наприкінці XVII – XVIII ст. // Збірник наукових праць : сер. Історія та географія / Харк. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. – Х., 2008. – Вип. 32. – С. 144 – 153.

383. **Яковенко, Г. Г.** Харків як методичний центр церковно-шкільної освіти наприкінці XIX – на початку XX ст. // Віра і Розум. – 2003. – № 4. – С. 187 – 189.

384. **Яковенко, Г. Г**. Церковнопарафіяльна освіта в Харківській єпархії (1799 – 1917 рр.) : автореф. дис. … канд. іст. наук : 07.00.01 / Г. Г. Яковенко ; Харк. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. – Х., 2006. – 20 с.

Валентина Олександрівна Ярошик

385. **Ярошик, В. О.** Популяризація традиційного народного мистецтва Слобожанщини з залученням книжкових фондів ХДНБ ім. В. Г. Короленка / В. О. Ярошик, Т. О. Сосновська // Культурна спадщина Слобожанщини : культура і мистецтво : зб. наук.-попул. ст. – Х., 2004. – Чис. 2. – С. 39 – 41. – Л-ра: с. 41. – Відомості про авт.: с. 188.

386. **Ярошик, В. О.** Про книги Софії Шоломової з серії «Сыны света» // Віра і Розум. – 2004. – № 5. – С. 439.

387. **Ярошик, В. А.** «Служенья узкие врата...» : (кн. С. Б. Шоломовой «Служенья узкие врата») // Харьк. епарх. ведомости. – 2007. – № 12 (дек.).

Див. також №№ 2, 7, 8, 10, 18, 22-25, 44, 47-49, 51, 52, 55, 142, 275, 277, 447.

6 Публікації про краєзнавців

388. **Короткі** біографічні довідки про краєзнавців // Сто краєзнавчих читань : [хроніка та зміст]. – Х., 2003. – Вип. 3. – С. 44 – 70.

389. **Краєзнавці** України : (сучас. дослідники рід. краю) : довідник. Т. 1 / Всеукр. спілка краєзнавців. – К. ; Кам'янець-Подільський, 2003. – 270 с.

390. **Тронько, П. Т.** Краєзнавство України напередодні ІІІ з'їзду Всеукраїнської спілки краєзнавців // Краєзнавство. – 2003. – № 1/4. – С. 7 – 11. – Із змісту: [відомості про харк. краєзнавців С. І. Посохова, С. М. Куделка, В. О. Ярошик, І. Ю. Саратова]. – С. 8, 10.

391. **Тронько, П. Т.** Національне краєзнавство незалежної України : досвід та перспективи // Краєзнавство. – 2006. – № 1/4. – С. 7 – 11. – Із змісту: [про краєзнавців Харківщини – С. І. Посохова, С. М. Куделка, І. Ю. Саратова та В. О. Ярошик]. – С. 8, 10.

* * *

392. **Гальчак, С.** Акимова Надія Пилипівна (09.06.1955) : [учитель, екскурсовод, почес. член Всеукр. спілки краєзнавців] // № 389. – С. 7.

Див також № 388.

393. **Тетяна** Миколаївна Безрукова : [почес. член Всеукр. спілки краєзнавців України, почес. мешканець Буд. селищ. ради, член клубу «Краєзнавець»] // Міжнародна наукова конференція «Слобожанські читання» за збереження традицій, досвіду та продовження справи наших великих попередників-пам'яткоохоронців Харківщини. XIX – XXI століття. – Х., 2008. – С. 19 – 20 : фот.

394. **Мєлєхов, В.** Полонена історією рідного краю : [про краєзнавця Т. Безрукову] // Харків'яни. – 2003. – 19 черв.

395. **Онищенко О.** Любовь к родному краю : [о творч. деятельности краеведа Т. Безруковой] // Слобода. – 2003. – 23 дек.

396. **Онищенко О.** Новинка від краєзнавця // Харків'яни. – 2003. – 10 лип.

Відомості про краєзнавчу діяльність Т. Безрукової.

397. **Савченко Т.** Роздуми краєзнавця : [про Т. Безрукову] // Трибуна трудящих. – 2003. – 16 лип.

Див. також № 388.

398. **Валерій Берлін** : бібліогр. покажч. / Харк. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка, Харк. міська спеціаліз. муз.-театр. б-ка ім. К. Станіславського / уклад. : Н. І. Полянська, Т. Бахмет. – Х., 2003. – 37 с. – (Сер. «Краєзнавці Слобожанщини»).

399. **Берлин, В.** Человек, перед которым открываются клады : [70 лет со дня рождения харьк. краеведа, чл. Союза журналистов Украины] : беседа с юбиляром В. Берлиным / записала Е. Зеленина // Время. – 2008. – 28 авг. : фот.

400. **Берлин, В.** «Это город, в котором формировались мои чувства, вкусы, известность...» : беседа с краеведом В. Берлиным / записал А. Анничев // Время. – 2010. – 2 февр. : фот.

401. **Полякова, Ю.** Как слово отзовется : [о кн. В. Д. Берлина «Мне б только растревожить старину»] // Слобода. – 2004. – 3 авг.

402. [**Харьковскому** краеведу В. Д. Берлину исполняется 70 лет] : Дайджест-Е. – 2008. – № 8. – С. 2 : фот.

Див. також № 388.

403. **Бєляєв** Микола Семенович : [краєзнавець, заслуж. учитель України, почес. член ВСК, почес. громадянин м. Богодухова (1925 – [2003])] // № 389. – С. 19.

Див. також № 388.

404. **Божко В. А.** (1937) – [член клубу «Краєзнавець»] // № 389. – С. 23.

405. **Конопельцев, Г.** Єсенін і Божко : [про дослідж. краєзнавця] // Слобід. край. – 2003. – 31 січ.

Див. також №№ 33, 34, 388.

406. **Конопельцев, Г.** Геннадій Бурденко : «Книги – це моє життя...» : [про жит. шлях бібліофіла і краєзнавця] // Слобід. край. – 2004. – 29 квіт.

407. **Питя, И.** Человек эпохи Возрождения : [о Г. Н. Бурденко] // Время. – 2009. – 30 сент.

408. **Соколинская, А.** Почитал – передай другому! : [о Г. Н. Бурденко] // Газета по-харьковски. – 2007. – 3 мая : фот.

Див. також № 388.

409. **Марія Семенівна Васильєва** : [член клубу «Краєзнавець» (1998), член клубу аматорів мистецтва при Харк. худож. музеї (2001), громад. інспектор з охорони пам'яток Харк. обл. (2008)] // Міжнародна наукова конференція «Слобожанські читання» за збереження традицій,

досвіду та впровадження справи наших великих попередників – пам'яткоохоронців Харківщини. XIX – XXI століття. – Х., 2008. – С. 23 – 25.

410. **Клименко, Ю. С.** Петро Васильович Іванов та його внесок у дослідження історії та етнографії Слобожанщини // Збірник наукових праць : сер. : Історія та географія / Харк. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. – Х., 2009. – Вип. 35. – С. 145 – 147.

У статті відзначено біобібліографічний покажчик «Петро Васильович Іванов – дослідник Куп'янщини», підготовлений О. М. Дмитрієвою та М. М. Красиковим.

411. **Аксьонова, Н.** Петро Васильович Іванов – корифей українського народознавства : (конф. до 170-річчя від дня народж., Харків, 1 – 2 груд. 2007 р.) // Нар. творчість та етнографія. – 2008. – № 6. – С. 118 – 119.

Міститься оцінка презентованого на конференції біобібліографічного покажчика «Петро Васильович Іванов – дослідник Куп'янщини», підготовленого О. М. Дмитрієвою та М. М. Красиковим.

Див. також №№ 30, 388.

412. **Калачов Ювеналій Тимофійович** (1930 – 14.06.1995) [педагог, музикознавець, член ВСК, член клубу «Краєзнавець»] // № 389. – С. 85.

Див. також № 388.

413. **Каширина Галина Миколаївна** (31.08.1931) [краєзнавець, одна з засновників клубу «Краєзнавець»] // № 389. – С. 91.

Див. також № 388.

414. **В этот** день вручили диплом : [о Н. А. Корже, получившем диплом ХЭТИ 9 мая 1945 г.] / подгот. И. Стрельник // Веч. Харьков. – 2008. – 27 мая.

415. **Зубов, М.** Кожного дня у вирі життя : [85-річчя краєзнавця М. О. Коржа] / М. Зубов // Слобід. край. – 2004. – 27 трав.

416. **Корж Микола Олександрович** (27.05.1919 – [2011]) [краєзнавець, заслуж. працівник культури, Почесний член ВСК України] // № 389. – С. 103 – 104.

417. **Не стало** легендарного подпольщика [Н. А. Коржа : некролог] // Харк. изв. – 2011. – 19 янв.

Див. також № 388.

418. **Михайло Красиков** : [поет, літературознавець, фольклорист, етнограф] // Письменники Харкова : довідник. – Х., 2003. – С. 258 – 260.

419. **Гетьманець, М. Ф.** Красіков Михайло Михайлович (16.IX.1959, Харків) – [поет, літературознавець, етнограф, канд. філол. наук] //

Літературна Харківщина : довідник. – 2-ге вид., випр. і доп. – Х., 2007. – С. 157 – 158.

Див. також №№ 142, 388, 410, 411.

420. **Куделко Сергій Михайлович** (15.09.1951) : [член правл. НСК України, голова Харк. обл. орг. НСК України, заслуж. працівник культури України, член клубу «Краєзнавець»] // № 389. – С. 111 – 112.

Див. також №№ 1, 37, 39, 388.

421. **Лейбфрейд Олександр Юрійович** (20.09.1910 – [2003]) : [член клубу «Краєзнавець», почес. член ВСК] // № 389. – С. 120.

422. **Полякова, Ю.** Александр Юрьевич Лейбфрейд : [памяти архитектора] // Харків і харків'яни. – 2003. – № 1. – С. 67 – 68.

423. **Полякова, Ю.** Он любил этот город ... : [памяти харьк. краеведа А. Ю. Лейбфрейда] // Веч. Харьков. – 2003. – 6 мая.

Див. також № 388.

424. **Про відзначення** державними нагородами України працівників бібліотечної справи : указ Президента України, 26.09.2007 р. № 919 // Культура і життя. – 2007. – 24 жовт.

Присвоєння почесного звання «Заслужений працівник культури України» І. Я. Лосієвському.

425. **Те саме** // Бібл. планета. – 2007. – № 4. – С. 2.

Відомості про присвоєння почесного звання «Заслужений працівник культури України» завідувачеві відділу ХДНБ ім. В. Г. Короленка, члену клубу «Краєзнавець» І. Я. Лосієвському.

Див. також № 388.

426. **Михайлова, А.** Прогулки по Харькову // Слобода. – 2004. – 27 авг.

Про участь працівників ХДНБ ім. В. Г. Короленка Н. Полянської та Л. Литвякової у створенні фотоальбому «Прогулки по Харькову».

Див. також № 388.

427. **Березин, Е.** Мемориальная доска Н. Баллину найдена : [об участии Л. Раенко в поиске] // Вісті. – 2008. – 2 лип.

428. **Гайдученко, І.** Благі справи : [про участь Л. Раєнка у встановленні мемор. дошки М. Балліну] // Вісті. – 2008. – 24 лип.

Див. також № 388.

429. **Ранюк Юрій Миколайович** (02.06.1935) : [заслуж. працівник культури, член клубу «Краєзнавець»] // № 389. – С. 185.

Див. також № 388.

430. **Косенкова, В.** Оккупация глазами девятилетнего ребенка : [воспоминания Р. К. Рыбальченко] // Харьк. изв. – 2007. – 1 сент.

431. **Можейко, И.** Впечатления Ростислава Рыбальченко : [о лауреате творч. премии Харьк. горисполкома в области краеведения] // Харьк. изв. – 2007. – 15 марта.

432. **Рибальченко, Р.** «Війна, як загублені на снігу підкови» : [бесіда з краєзнавцем Р. К. Рибальченком на презентації його кн. «Підкови на снігу»] / Записав Л. Логвиненко // Слобід. край. – 2007. – 25 січ.

433. **Садиба** Р. К. Рибальченка // Краєзнавчі шляхи Слобожанщини : зб. інформ.-метод. матеріалів / Харк. облдержадмін., Голов. упр. освіти і науки, Харк. обл. ст. юних туристів. – Х., 2007. – С. 23 – 24. – На 2 і 3 стор. обкл. фот. садиби.

434. **Сухарльов, В. О.** Винятковий твір : [про кн. Р. К. Рибальченка «Підкови на снігу»] // Вісті Дергачівщини. – 2006. – 10 черв.

435. **Тесло, А.** «Село! І серце одпочине ...» : [про краєзнавця Р. К. Рибальченка] // Слобід. край. – 2003. – 29 листоп.

436. **Тесло, А.** Фазенда пана Рибальченка : [про етногр. колекцію в садибі краєзнавця] // Слобід. край. – 2007. – 17 лют.

Див. також №№ 27, 31, 212, 388.

437. **Саппа Микола Михайлович** (04.02.1945) : [краєзнавець, член ВСК] // № 389. – С. 196.

Див. також № 388.

438. **Герасимова, Г.** Саратов Іван Юхимович (1930) : [голова Харк. обл. орг. ВСК] // № 389. – С. 198.

439. **Гетьманець, М. Ф.** Саратов Іван Юхимович (7.10.1930, м. Харків) // Літературна Харківщина : довідник. – 2-ге вид., випр. і доп. – Х., 2007. – С. 237.

440. **Довідкові** матеріали для делегатів та учасників IV з'їзду Нац. спілки краєзнавців України. – К., 2008. – 63 с.

Відомості про голову Харківської обласної організації Національної спілки краєзнавців України І. Ю. Саратова.

441. **Іван Саратов** : [корот. біогр. довід.] // Харківський полковник Іван Дмитрович Сірко : іст. публіцист. нарис. – Х., 2008. – На звороті обкл. : фот.

442. **Куделко, С. М.** О книге и ее авторе [И. Е. Саратове] // Харьков, откуда имя твое? / И. Е. Саратов. – Х., 2009. – С. 3 – 6.

Див. також №№ 37, 39, 139, 388, 390, 391.

443. **Біденко, М.** Ті, хто бережуть пам'ять / М. Біденко, Т. Тітовська // Зміївщина : крок за кроком / М. Біденко, Т. Тітовська. – Х., 2007. – С. 71 – 79.

Відомості про директора Зміївського краєзнавчого музею М. І. Саяного.

444. **Строковський Леонід Миколайович** (1906 – 1985) : [один із перших членів клубу «Краєзнавець», журналіст] // № 389. – С. 218 – 219.

Див. також № 388.

445. **Тихомирова Тетяна Вікторівна** (1929 – 1995) : [член клубу «Краєзнавець», почес. член ВСК] // № 389. – С. 228.

Див. також № 388.

446. **Куделко, С. М.** Замість передмови: [про кн. краєзнавця В. О. Черноморця «Пісочинський Свято-Василівський храм»] // Пісочинський Свято-Василівський храм / В. О. Черноморець. – Х., 2007. – С. 3.

Див. також № 388.

447. **Сосновська, Т. О.** Український бібліограф Т. Г. Шерстюк (1921 – 2003) / Т. О. Сосновская, В. О. Ярошик // Четверті бібліографічні студії, присвячені 120-річчю Михайла Ясинського / ДЗ «Харк. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка». – Х., 2009. – С. 104 – 109.

448. **Шерстюк Тетяна Григорівна** : [бібліограф, почес. член ВСК, один з організаторів клубу «Краєзнавець»] // № 389. – С. 258.

Див. також №№ 331, 332, 388.

449. [**С. Б. Шоломова** : некролог] // Время. – 2010. – 24 марта : фот.

Див. також №№ 386-388.

450. **Ярошик Валентина Олександрівна** (02.01.1942) : [бібліограф, один із засновників клубу «Краєзнавець», заслуж. працівник культури України] // № 389. – С. 265 – 266.

Див. також №№ 385, 388.

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК ДО РОЗДІЛУ «БІБЛІОГРАФІЯ»

ВЕБ-СТОРІНКА КЛУБУ «КРАЄЗНАВЕЦЬ»

З 2008 року на сайті ХДНБ ім. В. Г. Короленка реалізується електронний проект «Краєзнавство» (http://korolenko.kharkov.com/kray/kray0.html), що має на меті:

- інтегрувати накопичені краєзнавчі ресурси в систему регіональних, національних і світових ресурсів;
- забезпечити доступність краєзнавчої інформації для різних верств населення і категорій користувачів мережі Інтернет, зокрема, мешканців віддалених районів області;
- сприяти формуванню у молоді як головного користувача мережі Інтернет інтересу до історії та сьогодення краю і таким чином спонукати її до краєзнавчої діяльності;
- інформаційно підтримувати освітній процес у галузі краєзнавства, оскільки у програми загальноосвітніх та вищих навчальних закладів регіону запроваджено курс історії рідного краю;
- оприлюднити і поширити неопубліковані напрацювання краєзнавців, що зберігаються в архіві Бібліотеки.

Складовою частиною цього проекту є веб-сторінка клубу «Краєзнавець», що складається з таких розділів:

- Програми краєзнавчих читань;
- Сто краєзнавчих читань: хроніка і зміст засідань клубу (повні тексти випусків інформаційного видання);
- Краєзнавці Слобожанщини: серія біобібліографічних покажчиків, присвячених членам клубу (повні тексти);
- Гортаючи сторінки протоколів: історія клубу в цифрах і фактах;
- З архіву краєзнавчих читань: доповіді, що прозвучали на засіданнях клубу (повні тексти);
- Фотогалерея: засідання, екскурсії, зустрічі, краєзнавці…;
- Клуб в особах: персональні сторінки краєзнавців (біографічні відомості, фотографії, бібліографія, повні тексти деяких досліджень).

Сторінка постійно поповнюється новими та ретроспективними матеріалами. Доступ до інформації вільний та безкоштовний.

ЗМІСТ

Інформаційне видання

Сто краєзнавчих читань

(Хроніка та зміст)

Вип. 4

Відповідальний за випуск В. Д. Ракитянська,

засл. працівник культури України

Редактор Є. О. Пахарук

Підписано до друку Формат паперу 60х84 1/16
7,8 друк. арк., 7 умов. друк. арк. Папір для множ. апаратів.
Тираж 30 прим. Замовлення №
Ксерокс ХДНБ ім. В. Г. Короленка. 61003 Харків-3, пров. Короленка, 18.